

V
BEJCHORÁCH
BEJVÁVALO

Václav Zatloukal
1997

O B S A H :

Úvodem

- I. ... a vladykové býchorští
- II. V panství kolínském ...
- III. S panstvím kolínským ...
- IV. Za Republiky Československé ...
- V. V Protektorátě ...
- VI. Po válce v Československu ...
- VII. V České republice ...
- VIII. Doplnující poznánky
- IX. Užitá literatura
- X. Dodatek autora

Ú v o d e m ...

Cílem tohoto pohledu do dějin obce Býchory je zachytit důležité události za těch 645 roků, které uplynuly od vyhotovení nejstarší listiny obsahující jméno obce „Bichor“. Přestože získávání materiálů trvalo několik roků, není soustředěno vše, co existuje. Proč není, to snáze pochopí ten, kdo se o něco takového pokusí. Z jiného pohledu na dějiny obce lze správně tvrdit, že to či ono mělo být řešeno jinak, někde bude chybět hodnocení. Byly by i mnohé další náměta, ale pokud je známo, je toto první nejširší samostatný pohled do dějin obce Býchory. Mohou být i další ... Autor bude spokojen, pomůže-li tento jeho pohled každému, kdo říká „Já jsem Bejchorák“, dát odpověď také na otázku „Proč?“ a tomu, kdo chce o obci vědět více než zná, odpoví aspoň na větší část otázek. A této knížce přeju jen : „Jdi a povídej o tom, jak to také

“V BEJCHORÁCH BEJVÁVALO“ “

**V únoru 1997
Václav Zatloukal**

1352 - 1997 : 645 roků od první písemné zmínky o obci
1912 - 1997 : 85 roků od založení Sboru dobrovolných hasičů

I

..... A VLADYKOVÉ BÝCHORŠTÍ

Jméno obce

“Bichhor, Bichor, Bychor, Bichora, Bychora, Bichori, Baychor, Bichory, Bejchory, Beghor, Býchory ...“ jsou starodávnou vsí. V dochovaných pramenech je po prvé zaznamenána v roce 1352, to je z doby panování Karla IV. Přesnější a úplnější data stěží zjistíme, protože dokumentů z oněh dob, týkajících se naší obce, mnoho není, nedochovalo se a pamětníci již ...

Archeologické památky

Stopy osídlení území naší obce můžeme sledovat podle archeologických nálezů a také usuzovat na jejich stáří. Z doby asi 1 200 let před naším letopočtem pochází hrob se skrčenými kostrami a keramikou shodnou s nálezy v pohřebišti na Skalce u Velimi, tedy z doby kultury velimské. Na pravděpodobné trase starých obchodních cest byl v roce 1917 nalezen stříbrný denár císaře Tiberia z let 14 až 37 “v borkách“ u panského lesa. Ve Lhotkách (místní název) byla nalezena mince Faustiny ml.. O 7 let později byl pod Horkou nalezen celý zlatý poklad, sestávající ze svitků ryzího zlata a zlatých ozdob. Prý vážil 149 gramů. Pocházel ze střední doby bronzové, kultury lužické, nazýván “Býchorský depot“.

Jako u každé starší osady bylo u Býchor zjištěno pravěké sídliště. Na kopci východně od vesnice, zvaném “Homole“, byly nalezeny pazourkové nožičky a nesčetné střepy. Známary archeolog MUDr. František Dvořák uvádí ještě nález bronzové jehlice z doby kultury mohylové.

Kmenové území

Území, kde stojí Býchory, bývalo ovládáno z kmenového hradu na Oškobrhu náležícímu kmeni Charvátů. Hranice kmenového území byla chráněna hradišti a to na Homoli bylo asi jedním z nich. Pak v době knížete Boleslava II. (972 - 979) náleželo k údělu jeho syna Oldřicha který, po pádu Slavíkovců na Libici, sídlil na nově postaveném hradě “Oldříš“. Tento hrad byl župním hradem, to je správním centrem. Počátkem 13. století když Oldříš zničily labské vody, byla hradská správa přenesena na Havraň a Čáslav. Ale již v polovině 13. století byly úřady přeneseny do hradu poděbradského a Havraň zpustla. Stala se majetkem kláštera sv. Jiří. V pozdější době dostali ves Havraň pod léno za službu manskou ke hradu Vyšehradu společně Prokop ze Soběšína a Aleš z Býchor. Další vztahy ke jménu naší obce nejsou známy.

První záznam o obci

Ves Býchory je po prvé zaznamenána v roce 1352. Tento písemný doklad je uložen Archivu metropolitní kapituly u sv. Víta. Konkrétní údaje však o jejím vzniku nemáme, ale v roce 1352 tu byl již kostel.

Majitelé poplužních dvorů v Býchorách

Z pramenů se dále dovídáme, že roku 1359 byl statek rozdělen na dva dvory poplužní. Na jednom z nich seděli vladykové z Býchor. Byli to roku 1359 Vilém, Jan a Jan. V létech 1368 - 1370 Heřman, Jan a Albert, jimž jejich matka, Anna z Býchor, darovala 60 kop svého věna. Roku 1374 jsou zde zapsáni Heřman, Náček a Mikuláš a po 14 letech Hereš a Aleš. V roce 1393 si Aleš z Býchor s manželkou Eliškou z Dolan pronajal ves Břežany, která stála někde poblíž a klášteru Břevnovskému platil 4 kopy ročního nájmu.

V roce 1406 několik vladyků, mezi nimi Hereš a Aleš z Býchor, svědčilo, že ves Mnichovice pokud oni mohou pamatovat, patřila správě města Kolína a není pamětníka, že by zde byl jiný pán. V létech 1424 - 1472 vlastnil tento býchorský dvůr jiný Hereš z Býchor. Druhý dvůr měl roku 1359 Vilém ze Skochovic, po něm roku 1374 písař krále Karla IV. Petr z Javorníku. V roce 1396 zde seděl Kuneš z Olbramovic, který se ale téhož roku stal purkrabím hradu pražské-

ho. Za válek husitských patřil Divišovi ze Sekýřic, od roku 1444 Mikuláši z Raškovic, který se odtud jmenuje Mikuláš Baychorský z Raškovic a po roce 1455 nastupuje jeho syn Hynek Baychorský z Raškovic.

Spor o dědictví

První dvůr po smrti Herešově daroval král Vladislav Herešovu vnuku Aleši z Hórek. V následném sporu však majitel druhého dvora prokázal svůj větší nárok i na první dvůr, který tak získal a tím se roku 1487 oba dvory spojily v jeden staek zemský. Po Hynkovi se stal majitelem Jan Baychorský z Raškovic, který však získal ves Horoušany a Tlustovou nedaleko Úval.

Sousední ves Lhotka

Býchory nestály v krajině osamocené, neboť v místech dnes zvaných "Ve Lhotkách", byla uváděna mezi statky kláštera Strahovského ves Lhotka (Minor Lhota). Podle urbáře měla roku 1410 jen sedm sedláků, z nichž každý držel po jednom láně polí a odváděl klášteru po 63 groších, 3 korcích ječmene a ovsa a 4 kusech slepic. Vrchnost měla ve Lhotce dvůr s plužím, na kterém přebýval úředník panství. Někdy čas tento dvůr i se vsí držel doživotně Vítek z Turovic. Ten zde zakládal rybníky a při tom zatopil i část polí patřících ke vsi. Než byla zjednána náprava uplynuly tři dlouhé roky. Hráz tohoto rybníka bývala patrná v místech, kde se říkalo "Ve Lhotáku".

Tvrz Aleše z Hórky

Na jižní straně Horky v části zvané "Pod šachtou", bývala ještě v 19. století zachovaná sklepení. To patrně byly zbytky tvrze Aleše z Hórky, který po té, co byl připraven o dědictví v Býchorách a co se oženil s bohatou vdovou Eliškou, dědičkou dvora v Sendražicích, který ale král Vladislav jim odejmul a dal svému vrchnímu kuchaři Václavu ze Svárova, Aleš svoji tvrz nechal zpustnout.

Býchorský kostel

Každá významnější ves mívala svůj kostel. V Býchorách býval původně farní kostel, k němuž měli podací právo držitelé býchorských dvorů. Bohatá fara to nebyla, neboť platila jenom 12 grošů papežského desátku v roce 1367. Víme také, že roku 1359 zde zemřel farář Hašek, nahradil ho Enoch z Chotěšic. Roku 1369 zde byl kněz Jan, 1370 kněz Markvart a v letech 1374 - 1387 Buzek z Pašíněvsi. Další kněze sice neznáme, ale právem máme za to, že fara zde zanikla ve válkách husitských.

Kostel stál patrně ve tvrzi, jejíž zbytky byly ještě roku 1898 znatelné na pozemku tehdy Václava Veverky zvaném „Na louce“. Tam asi 5 m nad okolím vyčnívalo návrší, kolem něhož byl příkop. Když byl pozemek srovnán přišlo se na základy stavby, mezi nimiž byly nalézány šipky, prstýnky střepy a pod. A když zde byla roku 1975 hloubena nynější požární nádrž, byl při těchto pracech odkryt zvon ze starší doby, ale žel výsledek šetření jeho stáří není znám.

Konec vladyckého sídla

Býchory, jako sídlo vladyků z Býchor, pak Baychorských z Raškovic bylo na přelomu století, v letech 1499 až 1525, sice psáno Janu Baychorskému z Raškovic. Ten je často uváděn jako svědek nebo i věřitel kolínských měšťanů. Tento Jan měl však také ve svém majetku vsi blíže Prahy a měl být blíže královské komoře. A tak se stalo, že roku 1519 král Ludvík Jagellonský, když vrátil městu Kolínu všechna práva měst královských, vyloučil Kolín panství kolínského a k tomuto panství připojil dřívější vladycké, či rytířské statky Sendražice a Býchory, které pak s královským panstvím kolínským sdílely jeho osudy po dlouhý čas.

Znamější vladykové Býchorští

JAN BAYCHORSKÝ Z RAŠKOVIC A NA TLUSTOVOUSECH při královské komoře byl berníkem kraje kouřimského

ALEŠ a HEREŠ Z BÝCHOR byli v roce 1419 připomínáni jako rychtáři v Bělé HAYNMANNŮ dicto DE PAYCHOVE je vzpomínán při obnově zničených listů kolínskému rychtáři Goclinovi v roce 1327 králem Janem. Toto jméno je někdy též čteno jako „Haiman z Býchor“, což však není obecně uznáváno

II

V PANSTVÍ KOLÍNSKÉM

Popis panství kolínského

Panství kolínské se rozkládalo po obou labských březích v blízkosti Kolína. Patřily k němu vsi :Starý Kolín, Libenice, Grunta, Čertovka, Dolany, Vysoká, Křechoř s Břízstvim, Nová Ves s Ohradou, Hradištko, Sendražice, Osek, Kánín, Opolany, Sány, (Volárna), Jestřabí Lhota, Ohaře, Němčice, Ovčáry, Býchory, a oddělená ves Lžovice u Týnce nad Labem. Rozloha celého panství byla 20 654 jiter, to je asi 11 600 hektarů 64,24 arů.

Karel ze Žerotína

S povolením zemského sněmu bylo panství zastaveno na dluh 10 tisíc kop dnem 15.června 1556 moravskému pánu Karlu ze Žerotína. S ním byly dány do zástavy i rybníky Bačov, Hluboký, Písečný, Korutický a 3 rybníky pusté

Vrchnostenská správa

Život vsi byl řízen na základě tak zvané vrchnostenské správy. Z ní se vyvinuly dvě vzájemně se překrývající složky a to “vrchnostenská správa “ a vlastní “patrimoniální správa velkostatku“, který si na zabezpečení svých hospodářských funkcí podřídil a přizpůsobil samosprávu poddaného obyvatelstva jako pracovní síly. Z vůle panovníka plnil většinu správních funkcí majitel půdy, vrchnost. Na vrchnosti závisela výše platů a povinnosti poddaných. Vrchnost jmenovala v jednotlivých vsích svého zástupce, kmeta, na něhož přešly i věci nižšího soudnictví, zatím co vyšší si vyhrazoval panovník pro sebe a své úředníky hradské soustavy.

Rychtář

Jmenovaným vedoucím poddaných se postupně stal rychtář. Ten byl ustanoven i v královském městě Kolíně již za Přemysla II. Otakara. Za Jana Lucemburského byl ustanoven prvním dědičným rychtářem Haiman z Paychova (snad to byl vladyka z Býchor, ale to není potvrzeno) a po něm jeho zeť Goclin (Chotek).

Zemský katastr 1654

Třicetiletá válka přinesla okolí okolo Kolína mnohé pohromy. Po jejím skončení prohlížely stav země komise ze sněmu, které založily na opravu bernictví nový „zemský katastr“. V komisi byli zástupci prelátů, pánů, vladyk a měšťanů. Na Kolínském panství to byli kněz Křištof Tengler opat plasský, hrabě Přehořovský z Kvasejovic, rytíř Bernhardt Felix Švihovský z Libkovic a Pražan Maxmilián de Casa. Ti na podzim roku 1653 zjistili, že v 19 vsích panství bylo před válkou všech 283 usedlostí a domků, při nich 13 066 korců rolí. Po válce zůstalo 197 usedlostí a domků s 8 845 korcí rolí kromě zahrad a luk.

Samotné Býchory válkou také utrpěly. Před válkou zde žilo 5 potažníků a 3 chalupníci a po válce jen potažníci Matěj Lyska a Pavel Dvořák po 120 korcích, Jarolím Kutěna 50 korců a chalupníci Václav Svoboda 15 a Pavel Kutěna 8 korců. Pusté byly grunty Kutěnovský (130 korců), Šeberovský (120 korců) a chalupa Lašťovičkovská (15 korců). Jejich pozemky zarostly lesem.

Býchory 1713

Avšak do roku 1713 se ves zvětšila. Byli zde již osedlí: Václav Kohout (148 korců),

Václav Beran (138 korců), Václav Dvořák a Václav Žák (po 136 korcích) Martin Vokřál a Matěj Fiala (po 10 korcích. Celkem to bylo 664 korců polí, z nich bylo 286 korců zoraných psek, luk na 24 vozů sena, 5 korců štěpnic a chovali 631 koní, 168 volů, 697 krav 581 jalovat, 1 690 ovcí, 267 sviní a 16 koz. Proti roku 154 chybělo 2 429 korců rolí. To byly pozemky opuštěných živností, které byly připsány zámecké vrchnosti kolínské, která přiznala, že má takových rolí 2 013 korců, z nichž 1 363 korců dala sama osívat ze dvorů v Křečhoři, Dolanech, Ovčárech a Malých Opolanech a dalších 652 korců pronajímala poddaným ve Lhotě, Ohařích, Němčicích, Býchorách, Sánech, Hradištku a Dolanech za 449 zlatých ročně. Zbývajících 414 korců bylo asi ponecháno na obecní pastvy poddaným.

Robotní povinnosti

Všichni poddaní konali za rok 10 972 dní jízdní roboty a 22 734 dnů roboty pěší. To zajišťoval rychtář. Ten se každou sobotu dostavoval na zámek do vrchnostenské kanceláře, kde dostával pro své poddané úkoly na celý týden a podával zde zprávu za minulý týden o provedených pracích. Rychtář mohl být na sezení zastoupen konšem. Úkoly dostal napsané na cedulce a doma tato nařízení oznamoval.

Na příklad v roce 1755:

- Jeden z Voseka v pondělí deputátní dříví od Němčice ke hvozdu a vinopalně 2 sáhy od Kolína přiveze

- Jeden z Voseka Jan Karban v Ovčáreckém dvoře pod hvězí dobytek řezanku ať řezat bude

- 15 z Voseka za vsí Bejchory nad rybníkem Bahníkem náhon vyházovati bude

Neposlušnost se také trestala jako tom svědčí tato zpráva :

„Ten pak špalek nehnutý byl udělán podle nařízení Vaší Milosti pro Pavla, syna Kantůrkova, sedláka ze vsi Lhoty Jestřabí, když nic dobrého dělati, tehdaž jistou osobu k obtěžkání přivedl, ji sobě vzít a nic jí dátí nechtěl, podobně J.K. z Bejchor, kterýž přes 35 let straý jest, ženiti se nechce ... ten L. Schvarc Alžbětu H. v Libenicích ... ti všichni na tom špalku byli ...

Lesy a honitba

Všechny lesy patřily císařské honitbě. Bylo to na 23 korců listnatého, 131 korců smíšeného lesa, 163 korců nízkých porostů a 90 korců pastvišť zvěře. Malá výměra lesů nestačila však uspokojit potřeby palivového dříví a staviva, proto na jeho nákup jinde vydávala zámecká správa 1 800 zlatých.

Rybníční hospodářství 1713

Dřívější větší počet rybníků spravoval porybný (fišmistr) ze zámku poděbradského. Největší byl rybník Bačovský, založený na gruntech pusté vsi Břežany pro 600 kop kapří násady a velký rybník Libenický byl pro 6 kop velkých kaprů třecích. Nejčtenější byly rybníky výtěžní, z nichž se kapři prodávali na džbery. V našem okolí byl rybník Ovčárecký na 600 kop, Kopcovitý za Býchory a Kyselo na 80 kop, Podemlýnský 60 kop, Podhajský 26 kop, Kleštínek 20 kop, Lhotský 30 kop, Zálužný 70 kop a další. Celkem jich bylo 18 a obsahovaly 985 a půl kopy kaprů velkých i drobných.

Výkup ze zástavy

Roku 1745 vykoupila královská komora i kolínské panství ze zástavy od hrabat Salburků.

Držba půdy nově

Do roku 1763 došlo v Býchorách k nemalým změnám v držbě pozemků. V tomto roce zde byli osedlí: potažníci Jan Koláčný, Dominik Žák, Jiří Krejčík, Jiří Ládra, Jan Dvořák, chalupníci Jiří Kubiček, Karel Vinklát, Jiří Serbus a Matěj Tichý, kteří dohromady drželi 552 koců polí, 114 korců pastvišť, luk na 29 vozů sena a 336 provazců (asi 112 2/3 korce) lesa. Obec měla svých 9 korců rolí a 158 korců pastev, malou loučku a 143 provazců (asi 48 2/3 korce) lesa. Později byly velké grunty rozdělovány na menší, přistavovány další domky. Když lidé měli zdroj obživy a střechu nad hlavou zůstávali ve vsi a tak rostl počet jejich obyvatel.

Protože však někteří domkáři nesměli užívat obecní pozemky, docházelo později v obci k velkým a bouřlivým různicím.

Kovářský učedník

Býchorští se již v této době učili řemeslu i jinde. V seznamu kovářských mistrů a jejich učedníků v Týnci nad Labem se dočteme, že v roce 1727 se učil kovářem u pana Jiřího Pacovského Jan Havránek z Býchor.

Školní vzdělávání v počátcích

Patentem ze dne 6.12. 1774 byla stanovena povinné školní docházka dětí od 6 do 12 let věku. Byly zavedeny školy normální, hlavní a obecné. Na venkově pak školy triviální, vyučující čtení, psaní a počítání. Již dříve se vyučovalo ve školách, jejichž úroveň citelně nepostačovala. Taková škola bývala v Ovčárech, kam Býchory školou náležely a kde byla škola už od roku 1765. Jejím prvním učitelem byl krejčí František Baďouček, který kolem roku 1770 vyučoval ve svém domku. V Býchorách, jak se píše ve zprávě o školách na panství kolínském ze dne 24.8.1769, učil Tomáš Baďouček, řemeslem též krejčí. Učil psát a číst jen česky, „bydlí v baráku a vybírá sobotáles. Tato škola byla uznána za zbytečnou, protože učitel neumí ani německy ani počtů“. Bylo navrženo sloučení se školou v Ovčárech. V roce 1778 se počítalo z Ovčár, Býchor a Sendražic 140 školou povinných dětí. Do školy jich však chodilo v zimě jen 34 a v létě 38. Po smrti prvního učitele převzal vyučování jeho syn, též František. Ten vedle vyučování zajišťoval i kostelnictví a kostelní hudbu, ač neměl hudební vzdělání. Protože děti trpěly neschůdnou cestou do Ovčár, dávali rodiče učit děti po domácku. Tomu se věnoval baráčník Pomikal, po té roku 1815 jiný neznámý, který se však mohl prokázat učitelským vysvědčením.

Z Býchor pocházel též učitel, který zde nikdy neučil. Byl to Jan Žák, první pomocník školy ve Svojsicích, který nastoupil na uprázdněné pomocnické místo ve Starém Kolíně 1.září 1828. Byl však velice často nemocen, proto mu bylo doporučeno, aby odešel ke svým rodičům do Býchor. To také 19. února udělal, ale doma 26.července zemřel.

Kostel, jeho zvony a jmění

O duchovní uspokojování lidí bylo i nadále pečováno především v místním kostele. Ten se patrně v 16.století stal filiálním ke chrámu v Ovčárech a tím již zůstal. Býchorský kostel míval 3 zvony, původně v dřevěné zvonici, která stávala poblíže kostela. Pravděpodobně nejstarší je zvon prostřední (34 a 42 cm), který má kolem koruny nerozluštitelný nápis gotickou minuskulí z přelomu 15.a 16. století. Největší zvon (95 a 78 cm) má kolem koruny nápis “YA HLAS WOLAGICSIHO NA PAWSTY SPRAWIE CESZTU PANIE TENTO ZWON DIELAN GEST KE CZTY A CHWALE PANU BOHU SKRZE MISTRA TOMASZE ZWONARZE NA HORACH KUTNACH “. Na plášti z východní strany je čitelný letopočet 1568 a pod ním je medajlon zobrazující poprsí bradatého muže s biretem. Týž obraz je ještě na dalších dvou místech. Dále jsou tu jména osadníků, kteří zvon pořídili : KAROWD LEWAP, KYTRAP ARDNOW, SUTRAM ARWAW, LYDMYLA FANTOVA (to je Pavel Dvořák, Partyk Vondra, Martus Vavra, Lidmila Fantová). Nejmenší zvon pořídili v roce 1736 František a magdaléna Vavruškovi. Tento zvon byl roku 1905 vyměněn za nový, ulitý v dílně Arnošta Diepolda v Praze. Za první světové války byl zrekvírován pro muniční továrnu a ani posvěcení ho nazachránilo od vraždění.

Kostely pod patronátem panství kolínského měly v roce 1745 značné jmění. Náleželo jim 657 korců polí a luk na 69 vozů sena. U toho kostel „Bejchorský“ v Bejchorách, Lhotě a Němčicích 35 korců rolí a luk na 7 vozů sena. Všechny kostely na panství byly do roku 1622 v rukou kněží podobojí a až do roku 1862 ve správě kolínských děkanů. Toho roku nastoupil ve Starém Kolíně nový katolický farář, který dostal do správy i kostely celého panství. Býchorský kostel patřil farnosti ovčárecké. V roce 1753 jeho záduší náleželo 33 1/2 korce rolí a louka na 2 vozy sena.

Opatření Marie Terezie

Nový rozvoj hospodaření státu si vyžádal změnu selských břemen. Marie Terezie vydala 13. srpna 1775 i přes nepochopení stavů a bez dohody s nimi robotní patent, který pevně stanovil a na polovinu snížil robotní povinnosti, robotující sedlák pak měl tři dny na práci vlastní a nemusel konat žádné mimořádné roboty. Marie Terezie chtěla také dokázat, že rozdrobení statků bude užitečnější než nedbalé hospodaření ve velkém. Našel se muž, Antonín František Raab, který tyto myšlenky uskutečnil. Člověk to praktický, poctivý, charakterní a jako dvorní rada ve svých 53 letech přišel roku 1775 do Čech, aby začal své dílo. Rozvrhl zavedení svého systému na statcích státních do roku 1777, městských do roku 1779 a do roku 1790 i na statcích nadačních. Se 24 najatými inženýry se dal do práce. Jeho cílem bylo osvobodit ruce poddaného, zlepšit jeho mravy, obnovit lásku mezi ním a vrchností, usnadnit jeho výživu a zvýšit stav dobytka hlásaje, že „svoboda a vlastnictví jsou jediné s to, aby učinily lidi šťastnými“.

Raabizace na kolínském panství v letech 1777 až 1787 přinesla zvýšení počtu osad o více než čtvrtinu, domů o 40 %. Z chovaných domácích zvířat se zmenšil chov koní o 15 %, ale stav ovcí se zvýšil téměř o polovinu, krav o 13 % a volů o 42 %. V souvislosti s tím významně se zvýšil počet domů a v nich bydlících obyvatel, který v období 1777 až 1847 vzrostl téměř o polovinu. Z porovnání údajů v tabulce číslo 9 se dovíme, že se tehdy Býchory směle srovnávaly s Velkým Osekem a i tehdejšími Ohařemi.

Dne 10.2.1789 byl vydán urbiální patent, který stanovil povinnosti poddaných takto: 12% kontribuce /daň na vojenství), 18 % na všechny ostatní povinnosti, desátek a výplatné za robotu. Při tom 70 % výtěžku půdy musí zůstat poddanému. Dříve mu nezůstávalo prakticky nic.

Velikost obce 1786, 1843 a 1857 :

V Býchorách bylo všech 32 čísel domovních v roce 1786, roku 1843 již 54 domovních čísel se 419 obyvateli a v roce 1857 se napočítalo 64 domů se 452 obyvateli.

Stížnost k císaři

V roce 1783 podali Jiří Krejčík a Jan Dvořák, sedláci z Býchor, stížnost k samotnému císaři, že jim správa zámecká odňala lesy o výměře 96 a 64 provazců, takže nesmí ani štěpiny odtud vzít, přesto, že to mají v knihách zapsáno, žel ani zde nepochodili.

III.

S PANSTVÍM KOLÍNSKÝM...

Prodej panství Jakubu Veithovi

Královské panství kolínské koupil dne 21. dubna 1829 pan Jakub Veith za 610 971 zlatých. Byl původně tkalcem za francouzských válek armádním dodavatelem. Úspěšným podnikáním vydělal velké peníze, které mu umožnily koupit celkem 20 panství. V té době sloužil kolínský zámek především potřebám pivovaru. Veith si dal proto postavit jižně od Býchor na okraji lesa dům, kterému říkali také „zámek“.

Proměny panství

Rozloha panství podléhala neustálým změnám. Po skončení raabizace zůstaly při zámku lesy, všechny rybníky a nezadané panské pozemky. Pozemky zrušených nerospěrujících rybníků, např. Bačovského, Ovčáreckého a dalších, byly přeměněny na pole (149 jiter), kyselé louky (690 jiter) a levně pronajímány poddaným.

Václav Veith

Jakub Veith se ze svého statku dlouho neradoval, neboť 13. května 1833 zemřel. Panství po něm zdědil nejstarší syn Václav na celých 16 roků. Po něm zůstali synové Vojtěch,

Jaromír Podiven, Ladislav Antonín a Emerich, provdané dcery: Barbora Hubayová, Karolina Skrzszewská, Mila svobodná paní z Ehrenburka, Johana Günterová a Růžena Abelová. Jménem dědiců. spravoval panství kolínské c.k. setník Skrzszewský (rodem Polák). Když pak Ladislav Antonín dostal po strýci panství Liběchovské, drželi ostatní panství kolínské až do roku 1862.

Soupisy katastrů obcí

Okolo roku 1840 byly prováděny popisy katastrů obcí a jejich pečlivé vyměření. Katastr byl ohraničen hranicí označenou čísloványi kameny. Správnost museli potvrdit dít rychtáři a sousedé všech navzájem se dotýkajících obcí.

Panství kolínské roku 1845

V roce 1845 po všech proměnách bylo na celém panství kolínském 10 412 jiter orné půdy, 2 274 jiter půdy luční, 125 jiter půdy zahradní, 2403 jiter pastvišť a 2 463 jiter lesů. Celkem bylo hospodářsky využito 17 877 jiter a k tomu patřilo ještě 2477 jiter půdy neplodné.

Bouřlivý rok 1848

Má svůj význam národních dějinách a dotkl se nejen Prahy, ale i prostého venkovského lidu. I tehdejší ves měla své problémy a potíže. Bylo tehdy sepsáno a Národnímu výboru v Praze doručeno na 580 petic obsahujících různé požadavky venkovského lidu poddaného na ulehčení jeho postavení. Jedna z těchto petic, označena v literatuře číslem 453, pod níž je přes 50 podpisů a mezi nimi i tento: „Obec býchorská, rychtář baychorský Jan Hájek, soused“ . Jsou tam podpisy zástupců všech obcí panství. Uvedená petice požaduje: zpracovat zákony o zrušení daně zvané landemium a podobná břemena tohoto druhu; uspořádat na věčné časy vztahy majitele panství a osadníků, neboť desetileté smlouvy jsou příležitostí k hádkám a procesům; požaduje podřízení obecních špejcharů hospodaření obcí, ustanovení o právech a povinnostech novousedlých vůči vrchnosti a obcím vzhledem k tomu, že již dost dlouho s nimi mají obce výdaje; zajistit, aby vrchnost vybírala daně jen ze skutečně obhospodařované půdy a nikoliv z té půdy, která se stala korytem Labe a nebo změnou jeho toku dokonce přešla na druhý břeh, o škodách z labských zátop nemluvě. Z vyjmenované půdy je žádána nemála daň. Dále přes pozemky obcí vedou silnice a železniční tratě, zabírající též pozemky, ke kterým byla daňová povinnost ještě roku 1848; zrušit povinnost platit navíc desátek a štólu katolickým kněžím, když většina obyvatelstva si platí duchovního pastýře svého, proč platit navíc; zabezpečit majetek obcí proti jeho přivlastňování majitelem panství. Toto jsou stručné požadavky předložené Národnímu výboru v Praze dne 9.8.1848. Text končí slovy: „ To jsou naše žádosti. Prosíme, aby slavnej Národní výbor zákony dle naší žádosti vypracovati ráčil, aneb při vypracování zákonů na naši žádost aspoň ohled vzal. Sláva králi Ferdinandovi! Sláva Národnímu výboru! Sláva všem Čechům!“ Následují podpisy.

Komunální správa

Zrušením poddanství ztratil význam dosavadní systém veřejné správy. Prozatímním obecním zřízením z března 1848 byly obce organizovány jako orgány územní samosprávy. Tento typ samosprávy je nazýván korporační, jinak komunální. Již návrh kroměřížské ústavy obsahoval její zásady jako nezadatelné právo svobodné volby zástupců, přijímání členů do svazku obce, správa vlastního jmění a výkon policie, veřejnost výsledků obecního hospodářství a zpravidla veřejnost jednání. To převzala i březnová ústava 1949 a tak zvané Stadionovo prozatímní obecní zřízení vytýčilo zásadu, že „Základem svobodného státu je svobodná obec“. Obecní samospráva byla uvedena v život zahájením činnosti nově zřízených státních politických úřadů. Byly slučovány a děleny obce, některé se staly jen osadami a do obcí byl včleněn i velkostatek. Obecní zřízení rozeznávalo dvě základní skupiny osob jsoucích v jakémsi vzájemném svazku. Byli to „občané“ a tak zvaní „přespolní“. Mezi občany byli zahrnováni do obce příslušní, měli v obci domovské právo. Toto právo (inkolát) v některé obci bylo předpokladem přístupu občana ke státnímu občanství. Průkaz domovského práva

se nazýval Domovský list.

Volby 1864

V roce 1864 volili podle velikosti obce oprávnění voliči na dobu tří let osmi až třicetičlenný obecní výbor. Ten volil ze svého st. ředu obecní představenstvo tvořené starostou a nejméně dvěma radními. Počet členů obecního představenstva nesměl přesáhnout třetinu počtu členů obecního výboru.

Přestavba kostela

Páni Veithové zajistili v naší obci v letech 1854-5 přestavbu kostela svatého Bartoloměje do současné podoby. Z původní stavby se zachoval vchod z prebystáře do sakristie. Před vchodem do kostela byla umístěna stará poškozená křtitelnice. Dnes je uložena uvnitř kostela ve vedlejší komůrce.

Problémy školní docházky

Školu v Ovčárech žáci z Býchor příliš pilně nenavštěvovali i přes snahu školských úřadů. Svědectvím této skutečnosti je, že roku 1859 byli dvakrát marně vyzýváni představení Sendražic i Býchor na poradu o školní docházce. Úspěšný nabyl ani okresní hejtman a proto muselo zakročit místodržitelství z Prahy.

Nový majitel panství

Kolínské panství koupil od potomků Jakuba Veitha v roce 1862 hospodářský rada a průkopník zemědělského pokroku František Horský. Ten na zakoupeném panství uskutečnil řadu hospodářských reforem, po nichž se panství kolínské stalo vzorem moderního zemědělského podniku.

Změny na panství

Roku 1863 dal Horský vysušit bačovské grunty pomocí trativodů a bytelnou hrází zabezpečil proti vodám řeky Cidliny. Uprostřed někdejšího rybníka dal vystavět dvůr nazvaný Karolín na počest jména své druhé ženy (Karolinerhof). Postupně nechal vybudovat do polí sjezdové cesty, odvodnit zbahnělé pozemky, stavět budovy statku, zajistil pracovní síly, finanční prostředky a dobrou organizaci zajistil výnosy. K tomuto cíli si vytkl tři hlavní podmínky cesty k úspěchu:

1. cílevědomou, důkladnou a včas vykonanou práci
2. přesné střídání pícnin
3. vydatné hnojení

Co udělal v krátké době ze svého panství zní jako neuvěřitelný román. K panství náleželo pět dvorů: Eleonorov v Býchorách, Císařoves v Kolíně, Karolín ve Volárně, Hajka u Sán, Františkov v Ovčárech. Bylo to 959 ha lesů rozdělených do 4 revírů a to Býchorský, Lžovický, Bačovský a Sánský. Na panství bylo napočítáno 16 tisíc ovocných stromů, které dal Horský vysazovat podél cest a příkopů. Nejvíce se osvědčily velké švestky, zvané dolanské mergulány a jabloně - zlaté renety. Na toto ovoce dal Horský postavit za Volárnou sušárnu. V letech 1870 až 1871 zřídil železniční trať ze stanice Velký Osek do dvora Karolín. Roku 1870 dokončil stavbu cukrovaru a rafinerie v Kolíně. O rok později založil u Lžovic vino hrad o výměře 60 jiter. Horský byl znám i za hranicemi říše a jeho panství navštěvovali četní cizinci, aby uviděli v té době jedinečné vzorové hospodářství. Výsledek hospodaření stoupl z dřívějších 18 až 20 tisíců na 84 tisíc. Není se co divit, že se našli i koupěchtiví zájemci v roce 1863 nabízející 1 milion zlatých ve stříbře a další soukromé výhody spolu se 2 miliony zlatých ve stříbře v roce 1872. Horský bydlel na zámku v Býchorách a panství objížděl v kočáře, taženém čtyřsprežím se dvěma bělouši spráženými křížem. Proto také nechal postavit dobré tvrdé cesty.

Správa panství

Vrchní správu si vedl Horský sám. K ruce měl v každém odvětví úředníky. Mezi nimi vynikali Hugo Landt - ústřední tajemník, Ferdinand Griner - ústřední ředitel, František Tuček - hospodářský ředitel, Vincenc Starý - stavitel, Jan Chour - inženýr, Antonín Eich-

horn - důchodní, Jan Křepela - lesní a jiní. Chod řádné správy na panství udržovaly i další komunikativní prostředky. Na svůj náklad dal Horský zavést do Býchor telegraf. První hovor byl uskutečněn 4.9.1869. Škoda, že ho bylo použito i k povolání vojska na účastníky býchor-ské vzpoury.

Silnice Býchory - Ovčáry

Boj o úpravu silnice z Býchor do Ovčár trval od roku 1864 do roku 1867, kdy byla silnice dokončena. Lidé se bránili vozit kámen na opravu cest a silnic. Zejména na cestu do Býchor nikdo kámen vozit nechtěl. Horský musel pohrozit finančními břemeny. Ale ani potom někteří jednotlivci neuposlechli, ač to byla cesta do sídla Horského jako majitele panství.

Zámek Horskýsfeld

Tento zámek si nechal postavit roku 1865 František Horský na místě staré myslivny vedle Veithova zámku v Býchorách. Stavba byla provedena podle návrhu architekta Halle ve stylu tudorovské gotiky. Stavbu provedl zaměstnanec Horského Vincenc Starý spolu s tesařským mistrem Kovaříkem. Původní plány se asi nedochovaly.

Popis zámku - dříve

Zastavěná plocha byla 1 682,39 m². Zámek je vzhledově podobný zámku Hluboká v jižních Čechách a zámečku Miramare v Terstu, který dal postavit jako letní sídlo pro císařovnu Alžbětu roku 1856 arcivévoda Maxmilián, místopředseda tamtéž. Zmíněný objekt Veithova zámku byl proměněn na kancelář panství, byty úředníků a služebnictva. Půdorys zámku je obdélníkovitý. Na jižní straně je k zámku přistavěna 25 m vysoká věž. Na druhé straně je veranda s podjezdem. Zámek má dvě poschodí. Míval 20 místností.

V přízemí bývala kuchyň, jídelna, pokoje pro hosty a služebné. Kuchyň a jídelna byly podsklepeny. V jedné místnosti byla zřízena lednice. První poschodí mělo osm místností, které byly užívány majiteli zámku, dále knihovnu, ve které bylo umístěno na 5 tisíc knih. Stropy některých místností jsou štukové a stěny byly do výše 1 m obloženy dřevem. Dveře jsou vykládané, některé mají broušená skla zasazená do olova. Podlahy místností jsou parketové. Na jižní straně ve výši prvního poschodí je nyní umístěna poškozená socha dívky držící džbán. Do druhého poschodí je přístup z haly po kamenných schodech přímo z nádvoří. Ve druhém poschodí byly místnosti pro hosty, služebné a sklady. Okna byla dvojitá a otevírala se do parku. Z prvního poschodí byl vchod do věže. Sem také přišly železné schody, údajně pocházející z Národního divadla po jeho požáru. Další poschodí věže mají schody dřevěné. Příjezd do zámku byl branou přes park pod podloubí verandy v prvním poschodí a nebo se zajíždělo pod podloubí věže. Při zámku se rozkládala krásná zahrada s parkem. Za ní byl potůček čisté vody (Hubenečská strouha), který protékal několika rybníčky, v nichž byli uměle chováni pstruzi. Tato voda hnala osamělou pilu v lese.

Býchorská samostatnost

V roce 1872 byly Býchory součástí obce Ovčáry a to jak katastrální, správní i farní. Oddělily se dnem 6.7.1875. Také v Býchorech, stejně jako v okolních vsích, docházelo k výtěžnostem při rozdělování obecních pastvin starousedlým. Tím přicházeli místní barmáči a bezzemci přicházeli o možnost získávání krmiva pro svá domácí zvířata.

Býchorská vzpoura

Podle novin Národní listy ze dne 25.4.1872 si ovčárecký starosta vyžádal na 22.4.1872 četnickou asistenci. Toho dne přijeli rolníci orat na obecní pole. Proti nim se postavilo až 80 osob, aby jim v orbě zabránily. Zákroky četníků nepomohly, proto se následující den dostavil do obce František Páří, policejní komisař okresního hejtmánství s asistencí, která měla zajistit pokračování orby. Ani to však nestačilo, proto byla z Kolína povolána setnina vojá-

ků. Předáci vzpoury byli pozatýkáni. Soudní líčení trvalo 4 dny, do 25.7.1872. Rozsudek byl vyhlášen u císařsko-královského soudu v Kutné Hoře. Odsouzeny byly 2 ženy na 14 dní, jedna další na 3 měsíce žaláře. Další odsouzení, muži, dostali tresty v rozmezí od 2 do 10 měsíců v součtu 9 roků a 10 měsíců.

Dědicové Horského

Majitel býchorského panství František Xaverius Horský se narodil 29.9.1801 v Bílině. Roku 1825 se oženil a v roce 1854 ovdověl. V tomto manželství měl 9 synů a 9 dcer. Dospělého věku se dožilo jen 6 dcer. Po provdání poslední dcery zůstal Horský osamocen, což ho přimělo k novému sňatku. Rytíř Horský zemřel na zámku v Býchorech 6.dubna 1877. V té době žily již jen 4 jeho dcery a manželka. O dědictví byli pozůstalí sice již v prosinci 1880 poděleni, ale všichni drželi zděděné panství společně. Administrátorem panství byl nejprve zeť Horského Hans svobodný pán Berlepsch, pak Adolf Richtr. Jednotlivé části panství byly postupně odprodávány. Nakonec celé panství prodal Adolf Richtr 27.12.1896 dceři majitele panství poděbradského, Marii hraběnce z Hohenlohe-Schillingfurst.

Úzkokolejná dráha

Ještě roku 1893 byla schválena stavba úzkokolejné dráhy pro dopravu řepy a krmných cukrovarnických produktů po trase Kolín - Býchory a zpět. Již v roce 1894 byla postavena dráha z Kolína do Býchor s odbočkou do Ovčár a za dva roky na to byla prodloužena od dvora Eleonorova do Jestřabí Lhoty. Na dráze panoval čilý provoz..

Pod knížetem Hohenlohe-Schillingfurst

Nová majitelka panství se narodila v roce 1886, proto koupil pro ni zajistil její otec kníže Filip Arnošt z Hohenlohe-Schillingfurst, majitel poděbradského panství a již 5 roků majitel sousedního dvora Karolín. Jeho dcera Marie se od té doby většinou zdržovala na zámku v Býchorách.. Neštěstí však nechodí po horách, ale po lidech. Stalo se a v roce 1897 se skončil mladý život princezny Marie. Podle jedněch se utopila v Labi, podle druhých zemřela na zánět slepého střeva. Faktem je, že byla pohřbena do rodinné hrobky v bavorském Schillingfurstu.

Příběh knížecí rodiny líčí autor knihy „Čaroděj houslí“ Stanislav Jandík takto: „Kníže Hohenlohe měl mladičkou dceru. Krásná, dobře vychovaná a co by ne? Peněz bylo dost a knížete, který s ní měl velké plány, napadlo koupit nějaké panství jako základ jejího věna. Býchory knížete očarovaly, chtěl je mít stůj co stůj. 350 tisíc za ně dal. Princezna, která sídlila na zámku, měla ráda vodu. Pořád k Labi a přeplavala ho třeba čtyřikrát. Ale jednou se stalo, že se dostala do nějakého viru nebo co, strhlo ji to pod vodu a utonula dřív než lokaj s guvernankou mohli zavolat pomoc. Kníže odjel z Býchor a již nechtěl o těchto ani slyšet. Nesmělo se před ním vyslovit jejich jméno a jak o Býchory dříve stál, tak se jich chtěl rychle zbavit“. Roku 1904 je prodal za 280 tisíc zlatých Janu Kubelíkovi.

Býchory v roce 1897

Obec Býchory roku 1897 byla charakterizována těmito slovy: „výstavná tato ves leží po obou stranách silnice z Ovčár do Němčic vedoucí, je ze 3 stran obklopena lesy. Na východní straně se zdvihá zalesněná Holmole (289 m), nejvyšší bod celého Zálabí. Osada čítá 98 stavení s 568 obyvateli.“ Dále zde bylo napočítáno 16 koní, 213 kusů hovězího dobytka, 6 ovcí, 31 vepřů, a 31 úlů. Rozloha katastru byla 651 ha, z toho 283 ha rolí, 22 ha luk, 12 ha zahrad, 4 ha pastvin, 308 ha lesů, 16 ha cest, 5 ha zastavěno a 1 ha jiného užití. (výměry byly zaokrouhlány na celé hektary). K tomu byla poznámka, že některá pole jsou trubkována a proto úrodnější a také, že půda všech pozemků je většinou písčité nebo jílovitá s nepropustným jílovitým spodkem. „Poštovní, telegrafní i železniční stanice je v Kolíně. Vede sem místní vlečná dráha. Býchory tvoří místní, katastrální a školní obec, přifařeny jsou do Ovčár. Daní se platilo roku 1897 celkem 1911 zlatých. Potřeby obecní hradila 10 % přirážka. K obci patří dvůr Eleonorov (174,64 ha) a samota Horskýsfeld se zámekem, k němu mlýn a pila.

Názvy tratí : V seči, Pod Homolí, Na Vrších, Machnice, V kyselé, Na stávku; lesy: Spálenka, Deverejsek, Kapucínka, Kleštínek, Vágnerka, Hluboký, Trnávka, Horka, Štípka “

Vodní družstvo

Také roku 1897 vyvolal Adolf Hrdina, předseda Vodního družstva v Radovesnicích jednání o založení komitě pro regulaci „Hlubokého potoka“ a to v roce 1898. Později byly přijaty další plány až došlo k ustavení vodního družstva. Družstvo bylo právně uznáno až 2.6.1904. Z býchorských se stali místopředsedy J.Holman -nadlesní (1905-6) a Adolf Richtr (1919 - 1924)

Farnost ovčárecká

Ovčárecká farnost tehdy zabírala obce Býchory, Ovčáry a Sendražice. Bylo tu napočítáno 1.904 katolíků, 112 osob evangelického-helvetského vyznání a 26 vyznání izraelského.

Hřbitovy

Podle nařízení již Josefa II. měly být hřbitovy budovány mimo obecní zástavbu. Přesto pohřbívání okolo kostela vydrželo v Býchorách až do 1.5.1902. Po té se pokračovalo na nově postaveném hřbitově za vsí.

Nový majitel - Jan Kubelík

Na jaře roku 1904 koupil zámek a část panství v Býchorách od knížete Arnošta Filipa z Hohenlohe-Schillingfürstu již světoznámý český houslista

J A N K U B E L Í K

Dal za ně 280 tisíc zlatých. Po příjezdu Kubelíkových do Býchor je uvítala Kmochova hudba. Pilo a jedlo se ve všech hostincích na účet nového majitele zámku. S Kubelíkem přijel i profesor církevní hudby a bývalý ředitel hudební školy ve Švýcarsku, který ho doprovázel na zájezdech, nový ovčárecký farář František Maurer a také Kubelíkův sluha Inf.S.M.C. Charles Dawson Suranath. Kubelík mnohokrát tvrdil, že v Býchorách si vybuodoval svůj první a nejšťastnější domov. Narodilo se zde i 6 jeho dětí. byly to 19.8.1904 Marie a Anna, 9.2.1906, Johanna, 1.3.1907 Klára, 20.5.1908 Taťána, 29.6.1914 Rafael. Po odchodu z Býchor se narodili ještě 13.6.1916 Kristián (-1941) a Jan 17.12.1917 (-1919).

Letohrádek na Homoli a jeho návštěvníci

V roce 1907 v době konání všesokolského sletu v Praze přijela do Býchor navštívit mistra Jana Kubelíka skupina amerických Čechů a byla zde hezky přijata. V roce 1911, když se paní Kubelíková doslechla od hajného Kubišty, že by Kubelík měl rád chatu v lese, nechala postavit na vrchu Homole letohrádek. Do něho pak mistr Kubelík zajižděl se svými přáteli a tam pořádali své „soukromé koncerty“.

Býchory a umělecký svět

Býchory se v té době staly cílem cest celé řady významných osobností - např. profesor Ševčík, Stojanovič, Nedbal, Vaško a další. Častými hosty zde byli bratři Streitové, kteří v místnosti užívané Kubelíkem jako hudební salón namalovali na stropě obraz „Dívka hrající na housle“. Sochař Kafka zhotovil sochu Kubelíka, kterou koupil prý Baťa do Zlína. V zámeckém parku nechali postavit domeček s větným mlýnkem v holandském stylu. Roku 1908 darovali Kubelíkovi sošku býchorskému kostelu s věnováním jako dík za uzdravení otce.

Prameny minerální vody

Paní Kubelíková měla řadu různých snů a tušení. Jedním z nich byl sen o pramenech minerální vody v Býchorách. V letech 1913 - 1914 dala provést 7 pokusných vrtů od jedné vídeňské firmy v zámku a okolí. Nejhlubší, 120 m hluboký, vrt byl proveden přímo v zámeckém parku. Ve vrtu v lese Spálenka byla zjištěna minerální voda a na tomto místě byl postaven pavilon „Fortuna“ se sochou bohyně Hygie držící číši z níž nalévá vodu. Vrty si vy-

žádaly částku 140 000 rakouských korun, avšak nepřinesly očekávanou hodnotu a tak byly práce ve válečném roce zastaveny. Za svého pobytu v Býchorách obohatili Kubelíkoví zámecký park o další neobvyklé stromy

Elektrina na zámku

Do doby, než byl zámek napojen na veřejné elektrické vedení, asi do roku 1918, dodávala mu elektrický proud vlastní malá elektrárna vedená panem Kubištou, která se nacházela ve společné budově se zámeckou pilou, tehdy v budově vedle současné hájovny čp. 65.

Elektrický proud

Zavedení elektrického proudu do obce bylo příspěvkem ke zlepšení podmínek života v obci. Přesto se našla řada odpůrců, kteří se snažili celou věc zmařit. O otázce elektřiny se jednalo již 15.3.1911 a pak 12.12.1911. Avšak úspěšného zakončení bylo dosaženo až v listopadu 1917. Tehdy se však k návrhu majitele zámku od roku 1916 Eugena Taubera přidali jen Adolf Richt, nájemce dvora Václav Souček a místní kovář Josef Vejdělek. Zavedení elektřiny bylo dále schváleno do školy. Zde práce skončily 28.11.1918. Eugen Tauber si dal postavit 2 transformátory, jeden u dvora a druhý v obci. Obec byla připojena na kolínskou elektrárnu. Jednání o tomto problému pokračovalo v dalších letech.

Stavby v obci počátkem století

Počátek 20. století v obci nebyl nijak podrobně zachycen, ze sporých záznamů se dovídáme, že roku 1913 byla uprostřed návsi postavena obecní váha, která přinesla obci určitý zisk do pokladny. O rok později byla na řepném skladišti postavena dvojitá váha. Bleskem byly dne 23.7.1914 poničeny sloupy a telefonní vedení dozámku. Blesky několikrát uhodily do budovy zámku, statku čp. 21 a jinde. V roce 1915 byla vystavěna silnice od Tichých čp. 27 k váze na řepném skladišti (na konec vsi směrem ke Mlýnkům).

První světová válka začala ...

Z Býchor bylo v letech 1914 až 1918 postupně odvedeno do války 121 mužů. Z nich každý desátý se již nevrátil - padl.. nebyl nalezen. Další se sice vrátili, někteří z nich jako invalidé. Řada jich byla zajata v Itálii a v Rusku, kde jich 7 vstoupilo do Československých legií. I tak lze začít o té válce, první a světové a ...

Vyhlášení všeobecné mobilizace v červenci 1914 způsobilo zděšení obyvatelstva. Téměř z každého domu byl někdo povolán do armády. V hospodářství chyběly mužské pracovní síly. Jejich práci musely zastat ženy, staří lidé i děti. Navíc bylo od nich požadováno, aby přispívali na válečné účely upisováním půjček. Přerušen byl veškerý společenský životi bohatá divadelní tradice naší obce. Berní úřad sice vyplácel rodinám mobilizovaných podporu až do výše výdělku mobilizovaného, ale ta nemohla rodinám nahradit utrpěnou újmu.

Nedostatek potravin

Během války prováděly úřady soupisy obilí a brambor. Dne 28.2.1915 byly vydány poukázky na chleba, zvané „chlebenky“, neboť celé Rakousko-Uhersko mělo citelně malé zásoby potravin. Také mletí obilí na mouku bylo podmíněno zvláštním povolením. Překročení závazků týkajících se spotřeby a prodeje potravin bylo velice přísně trestáno. Dávky potravin byly malé, ani chleba nebylo dost, a to nesmíme hovořit o jeho kvalitě. Vždyť pekaři zpočátku nahrazovali mouku vařenými bramborami, později z části jemnými pilinami, jemně strouhanou kůrou, troškou kukuřičné mouky a ve větším množství šrotem ze sviňských bobů a kaštanů. Chuť takového chleba i jeho vzhled závisí na naší představě, která není určitě lákavá. Housky, rohlíky ani bílé pečivo se nepeklo. Také různé věci domácí potřeby byly zastupovány náhražkami, na příklad: pravou cikorku nahradila loupaná, umytá a uvařená čekanka nebo cukrová řepa, kávu - pražené žito nebo ječmen, rýžové kartáče - po domácímu vyrobené věchty a víchy. Ani kuřáci to neměli snadné, protože také kuřivo bylo na poukázky zvané „tabačenky“. Náruživí kuřáci nahrazovali tabák různými směsicemi s obsahem suchého listí jahodníku, ostružiníku, vlašských ořechů a příměsí máty peprné, balšánu, materidoušky, suše-

ných květů růží a nakonec doplněno přídatkem „fasovaného“ tabáku. Nekuřáci tabák také „fasovali“, ale používali ho jako výhodné platidlo, . Za náhradu lněných vláken sloužily textilie z kopřivových vláken.

Sbírky

Obec musela organizovat sbírky ve prospěch válečné péče o vojsko. Například koncem srpna 1915 byl výtěžek takové sbírky v obci 132 korun a 70 haléřů. Na jaře 1915 byla uskutečněna takzvaná „válečná sbírka kovů“. Nejžádanější byla mosaz a měď na výrobu zbraní. Řada občanů věci z těchto kovů poschovávala, někteří je však odevzdali i proto, že se obávali hrozby nejtěžších trestů, nebpoť neodevzdání mosazných a měděných předmětů bylo úřady prohlášováno za vlastizradu..

Býchorští občané ve válce

Z býchorských občanů , kteří museli narukovat do války, jich bylo 14 zaznamenáno jako padlí a i nezvěstní. Nejčastěji se naplnil jejich osud v Haliči a také vItalii a Srbsku. Do československých legií v Rusku vstoupilo 5 občanů a další 2 v Italii. Zajato bylo 13 občanů a s poškozeným zdravím se z války vrátilo 10 občanů.. Na italském bojišti byli další 4 občané, v Haliči 3 a další na různých místech Evropy(kde se objevují názvy jako Debrecín, Rumunsko, Tyroly, Soluň a další.). Poslední 3 občané byli povoláni ještě v roce 1918. Při tom první legionář, který se vrátil domů 3.9.1919 - byl to Josef Fořt z čp. 71. Slabou náplastí byla vyznamenání. jedno Za statečnost a 4 bronzové medajle Za statečnost. Pro některé rodiny byly válečné ztráty kruté, na frontě zahynuli 3 bratři Chládkové ...

Rekvizice

V květnu 1917 měly být z místního kostela zabaveny a odvezeny posvěcené zvony. Býchorským se podařilo zásluhou nadlesního a patronátního úředníka pana Hořovského přesvědčit rekviziční komisi natolik, že zabavila jen jeden zvon a ostatní prohlásila za nevhodné. Později přicházely rekviziční komise do obce zabavovat obilí i dobytek. Byly zavedeny povinné dodávky mléka, denně od každé jedné krávy půl litru a z každé domácí porážky vepře určené množství sádla.

Uprchlíci z Haliče

Na jaře 1916 byli v obci umístěni uprchlíci z východní Haliče. Pocházeli z obce Mogytnice v treborotském hejtmanství. Bylo to celkem 9 osob. Bydlely v čp. 46. Z obce odešly v roce 1918.

Odstěhoval se Jan Kubelík

Na jaře 1916 prodal Jan Kubelík své panství majiteli vinných skladů a velkoobchodů v Praze manželům Eugenu a Johanně Tauberovým za 1 200 000 rakouských korun. Sám se odstěhoval na zámek Orlová u Povážské Bystrice, který tam koupil.

Konec války

Přiblížil se rok 1918. Konec světové války, rozpad Rakousko-Uherského císařství, vznikl smostatný stát československý. Do obce přinesla zprávu o vyhlášení samostatného státu paní Zdeňka Richtrová dne 28. října večer ...

IV.

ZA REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKÉ...

Československý stát

Zpráva o samostatnosti Československa byla 29. října 1918 z novin potvrzena. Aby se radostná zvěst o národním a politickém osvobození stala známou po celé vsi se postavali zdejší učitelé. V samotné škole byly odstraněny všechny symboly rakouského císařství včetně obrazu posledního císaře. Naopak byly zavěšeny obrazy Mistra Jana Husa, Komenského, Žižky a Karla Havlíčka Borovského. Byly zpívány národní písně, což bývalo dříve považováno za vlastizradu. Obyvatelé obce prožívali radostné dny nadšení nad národním a politickým osvobozením, vše v bratrské shodě. Ale i ono nadšení záhy ochladlo a na pořad dne se dostaly otázky týkající se prostého běžného života a s ním spojených starostí.

Volby 1918 až 1938

Běžný život obce řídilo obecní zastupitelstvo, které bylo prozatímně ustaveno v roce 1918 podle výsledků voleb z roku 1911. První volby do zastupitelstva obce se za republiky uskutečnily v roce 1919 a další v letech 1923, 1927, 1931 a 1938. Jejich výsledky však přinesly vždy vítězství straně sociálně demokratické, která získávala od 7 do 12 mandátů. Jí běžně konkurovala strana republikánská se 3 až 4 mandáty. V některých letech pak i strana lidová a jednou byla ve volbách úspěšná i komunistická. Starostou býval sociální demokrat, do roku 1927 Vojtěch Moučka, pak 16 roků František Chlád. V obecní radě zasedli sociální demokraté a jeden až dva členové republikánské strany zemědělského a malorolnického lidu (agrární). Podobné byly i výsledky voleb do okresního a zemského zastupitelstva, Poslanecké sněmovny a Senátu Národního shromáždění. Sociální demokraté získávali přes 50 % hlasů, republikáni okolo 20 % hlasů a lidovci asi 10 %. Výjimečně v roce 1938 získali komunisté přes 14 % hlasů. Při těchto volbách získávalo aspoň 1 hlas 5 až 6 stran. Další údaje podrobněji uvádí příloha č. 14.

Stavby v obci

Ve dvacátých letech doznala obec řady nových úprav. V letech 1921 až 1923 bylo postaveno nejméně 6 nových domů, pan Richtr přestavěl své obydlí do podoby nové vily, jak ji známe dnes v čp. 66. U hřbitova byla v roce 1922 vyhloubena studna a také náves u tehdejší kovárny byla osázena třešněmi. Pan Richtr přeložil a odkoupil obecní cestu vedoucí k jeho domu. Původní cesta byla užita k rozšíření parku.

Elektrifikace obce

Velmi složitá a zdlouhavá byla jednání o elektrifikaci obce. Po mnoha jednáních se nakonec rozhodlo obecní zastupitelstvo dne 7. 11. 1918 o zažádání povolení elektrifikace obce. Přesto se podařilo těm, kdo elektřině nepřáli, oddálit celou stavbu ke škodě obce, protože stoupaly ceny materiálu. Přesto byly podávány další a další protesty z nichž poslední byl uzavřen až 28. 5. 1923. Rozvodná síť byla již postavena a od té doby se v obci ví, co je elektrický poud. Současně byly stanoveny sazby za odběr a to 1 kWh motorového proudu za 3,50 Kč a světelného 4 Kč, měsíční nájem počítadla 4 Kč. Od dubna 1923 se však vybíralo 4 Kč za 1 kWh motorovou a po 3 Kč za světelnou a měsíční pronájem počítadla 4 Kč. Tyto záležitosti spravoval nově vzniklý „Elektrický podnik“ obce. Později se ceny měnily v závislosti na hospodářském vývoji.

Divadlo

V tomto období byla v obci vzpomínána řada výročí, často bývalo součástí těchto oslav představení místních ochotníků s některou z nastudovaných her. Byly zde dva soubory, které hrávaly se střídavými úspěchy. Tyto soubory, jak „Dělnické tělocvičné jednoty“, tak i „Tělocvičné jednoty Sokol - Československá obec Sokolská“ se také někdy dohodly na společném představení. Občas některou hru nacvičili místní učitelé se svými žáky. Potvrzením toho byly na příklad oslavy 80 let Tomáše Garrigue Masaryka dne 7. března 1930. Na pro-

gramu byl po zahájení přednesem projev Dr .A Jelínka z Kolína, poděkováno za dary na uctění 80.narozenin T.G.Masaryka, divadelní hra M.Veselého „Děda Štráchal se vypravuje k panu preidentovi“.Navíc se při této slavnosti vybíralo vstupné, které bylo použito k obohacení místní knihovny nákupem nových knih, Místní knihovna byla založena v roce 1920 a převzala knihy dřívější Hospodářské besídky po 32 létech její činnosti.

Založení kroniky

O tom, co se v obci událo, vypovídá podrobněji rukopisná kniha „Paměti Býchor - kronika obce Býchory“, založená v roce 1929. Prvním kronikářem byl ustanoven zastupitelstvem obce učitel Jan Komers. Celkem se funkcí kronikáře zabývalo dosud 7 občanů..

Slavnost míru 1924

Československý červený kříž dal podnět k uskutečnění slavnosti míru. Tuto slavnost uspořádala škola u Honsů, což býval jeden z hostinců v obci. Akce si kladla za cíl uvědomit člověka o tom, jakým je pro něho pokladem zdraví.

Hasičská zbrojnice

V roce 1924 dostavěl Sbor dobrovolných hasičů spolu s obcí Hasičskou zbrojnicí pro úschovu hasičského náčiní. Nyní tato budova nese čp. 7.

Pozemková reforma 1924

V roce 1924 byla v obci uskutečněna pozemková reforma podle zákona z roku 1920, Celkem bylo 59 zájemcům rozděleno 20,35 ha půdy velkostatku, to je průměrně 34,49 aru na jednoho.

Pomník padlým

Dne 25.8.1924 na rohu křižovatky před školou odhalen pomník padlým v I.světové válce. Byl zhotoven sochařem Františkem Bílkem z Podhorního Újezda. Materiálem byl pískovec. Pomník představuje truchlící dívku nesoucí vavřínový věnec.Úhrada za něj, 6 712,66 Kč, byla zaplácena z darů občanů, majetnějších rodin pozůstalých v částce 2 910 Kč,dalších dárců částkou 2 133 Kč a výtěžkem akcí ve prospěch postavení tohoto pomníku v částce 4 297 Kč, což znamenalo, že po úhradě všech dalších výdajů zůstalo ještě 230,10 Kč.Při slavnosti odhalení pomníku se uskutečnila taneční zábava. K tomu zapsal kronikář obce, že „ by bylo velice lidské, kdyby si občané i kolem procházející uvědomili vážnost chvíle, v níž žijeme, odstranili ze svých srdcí všechno sobectví a přidali ruce ke společné práci pro blaho všech, aby slova na pomníku vyrytá - NA VAŠICH HROBECH NOVÝ NÁM ŽIVOT VZROSTE - se stala skutkem.“

Školní akce ČSČK

23.2.1924 bylo v obci vzpomínáno 5. výročí zahájení činnosti Československého červeného kříže. Na programu byla přednáška správce školy o významu činnosti červeného kříže nyní a rozdílu od téhož v době světové války, vyzval občany ke vstupu a požádal rodiče dětí o souhlas se vstupem dětí za členy Dorostu ČSČK, který byl ve škole ustaven

Zbytek panství v r. 1924

Roku 1924 také zemřel vnuk rytíře Horského Adolf Richtr a proto zbytek panství a cukrovar vedla sama paní Richtrová až do roku 1928. Tehdy pronajala dvůr Františkov u Ovčár panu Miláčkovi z Ovčár a dvůr Císařoves v Kolíně byl zrušen.

Úpravy obce 1920 až 1938

V období let 1920 - 1938 prodělala obce řadu změn stavebních. Vedle stavby dalších rodinných domků byla ke škole přistavěna cvičná kuchyň a záchody. V březnu 1920 byla vysázena lipová alej při silnici od obecní váhy směrem ke dvoru. současně bylo doplněno 27 třešní na obci náhradou za zmrzlé. Poddél silnice byly vykáceny kaštany, které, byly poškozené v zimě silnými mrazy, uschly. Na počest 80. narozenin prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka zasadili žáci a učitelé školy 2 lipky k pomníku padlým , který byl tehdy před

školou. V roce 1933 byla urovnána náves u bývalé kovárny. Při této práci byli zaměstnání a přivydělali si zdejší občané, kteří byli nezaměstnaní. Povozy byly zdarma zapůjčeny místními občany a dřevo na ohrazení darovala majitelka velkotatku. paní Tauberová. Obec zaplatila 5 000 Kč. Na tuto akci navazovala stavba kanalizace zadaná firmě Záruba a spol. z Kolína. I zde pracovali místní nezaměstnaní Úhradu platily na půl Okresní úřad Kolín a Obec Býchory. Roku 1935 postavil majitel čp. 63 Jan Děkanovský pekárnu a byl přestavěn hostinec U Kalinů, tehdy čp. 47.

Členové Církve českolovenské postavili před kovárnou zvoníčku, která nese jméno „Žižka“, Do užívání byla slavnostně předána dne 5. dubna 1935.

Další větší akcí bylo vyčištění a opravení obecního rybníka Brudka. Zde se pracovalo jen 5 dní v týdnu v době od 3.6. do 1.7. 1935. Práci odvedli místní nezaměstnaní za 105 Kč týdně. Bylo jich v obci na 30. Celkový náklad, 4721 Kč, hradila obec. V roce 1937 se začalo se stavbou kanalizace od náhona podél silnice k Němčicům a stavbou silnice z obce na Jelen. I zde bylo zaměstnáno několik býchorských nezaměstnaných.

Autobus

Občané obce chodili do Kolína za prací pěšky nebo jezdili na kole. Až v roce 1929 byl zaveden autobusový provoz na lince Ohaře - Kolín. Prvním koncesionářem se stal Josef Březina, zámečník z Ohař. Tato linka byla jedna z prvních v okrese. Jezdilo se ráno a v poledne do Kolína a zpět. V neděli se jelo jednou tam a zpět. Po 5 letech převzala provoz továrna "Vozovka Kolín . Společnost Fram" Další dva roky tuto linku provozoval Pavel Chlád z Kolína, pak krátce bratři Vokounové z Jestřabí Lhoty a od 1.4.1939 František Klepal

Nezaměstnaní

Nejen stavbami a pracemi živ jest člověk. Bylo zaznamenáno, že roku 1936 bylo v obci průměrně 18 nezaměstnaných, kteří byli podporováni ze státní stravovací akce. Svobodní dostávali poukázku na 10 Kč týdně a ženatí na 28 Kč. Na tyto poukázky si musel každý z nich odebrat potřebné potraviny u místních obchodníků. Na tuto akci bylo vyplaceno asi 12 000 Kč

Župní sjezd hasičů

Dne 25. června 1937 hostila obec župní sjezd sborů dobrovolných hasičů hasičské župy č.13 -Kolínské. Stalo se tak u příležitosti 25 let trvání zdejšího sboru.

28.10.1938

Mimořádně významným svátkem byl 28. říjen 1938. V tento podvečer byl slavnostně osvětlen a ozdoben květinami a věnci pomník padlým. U něho bylo centrum oslavy. Čestnou stráž zde stáli členové Sokola, členové Dělnické tělocvičné jednoty, vždy po dvou a dorostenky Sokola se školními žákyněmi. O náladě konce konců i o charakteru této oslavy svědčí fakt, že se konala již v pohnutých dnech po Mnichovu 1938.

Tauberovi na zámku

Zámek a panství býchorské jsme opustili v roce 1916, kdy ho koupili manželé Eugen a Johanna Tauberovi za 1 270 000 korun. Byli to majitelé velkoobchodu a vinných sklepů v Praze. Ke dni 31.12.1936 prodal Eugen Tauber svoji polovinu majetku své dceři Gizele, provdané Berendové. Obě spolumajitelky pak dne 18.3.1936 podle smlouvy prodaly svůj majetek v Býchorách Domniku a Boženě Čiperovým ze Zlína.

V.

V PROTEKTORÁTĚ

Po Mnichovu

Po odtržení pohraničí republiky v říjnu 1939 byly rozpuštěny a nebo skončily činnost politické strany. Vytvořily se nové a to: Národní sjednocení a Strana práce. Po 15.

březnu 1939 místo nich byla vytvořena jediná "Národní souručenství". V obci byl dne 23. dubna proveden nábor a tak z různých důvodů mělo Národní souručenství rázem 186 členů. Výslovně se nepřihlásili Václav Holan a Václav Kratochvíl. Vedení národního souručenství tvořilo 16 občanů-funkcionářů, kteří byli tehdy nazýváni "činnovníci". Složení prvního výboru je uvedeno na příloze č. 13. Musíme také konstatovat, že činnovníků bylo hodně, ale činnost žádná. Ze všeho zůstala jen "Radost ze života" o to ještě jen ta na papíře. Povinné přednášky se uskutečňovaly formálně, odznaky souručenství se též nenosily. Silný byl jen ten pocit sounáležitosti. Cítilo se, že je nutné držet pohromadě, neboť se jednalo o existenci celého národa, protože fašismus měl dalekosáhlé plány jeho zničení neuskutečněné proto, že "Hitlerovi" na to nezbyl čas. Okresní vedení Národního souručenství v Kolíně pořádalo schůze, kterých se býchorští zpravidla neúčastnili. Na jaře roku 1941 bylo nařízeno, že činnovníci Národního souručenství nesmějí být starší 45 let. Byli zvoleni noví. Vedoucím byl ustanoven Svatopluk Kroupa I tento výbor ke vši spokojenosti zůstal nečinný stejně jako dřív. Podobně jako zmíněná "úprava" politických stran, byly upraveny i ostatní stránky života obce. První kontakt s "novou mocí" se uskutečnil 16. března 1939, kdy do vsi vjel na motocyklu první Němec. Zastavil před Kalinovým hostincem, kde se stal terčem skrytého posměchu mladých.

Potravinové lístky

Dnem 2. října 1939 byly zavedeny potravinové lístky, pomocí nichž bývaly stanoveny dávky potravin běžně na období 28 dnů. Velikost dávek se měnila podle situace, její příklad je uveden na příloze číslo 12.

Čiperovi na zámku

Býchorský velkostatek spolu se zámek koupil jeden z vedoucích pracovníků Baťových závodů ve Zlíně, Dominik Čipera. Ten byl od 1. 12. 1938 do 19. 1. 1942 ministrem veřejných prací. Avšak dnem zřízení Protektorátu Čechy a Morava v zemi fakticky rozhodoval Říšský protektor pro Čechy a Moravu a ten vyslovil neplatnost majetkových převodů od osob židovského původu. Právě do této skupiny patřila i rodina Tauberova - předešlí majitelé. Tvrdilo se, že díky tomu, že Dominik Čipera byl ministrem vlády, nebyla platnost kupní smlouvy zrušena, ale novým majitelem se stal syn Dominika Jan. Za jeho vlastnictví byla provedena generální oprava celého zámku, tyto práce provedlo 25 zedníků z Moravy. Při té příležitosti byl zámek nově zařízen nábytkem. Přes to všechno byl již 21. 6. 1939 ustanoven nad statkem jako dohlizitel ředitel Josef Tuzar z Chlumce nad Cidlinou. Jan Čipera se stal majitelem 5. 6. 1941. V té době se uskutečnila stavba tří deputátních domků čp. 140 až 142. U staré pily byly obnoveny rybníčky pro chov pstruhů. Také byl obnoven chov ovcí. Dne 15. 6. 1944 byl na statek dosazen jako nucený správce Vinzenz Röder ze Sedlce u Kutné Hory, který do Býchor dojížděl. Vlastník se nezměnil, ale výtěžek hospodaření, jako zisk, měl být odváděn do pokladny říšské, ale případný schodek byl povinně uhradit majitel. Na místo nadlesního Václava Flandery nastoupil lesní Julius Cacka ze Zlína, které koncem září 1941 nahradil revírník Karel Vlček.

Řízené hospodářství

Během války docházelo k mnoha změnám v životě občanů obce především proto, že dosavadní způsoby hospodaření byly stále více omezovány, bylo zavedeno "řízené hospodářství". To znamená, že byly stanoveny úkoly osevu i odevzdání úrody. Příděly hnojiv byly nedostatečné. Chovatel králíků mohl mít jen jednu ramlici. Chovatel holubů musel mít povolení Oberlandrátu a být přihlášen na četnické stanici. Šrotovníky byly zaplombovány, důležité součástky odstředivek a máselnic byly povinně odevzdány na obecní úřady. Přesto se šrotovalo a odstředovalo dál. Od 1. listopadu byly zavedeny pro osoby starší 18 let tabačky. V obci bylo 187 kuřáků. S tabačkami se obchodovalo. Jedna se cenila až 1 000 korun, přesto vyšly cigarety levněji než 10 korun za kus. Cigarety byly výhodným platidlem. Trafika byla u Aloise Olta (nyní čp. 57). Kuřáci - zemědělci měli snížený příděl o 2 kusy. Na jednu taba-

čenu bylo 40 cigaret nebo 8 doutníků, později 45 cigaret nebo 5 doutníků a od 12.4.1943 jen 35 cigaret

Smozásobitelé

Každý pěstitel obilí si směl ponechat na každé samozásobovací období 20 kg obilí, později jen 13 kg žita a pšenice. Chovatelé slepic povinně odevzdávali 60 vajec na jednu slepici ročně a proto byl jejich chov zvláště kontrolován. Počet hus a kachen nesměl převyšovat stav zaznamenaný v září 1941. Pro rok 1943 bylo předepsáno, že obec musí odevzdat 240 hus, 34 kachen a 10 krůt. Toto bylo rozepsáno na jednotlivé chovatele. Prodávat peří a seno bylo zakázáno vůbec. Povinně se musely prodávat králičí kůže, lesní plody a zelenina. Sady si kupovali oprávnění sadaři. Školy povinně organizovaly sběr léčivých rostlin.

Hospodářské kontroly

Do obce přicházely hospodářské kontroly, které u namátkově vybraných domácností prohledaly všechny kouty. Pokud objevily přebytky zásoby obilí, muselo toto být povinně prodáno a zaplacená citelná pokuta. Lidé si proto budovali tajné skrýše na obilí ve štípkách nebo v lese Starousedlých.

Spotřeba piva

Již v roce 1941 byl dáván nízký příděl piva. Host dostal z toho důvodu nejvýše půl litru piva. Proto také byl odřeknut koncert Petráškovy hudby plánovaný na 20.červenec 1941. Návštěvníků hospody bylo stále více než dost. Prodávaly se všelijaké vody nebo se sedělo na sucho. Každý se chtěl dovědět novoty.

Neplnění dodávek

Dne 5. března 1943 bylo pozváno 63 býchorských občanů do Týnce nad Labem z důvodu neplnění dodávkových povinností sena a slámy. Všem byly vyměřeny vysoké pokuty.

Pracovní povinnost

Během války byla zavedena pracovní povinnost. Lidé museli na rozkaz odstraňovat sníh ze silnic v obvodu obce, upravovat cesty, kácet dříví v lese, stavět na silnici v Ovčárech překážky, Arbeitsamt - Pracovní úřad vedl evidenci všech osob a posílal je na chmel, na práci do továren v Protektorátu i v Říši. Na kopání zákopů proti Rusům bylo z obce posláno 18 občanů. Jména totálně nasazených jsou uvedena v příloze č.10

Kostelní zvony

Ve válečné době byl ze zdejšího kostela svatého Batoloměje opět zabaven 1 zvon. Byl to poledník pocházející ze 16. století. Šťastnou náhodou unikl připravovanému osudu - rozlítí a tak se již dne 7.7.1945 vrátil zpět na své místo. Tento zvon byl zrekvírován již za 1.světové války, kdy ho přivezl soused Kůžel a tentokrát onu milou službu zvonu na cestě Sány -Býchory prokázal soused Josef Hamrník

Židé v Býchorách

V době Protektorátu začaly u nás platit i zákony Velkoněmecké říše. Ty přinesly řadu omezení zejména občanům židovského původu. Proto v obci, jako místě, které je značně menší než Kolín, hledal trochu klidu Žid Rudolf Kantor se svými provdanými dcerami Ellou Hybšovou a Irenou Geigerovou. Zde bydleli ve vile prof. Václava Kučery. Židé se mohli volně pohybovat po obci, ale nesměli se z ní bez povolení vzdálit. Večer nesměli vycházet z bytu, vůbec měli zakázáno jezdit autobusem. Na levé straně prsou byli označeni žlutou hvězdou přišitou na oděvu. Hybš a Geiger, zeťové Rudolfa Kantora s rodinami odešli do Anglie. Jejich ženy, které měly uspořádat majetkové poměry, zde zůstaly a smutně skončily i s otcem, kterého nechtěly opustit. Dne 1.6.1942 opustili všichni obec. S kufry o váze 30 kg byli odvezeni do koncentračního tábora v Polsku, kde všichni zahynuli.

Věznění v koncentračním táboře

S nástupem protektorátního režimu života se dostali někteří zdejší občané do věze-

ni. Hned 16.3.1939 byli zatčeni v rámci tzv. „Akce Gitter“ (mříž) jako komunisté František Robovský a Václav Holan. Ve vazbě byli 13 dnů a protože nebyli shledáni nebezpečnými novým pořádkům, byli propuštěni. Hůře dopadli později zatčení.

Dne 18.10.1943 byl v Kolíně zatčen nadlesní Václav Flandera. Při domovní prohlídce u nich provedené bylo zabaveno rádio, šatstvo, boty, zásoby potravin včetně zbraní, které měl jako lesní a myslivec. Vězněn byl v koncentračním táboře Stein v Rakousku.

Při domovní prohlídce u Josefa Robovského byl Němci nalezen revolver. Pan Robovský byl proto zatčen a 6 týdnů žalářován než přesvědčil německé úřady, že o schovaném revolveru nic nevěděl, že si ho asi schoval jeho zemřelý syn František. Protože za nedodržení nařízení o odevzdání všech zbraní hrozil trest smrti, lidé většinou zbraně poschovávali. Pokud museli už zbraně odevzdat, pak dali tu nejméně hodnotnou. Uschované zbraně nebyly řádně ošetřeny a proto se během války změnil v rezavé trosky.

Dne 2.3.1943 byl zatčen pro bývalou politickou činnost v sociálně demokratické straně starosta obce František Chlád, narozen 31.3.1885. Jeho příbuzný, Alois Klepal, ještě stačil odstranit některé podezřelé věci, přesto po domovní prohlídce zabaveno bylo radio. František Chlád byl vyslýchán nejprve v Mladé Boleslavi a po té 7 měsíců vězněn v terezínské pevnosti. Časté týrání a bití přivodilo zhoršení zdravotního stavu, který dospěl do situace, kdy byl pan Chlád raněn mrtvicí. Ujal se ho spoluvězeň - poděbradský lékař. Avšak nedostatečné léčení v podmínkách v Terezíně skončilo propuštěním pana Chláda v beznadějném stavu do domácího ošetřování. Doma o něj pečoval kolínský lékař MUDr. Jindřich Bartoš. Chládův zdravotní stav byl pečlivě sledován německými zdravotními úřady, které posuzovaly, zda by nemohl být vrácen do vězení. K tomu však již nedošlo, a tak František Chlád žil ve svém bytě čp.121 až do 31.1.1948, kdy o osmé hodině večerní vydechl naposledy.

Škola v době války

Škola za války prošla mnohými změnami, jimiž se prosazovaly názory fašistických vůdců říše na národní uspořádání Evropy. Bylo omezováno vzdělávání těch, kteří „konec konců“ prý v tomto „německém prostoru“ nemají co dělat. Jsou známy nacistické plány na částečné poněmčení a částečné vysídlení obyvatelstva českého původu. Proto také k 1.1.1941 bylo zavedeno povinné vyučování němčině a od 1. února 1942 též v 1. postupném ročníku. Dějepis se nevyučoval vůbec, zeměpis se omezil na znalosti o území Říše a Protektorátu Čechy a Morava. V památných dnech pro Říši a Protektorát musely na škole vlát vlajky, vpravo ta s hákovým křížem a jako druhá - nalevo- protektorátní. Při školních slavnostech výročí Protektorátu, narozenin Hitlerových, na Den Německých hrdinů a při dalších příležitostech býval povinně čten text dodaného projevu v němž se nesmělo nic měnit. Ve vykonávání německých příkazů a nepřátelskými postoji k české škole vynikal řídící učitel Richard Neumann, který se do býchorské školy nastěhoval 17.2.1944. Pocházel z úřednické rodiny z Golčova Jeníkova. Do roku 1940 byl Čechem. Ve svém rodišti chodil do školy měšťanské. Po studiích se stal učitelem v okrese Ledec nad Sázavou, potom tajemníkem okresního školního inspektora v Kolíně. Po příchodu do Býchor nevyučoval, ale pečlivě sledoval dění ve škole i v obci. Školní pomůcky a historické obrazy odevzdával jako starý papír, na budovu školy dal připevnit nápis „Volkschule“ a úřední razítko používal jen německé jako příslušník národa německého. Lidem a učitelům často vyhrožoval udáním na Gestapu. Dne 20.12.1944 byla škola obsazena německou armádou. Děti do školy nechodily, až teprve od března dvakrát týdně pro domácí úkoly. V době náletů na Kolín bylo vyučování přerušováno a žáci pouštěni domů. V této době se do Býchor přestěhovalo z Kolína a Sendražic 20 rodin a škola měla s dětmi přistěhovaných až 82 žáků. Děti také po domácku doučoval hlavně němčině kapitán ve výslužbě Rudolf Natali, který se přistěhoval k Šilerům čp. 134. Ten také psal lidem žádosti, které musely být psány německy.

Osvětová služba

Z příkazu ministerstva lidové osvěty ze dne 16.6.1943 a na základě vládního na-

řízení č. 126/43 z 11.4.1943 byla utvořena nová organizace veřejné osvětové služby a zastavena lidovévýchovná činnost dosavadních složek veřejné péče osvětové s výjimkou běžících kurzů jazyka německého. Obecní úřad byl vyzván, aby jmenovat 4 vhodné osoby nakloněné Němcům. S odpovědí se otálelo, protože nebyly známy takové vhodné osoby. Na opakovanou výzvu pak jmenoval obecní úřad prof.Václava Kučeru, Josefa Kurku, Václava Pošíka a Ladislava Severu. Ti s tímto jmenováním nebyli ani seznámeni a tak se ne z vlastního rozhodnutí stali funkcionáři veřejné osvětové služby. Po osvobození byla záležitost vysvětlena a oni očištěni z podezření, že zastávali funkce přející Němcům. Rovněž činnost Kuratoria pro výchovu mládeže vyzněla na prázdno. V obci měl být pořádán kurz němčiny pro občanstvo. Na úřední naléhání obecní úřad odpovídal, že se kurz koná a zatím o něm nikdo nevěděl.

Poslech rozhlasu

Poslech cizího rozhlasu byl zakázán. Od 10.3.1943 platilo nařízení o vymontování tak zvaných krátkých vln z přijímačů. Za poslech cizího rozhlasu hrozily vysoké tresty i smrt. Přesto se poslouchalo pomocí tzv. „Čerčilek“. Posluchači byli opatrnější, zamykalo se aby nepřišel něko nepovoláný. Hrozba vysokého trestu působila. Říkalo se však, že Češi jsou nejposlušnější národ na světě, neboť poslouchají ve dne i v noci. Ve dne pana státního prezidenta Háchu a v noci pana prezidenta v zahraničí Beneše.

Sídlo obecního úřadu

Během války změnil obecní úřad své sídlo. Po zatčení starosty Františka Chláda se úřadovalo do 30.6.1943 v kuchyni čp.121. Pak byla obecní úřadovna přestěhována do domu Josefa Tichého čp.27.

Konec války

Z jara 1945 se blížila fronta. I v Býchorách začalo schovávání zásob potravin a prádla. Na příhodných místech byly stavěny kryty, mající chránit občany v případě bojů v blízkosti obce. Na štěstí nebyly vůbec potřeba..

Neumann odešel

Dne 5.května 1945 za deštivého počasí uprchl ze školní budovy se svou rodinou řídící Richard Neumann směrem ke Krakovanům. Prý byl přejet vlakem. Jeho žena byla zadržena a ve vězení se oběsila. Nejstarší syn Richard sloužil v německém vojsku dosáhl hodnosti „frajtra“, dezertoval a vrátil se jako československý zahraniční voják.

Povstání

Také 5. května 1945 začalo v Praze povstání proti okupantům. Občané poslouchali zprávy vysílané radiem z přijímače umístěného v okně bytu Jana Pomichálka, Přijímač byl zvukově zesílen, takže bylo rozumět ve značném okruhu kolem obecního domku.

Civilní hlídky

Také od 5. května byly u obecní váhy na návsi stavěny civilní hlídky se zbraněmi, které zastavovali Němce a odebírali jim zbraně a věci. Skládaly se z místních občanů, jimž velel revírník Karel Vlk. Jeho funkci po uklidnění poměrů převzal hospodářský správce velko- statku dělostřelecký nadporučík v záloze Emil Hronek. V pondělí ráno 9 května přišla do Býchor zvěst, že lhoteckou silnicí jedou Rusové ke Kolínu na pomoc Praze. Nastalo ulehčení. Na silnici u Honsových byl postavena slavobrána s ruským nápisem. Dříve však než přijeli Rusové do Býchor, jeli je lidé uvítat do Kolína..

Incident

Dne 11. května, tedy dva dny po kapitulaci Hitlerova Německa, dva dny před příjezdem Rusů do Býchor, projížděl ve 4 hodiny ráno německý vojenský autobus obcí. Došlo k přestřelce, která se obešla bez tragedie a větší škody. Jen izolátor na elektrickém sloupu u Novotných čp. 70 byl od Němců rozstřílen a ti pak volným tempem odjeli ke Kolínu.

Rusové v obci

Rusové do Býchor přijeli až 13. května 1945. Byl to dělostřelecký útvar. Vojsko obsadilo školu, zámek, vilu čp.66 . Ubytováno bylo ve všech domech a ve vlastním vojenském táboře v lesích. Bylo to více než 3 000 vojáků. Jejich hlavním stanovištěm byl hostinec čp. 1 U Honsů. Tam byla kuchyně. Skladiště měli v hostinci čp.47 U Kalinů. Tiskárna a redakce novin byla v čp. 34 u Jaroslava Chláda. Vojsko v obci zdomácnělo a místní obyvatelstvo se s ním spřátelilo. Poměrný klid v obci občas narušil odjezd části vojáků na likvidaci zjištěných nepřátelských skupinek.

Odbojová skupina „Pěst“

Dlouho po válce se nemluvilo o ilegální odbojové činnosti zdejších občanů. O ní se zmiňuje Zdeněk Jelínek v knize „Kolínsko“. Mimo jiné v Kolíně a okolí působila odbojová levicově orientovaná skupina mládeže s názvem „Pěst“. Náplní práce byla výroba a rozšiřování ilegálního tisku, ochrana českých lidí před nasazením do Říše a na zákopové práce, shromažďování zpravodajských údajů, sabotáže válečné výroby, shromažďování zbraní k připravovanému ozbrojenému povstání. Název „Pěst“ vyjadřoval organizační členění a byl symbolem tvrdosti a údernosti postupu. Každý, člen „Pěsti“ - „palec“ měl za úkol získat další čtyři „prsty“, být s nimi ve styku, předávat jim instrukce a zpětně od nich získávat informace a hlášení o provedeném úkolu. Člen „Pěsti“ Václav Severa založil další „Pěst“ přímo ve svých rodných Býchorách a okolí. Její členové pak aktivně vystoupili v květnovém povstání.

VI.

PO VÁLCE V ČESKOSLOVENSKU ...

Země po válce

Po skončení války se život obyvatelstva vyznačoval velkým nadšením z konce válečných hrůz a snahou o rychlou obnovu hospodářského života státu včetně nového vývoje politického, který byl v zásadě poplatný poválečnému mocenskému rozdělení světa. Na místě předválečných orgánů státní moci a správy byla vytvořena síť nových institucí jako jednokomorové Národní shromáždění a soustava národních výborů. Nejnižším článkem byly zpravidla místní a městské národní výbory.

Slavnost osvobození

První větší akcí po válce byla slavnost Osvobození republiky zde uskutečněná 6.7.1945. Podle programu se seřadil průvod občanů u místního hřbitova a prošel obcí až k pomníku padlým (tehdy u staré školy) Zde byla vztyčena státní vlajka a hrána československá hymna. Následovaly slavnostní proslovy pana Kubarta ze Svazu české mládeže z Kolína a pana Dr. Miroslava Jelínka, poslance a předsedy Okresního národního výboru též z Kolína. Slavnostním způsobem sem byly přineseny bysty prezidentů T.G.Masaryka a Dr. Edvarda Beneše, které byly tajně uschovány u truhláře Bohumila Řeháka společně s vlajkou a národním praporem z majetku školy. Na konci slavnosti poděkoval předseda místního národního výboru Josef Martínek oběma řečníkům, dále Josefu Klepalovi a Bohumilu Řehákovi za uschování bysty prezidenta Osvoboditele a prezidenta Budovatele, které tak přečkaly celou válku a tyto bysty předal do ochrany předsedovi Svazu české mládeže prof. Václavu Kučerovi. Pak se účastníci slavnosti odebrali do parku čp. 66, který si přivlastňoval Svaz české mládeže ke svým hrám a zábavám. Tam pokračoval program koncertem, hrami a taneční veselící při umělelem osvětlení a hudbě Františka Ryby. Této slavnosti se už neúčastnili ruští vojáci, kteří obsadili obec a okolí v závěrečné operaci 2. světové války a v obci a okolí pobývali od 13.5.1945 jen do 8.června 1945, kdy z obce odešli.

Oslavy vzniku Československa

Další významná slavnost se uskutečnila v předvečer státního svátku dne 28.10.1945. Zahájil ji

předseda svazu české mládeže prof. Václav Kučera. Pak bylo předneseno pásmo recitací a zpěvů členů svazu české mládeže po vedením Miroslava Protivinského a recitačního souboru školních dětí.

Výměna peněz

Jednou z důležitých akcí hospodářské obnovy státu byla výměna peněz uskutečněná 29.10. až 4.11.1945. V této době obíhalo na území státu asi 7 různých peněžních měn. Dočasně zůstaly v platnosti kovové peníze z Protektorátu. Výměna se uskutečnila po obilní a řepné sklizni, což postihlo zejména zemědělce, neboť jim byly silně znehodnoceny výsledky jejich celoroční práce. Po výměně zůstalo v každé rodině 500 korun (Kčs) na osobu a dalších 500 Kčs na hospodářství. Tříčlenná rodina tedy začínala se dvěma tisíci Kčs. Nastala určitá nouze o peníze, neplýtvalo se s nimi jako za války. Avšak ještě před výměnou peněz se uskutečnilo několik sbírek, ve kterých bylo shromážděno přes 30 000 Kčs, z toho pro : Lidice 20 000, Ostravu 3 000. Slovensko 7 570 a na Československý červený kříž 1 230 Kčs

Přídělové hospodářství

Z doby války nadále zůstalo přídělové hospodářství na potraviny, šatstvo i tabákové výrobky. Zaznamenalo se, že proti válečné době byl zvýšen příděl kuřiva a tabáčky dostaly i ženy. Tím poklesla cena kuřiva, přestalo se s pěstováním tabákových rostlin na zahrádkách.

Velké změny

Býchorský velkostatek byl dán pod národní správu vedenou nadlesním Václavem Flanderou a kontrolory Janem Pelikánem a Vilémem Hruškou, jako zdejšími občany. Tito jmenovaní složili slib do rukou předsedy místního národního výboru. Národní správce vzal do slibu všechny úředníky a nařídil soupis inventáře, zásob i penění hotovosti statku a patronátního úřadu. Později zemský národní výbor v Praze rozhodl zrušit národní správu a předat statek zpět do vlastnictví Janu Čiperovi. Majitelka vily čp.66 paní Richtrová byla vzápětí po osvobození potrestána za údajnou spolupráci s Němci vězením 135 dnů a pokutou 50 000 korun. Po té odešla za svou dcerou do Itálie.

Vznik místního národního výboru

Místní národní výbor v Býchorách byl vytvořen 5. května 1945. Měl 7 členů rady, 6 členů zemědělské komise a 5 členů místní školní rady. K menším změnám jeho složení došlo ještě roku 1945 tak, aby odpovídalo dekretu prezidenta republiky o složení zastupitelských orgánů na základě parity politických stran. Život se vracel do mírových kolejí... Z obce zpět do Kolína a Sendražic se odstěhovaly rodiny, které se sem uchýlily v době bombardování Kolína.

Do pohraničí

Také v roce 1945 se z obce přestěhovalo 12 rodin do pohraničí, většinou do severních Čech. Jejich seznam je na příloze č.15 na konci knihy. Cílem tohoto stěhování bylo aspoň částečně nahradit úbytek německého obyvatelstva, kterému se dostalo, díky též dohodě vítězných mocností, vyplnění přání, když před válkou volali „Heims ins Reich!“, po válce tedy „Domů do Říše!“.

Elektrický podnik obce

Nově se formující stát v nové poválečné situaci sebou přinášel i vnitřní politické změny. Obec měla od dvacátých let svůj elektrický podnik, zajišťující elektrifikaci obce. Tento byl znárodněn a stal se součástí národního podniku Východočeské elektrárny oblastní ředitelství Kolín a to dnem 1.1.1946.

Volby 1946

Rovněž v květnu 1946 doznal místní národní výbor některých změn podle výsledků

voleb. Dosavadní paritní zastoupení čtyř politických stran bylo upraveno podle výsledků voleb. Jeho členy se stalo 7 komunistů, 4 sociální demokraté, 2 národní socialisté a 1 člen strany lidové. Práce takového orgánu byla krajně obtížná kvůli politickým třenicím mezi jeho členy.

Čestný občan obce

Místní národní výbor rozhodl na svém zasedání dne 4. května 1948 udělit ČESTNÉ OBČANSTVÍ prezidentu republiky Dr. Edvardu Benešovi jako ocenění jeho zásluh o stát. Obec a kancelář prezidenta si vyměnily o tomto aktu příslušné dopisy.

Místní akční výbor Národní fronty

Únorové události roku 1948 se odrazily i v naší obci, kde byl také ustaven Místní akční výbor Národní fronty. Podobně jako ve vyšších orgánech byly i v místním národním výboru provedeny některé změny. Byli vyměněni 4 členové MNV náhradou za jiné občany. Při MNV byly ustaveny komise finanční a vyživovací, místní školní rada a obecní pokladník. Únorem 1948 se fakticky na dlouhou dobu uzavřela činnost více politických stran v obci. Následující volby v květnu 1948 byly prováděny prostřednictvím jednotné kandidátky Národní fronty, která v boci dostala 78 % platných hlasů. Těmito volbami začíná období, kde vlastně ten, kdo byl zapsán jako kandidát, byl také zvolen, neboť počet kandidátů odpovídal počtu volených a hlasy „proti“ se téměř nevyskytovaly a nebo jejich počet byl bezvýznamný.

Znárodnění a pozemková reforma

V květnu 1948 byl znárodněn býchorský statek, jehož majitelem byl Jan Čipera. Jemu zde polní hospodářství vedl Emil Hronek a lesní správu Karel Vlček. Po znárodnění vedl národní správu statku Dr. Ing. J. Bouček z Prahy. Dnem 11. června 1948 byly zájemcům o příděl půdy z připravované parcelace rozdány žádosti. Po předání půdy malým a středním rolníkům zůstalo v obci nerozděleno asi 50 měř (10 hektarů), které zatím obhospodařovala obec. Do dvora se přestěhovala rodina rolníka Jaroslava Klepala. Tohoto roku měla být dovršena pozemková reforma započatá již v době předválečné republiky. Mezi 33 žadatelů bylo rozděleno 57,26 ha polí.

Sad prezidenta Beneše

Téměř dva a půl roku po té, co byl prezident republiky Dr. Edvard Beneš jmenován čestným občanem obce, bylo rozhodnuto zde založit „Sad prezidenta Dr. Edvarda Beneše“. Slavnost založení sadu organizoval 28. 10. 1948 Místní akční výbor Národní fronty. Slavnostní projev přednesl předseda Místního akčního výboru Národní fronty Jaroslav Kukal a předseda Komunistické strany Československa v obci Josef Luňák. Štafeta členů Sokola přinesla poselství které přečetl Pavel Kolínský. Po té bylo zasazeno posledních deset třešní. Vysadili je: Jaromír Smutný - bývalý kancléř prezidenta Dr. Edvarda Beneše, František Jareš - předseda místního národního výboru, Josef Řehák za komunistickou stranu, Josef Kurka za obecnou školu, Václav Drahovzal za Sbor dobrovolných hasičů, Václav Pošík za Sokol., Josef Luňák za Svaz brannosti, Josef Martínek čp. 13 za Svaz české mládeže, Ladislav Severa za Jednotný svaz českých zemědělců a Jaroslav Kukal za Místní akční výbor Národní fronty.

Rozšíření hřbitova

Nový hřbitov byl v letech 1948 až 1949 rozšířen. K tomu účelu bylo použito materiálu získaného neuváženým zbouráním původně Kubekíkova letohrádku na Homoli. Současně byla provedena úprava hřbitova původního okolo kostela. Jeho plocha byla zmenšena o část, kterou pohltila úprava hlavní silnice. Původní kamenná zídka se stala nebezpečnou, proto byla nahrazena novým dřevěným plotem. Z původního hřbitova se zachovala část hrobů a nápisů na pomníčcích nebo deskách vsazených do zdi kostela. Mezi hroby nachází se i původní hrobka Františka Xaveria rytíře Horského z Horskýsfeldu, kde byl přechodně pohřben, než bylo v Ovčárech postaveno místo jeho posledního odpočinku. Ještě v roce 1990 se zde dala nalézt jména 32 osob z období 1832 až 1900, když v roce 1832 zemřela Anna Peche až po rok 1900. kdy umřela Marie Jandová ve věku 56 let.

Změna v MNV v roce 1950

V práci místního národního výboru došlo ke změně v tom smyslu, že každý jeho člen odpovídal za určitý úsek činnosti - referát. Členové místního národního výboru vykonali slib v červnu roku 1950.

Sčítání lidu

V době od 1. března do 9. března se uskutečnilo sčítání lidí a domů. Napočítáno bylo 519 obyvatelů a 138 domů. V porovnání s posledním sčítáním to bylo o 31 osob méně, ale o 9 domů více

Stanice SNB

V zámku bylo sídlo stanice Sboru národní bezpečnosti. Tato stanice byla k 15.9. 1948 zrušena a obec zařazena do území velitelství SNB Týnec nad Labem. Naši obce se dotkla pak reorganizace SNB v roce 1968, kdy bylo ve Velkém Oseku otevřeno Obvodní oddělení Veřejné bezpečnosti a do jeho obvodu byla zařazena i naše obec. Za některými záležitostmi se tedy muselo jezdit nyní místo do Týnce nad Labem "jenom" do Velkého Oseka. Tyto oba směry při použití veřejné dopravy znamenaly dojet autobusem do Kolína a pak obvykle dál vlakem.

Kubelíkova slavnost

Na počest 50. výročí ukončení studií na Pražské konzervatoři mistra českých houslí a pozdějšího majitele býchorského panství i zámku Jana Kubelíka byla uspořádána v sále hostince U Honsů tichá slavnost, které byla přítomna paní Marianna Kubelíková, dcera Anita, houslová virtuozka a Kubelíkův životopisec Jaroslav Čeleda. Avšak, když Kubelíkův syn Rafael odešel z Československa, stalo se po roce 1948 jméno Kubelíkovo tabu.

Autobusová doprava

Býchory byly spojeny s Kolínem pravidelnou autobusovou linkou, kterou po 9 let provozoval František Klepal dvěma autobusy. Tato doprava byla stabilizována. Dnem 8.3. 1948 také znárodněna a stala se linkou závodu Československé státní autobusové dopravy, který zde působil až do roku 1996, kdy se stal závodem akciové společnosti Egretta

Zrušení tabačenek

O tabačenkách a zboží prodávaném jen na poukázky se již psalo. Tabačinky byly od 1.10.1948 zrušeny, ale prodej ostatního zboží byli nadále vázán na odevzdání příslušného množství tzv. bodů a samozřejmě i peněz. Vedle tohoto „vázaného prodje“, existoval i „prodej volný“, kdy zákazník potřeboval k nákupu jen peníze, ale za to v podstatně větším množství, tedy za neúměrně vyšší cenu. Z této doby bylo zapsáno také, že nejoblíbenější cigaretou byla partyzánka, která se prodávala v ceně i korunu za 1 kus.

Obchodní síť

Tu představovaly v obci počátkem roku 1949 smíšené obchody, hostince a řeznictví. Smíšené obchody byly původně tři. V čp.1 - Marie Honsová, v čp. 47 - Anna Kalinová a v čp. 63 Lidmila Rumlerová. V souvislosti s převáděním prodejen do všeobecných konzumních družstev, postihl tento osud i prodejny v obci Prodejna paní Honsové byla označena jako VKD 87, ostatní dvě byly v květnu 1949 zrušeny. Týž osud postihl o 7 let později pekařství a prodejnu, později jen výrobu chleba a pečiva, v čp.63 - Jaroslav Rumler. V té době již patřila jako provozovna Jednotě Kolín, která od roku 1956 musela předat národnímu podniku Kladenské mlýny a pekárny všech 6 výroben, které vesměs získala „zduřstevněním“. Řeznictví v čp. 128 - Josef Drahovzal bylo označeno nejprve jako VKD 247, později VKD 252 - maso uzeniny. Prodej zde trval do roku 1980, kdy byl zrušen a část domu, bývalá prodejna, se stala opět částí obydlí majitelů. A konečně zde byly ještě dva hostince a to v čp. 1 - Jaroslav Hons, skončil provoz v roce 1952 a druhý v čp. 47 - Josef Kalina se stal prodejní jednotkou

Jednoty Kolín. Téměř do konce šedesátých let ho vedl jako pracovník Jednoty původní majitel, ale pak se zde hostinští dost často střídali.

Venické jednoty

Roku 1952 byl ustaven Okresní svaz spotřebitelských družstev, což vedlo ke vzniku vesnických Jednot, kterých bylo původně 11. V naší obci, jako 2. v okrese, vznikla Vesnická jednota 9.3.1953. Byla určena pro 5 okolních obcí se 3 038 obyvateli a měla 321 členů. Tento družstevní svaz přijal dne 14.3.1952 název „Jednota, spotřební a výrobní družstvo, Kolín“.

Spotřební a výrobní družstvo

Ke dni 1.1.1957 došlo k centralizaci obchodního družstevnictví. Jednota, spotřební a výrobní družstvo Kolín se stalo jednotným podnikem místo dosavadního svazu vesnických jednot. V každé obci, kde měla Jednota provozovnu, byl ze spotřebitelů, členů družstva (jimiž se stali po zaplacení tzv. členského podílu), zvolen místní orgán družstva zvaný „Dohlížecí výbor Jednoty“. Ten měl i určitý vliv na chod družstevních provozních jednotek. Vyjadřoval se k rozsahu otevírací doby, projednával požadavky spotřebitelů a v případě nutnosti odsouhlasil i na žádost odpis zboží nevhodného k prodeji za tehdy běžnou cenu. např. tvrdý chléb, zkyslé mléko aj. Mimo to pořádal Dohlížecí výbor i dětské besídky, taneční zábavy, besedy s občany i zájezdy. Při uvedených akcích spolupracoval i s místními občanskými sdruženími.

Biograf - kino

Rok 1949 přinesl obci i řadu dalších změn. Stalo se tehdy módou budovat v každé obci jakékoliv kino. A tak se i u nás dne 16.4.1949 rozzářilo stříbrné plátno, uskutečnilo se první filmové představení v místním kině. Po 9 letech provozu se dostalo kino v obci do krize především proto, že značně poklesl zájem diváků. Nebyl to jev jen býchorský, ale výsledek rozšířené možnosti sledování televize a rozhlasu. V roce 1958 byl provoz kina zastaven, aby opět 10.dubna 1960 byla obnovena jeho činnost. Ve skutečnosti to však byla již jen „labutí píseň“ tohoto obecního kulturního zařízení. Pravidelná představení pro minimální a stále ubývající počet diváků se definitivně skončila dnem 31.7.1961. Přesto to nebyl úplný konec biografu. V letech 1966 až 1967 dokázal tehdejší Československý svaz mládeže vždy na jaře uspořádat serii filmových představení, která do tehdejšího sálu Jednoty přiváděla poměrně velké návštěvy, takové, že vstupné 3 až 5 Kčs postčílo pokrýt výdaje a dokonce přinést spolku i mírný zisk. Návštěvník tohoto představení zaplatil asi o 2 koruny méně než na tom samém představení v Kolíně a ještě ušetřil za cestu čas i peníze.

Místní rozhlas

Počátkem padesátých let umožnila nová technika změny dosavadního způsobu předávání různých zpráv v obci. Místo vybuchování byl zaveden místní rozhlas. Jeho pokusné vysílání v obci bylo zahájeno 6.prosince 1953 v 16.10.hodin. Brzy byly do vysílání zařazeny blahopřejné relace při narození a kondolenční oznámení při úmrtí občana.

Žňový útulek

Na pomoc rodinám s malými dětmi byl v době sklizňových prací otevřen v čp. 73 (dříve internát Tatry Kolín) žňový útulek. Jeho vedoucí byla paní Emilie Flídrová, která tam také bydlela. Provoz byl zahájen 7.5. a ukončen 31.10.1956. Opětovně byl provoz obnoven 24.6.1957 pod vedením paní Bínové, která tuto práci předala již 30.6. paní Haně Burešové. Útulek pracoval od 12 do 19 hodin. Činnost útulku byla skončena 31.10. když docházelo málo dětí.

Stavby v obci

Obec měnila svou tvář. U obecní váhy na návsi byl péčí členů Československého svazu mládeže založen nový park. Zámek, ve kterém sídlila Ústřední škola chemického průmyslu, doznal ve svém okolí výrazné změny. Byly zbourány budovy vedle zámku, kde bý-

vala budova zámku postaveného Jakubem Veithem, později přeměněná na kanceláře a jiné hospodářské prostory, později i garáže, četnickou stanici - velitelství Sboru národní bezpečnosti, dřevníky apod. Na vzniklém místě byl postaven areál budov pro školní, vzdělávací a ubytovací účely. Na jaře 1950 byly v obci nuceně „vykoupeny“ samovazače Viléma Hrušky, Václava Drahovzala, Aloise Nováka, dále traktor Viléma Hrušky a 2 mlátící soupravy od dvou tehdy jsoucích „mlátičkářských družstev v obci.

Jednotné zemědělské družstvo

Roku 1951 vyvrcholily snahy o provedení kolektivizace i mezi zemědělci. Počátkem roku bylo ustaveno jednotné zemědělské družstvo s 28 členy. Jeho předsedou se stal Karel Horníček, bývalý šafář. Začínalo se na 74 hektarech pozemků. Toto JZD bylo zapsáno místo Zemědělského družstva Býchory u Obvodního soudu v Praze 1 zápisem číslo 490 dnem 10.11.1951. Jak šly roky, tak se měnil i obraz života lidí v obci. Obec nemohla být stranou všeho dění ve státě. Došlo i na JZD Býchory. V roce 1960 se uskutečnila schůze, dne 20. ledna, na které se sloučilo JZD Býchory se sousedním JZD Němčice a tak vzniklo Jednotné zemědělské družstvo „Rozkvět“ Němčice se sídlem v Býchorách. Hospodařilo na 850 ha zemědělské půdy a mělo 124 členů. Jeho „samostatnost“ trvala 14 roků.

Volby do MNV v roce 1954 a 1957

V roce 1954 se uskutečnily další volby do místního národního výboru. K tomu účelu bylo v obci ustaveno 9 obvodů o 44 až 55 voličích. Všechny 9 kandidátů bylo zvoleno v průměru 93 % možných hlasů. O tři roky později v dalších volbách do MNV kandidovalo 12 občanů. Ti všichni byli opět zvoleni a navíc všemi hlasy. To znamenalo, že nikdo nevyužil svého práva škrtnout nesympatického kandidáta. Podobné byly výsledky voleb též v dalších letech.

Nová čekárna

Přes čtyřicet let stála na návsi obecní váha. Protože se postupně přestala používat, neboť zemědělci měli svoji družstevní, cukrovar měl též svoji u řepného skladiště, ukázal se její provoz nulový. Proto bylo rozhodnuto v roce 1957 tuto váhu zrušit. Na jejím místě byla postavena čekárna. Ostatní prostor návsi se změnil díky práci mládeže na park. Tím dostal vzhled obce zase jinou podobu i když ještě ne tu dnešní.

Lesní pila

Lesní pila pracovala původně na vodní pohon, později na pohon elektrický. Také vlastní pila byla přemístěna za zámecký park po levé straně silnice směrem k Jelenu. Pila byla spolu s lesy po roce 1945 zestátněna. Na pile byly řezány méně hodnotné části těžného dřeva a také za mírný poplatek dřevo obyvatel z okolí. Vedoucím polesí byl od konce války Václav Flandera a lesním hajným Štěpán Kubišta.

K 1.1.1950 bylo rozhodnuto provoz pily skončit a přeměnit ji v manipulační sklad dřeva. Ve státních lesích byla vybudována nová struktura řízení, přebudován systém podřízenosti a od sebe oddělena činnost pěstební a činnost těžební. To znamenalo, že lesní správa Býchory byla podřízena ředitelství Nymburk pokud šlo o pěstební činnost, ale těžební činnost spadala pod ředitelství Brandýs nad Labem. Pěstební činnost vedl Václav Flandera a těžbu Štěpán Kubišta. Koncem roku 1959 nastoupil nový vedoucí polesí Arnošt Oliva. Současně byla změněna organizace lesního hospodářství. K polesí patřily lesy těchto katastrů: Ohaře, Němčice, Běloušice, Konárovice, Lžovice, Týnec nad Labem, Ovčáry a Býchory. Polesí mělo u Jelena velký písniček. Zisk z něho od jeho otevření v roce 1956 býval odváděn správě státních lesů - ředitelství Nymburk. Také od roku 1959 byl obnoven provoz pily s tím, že bude zpracovávat lepší část méně hodnotného dříví, které by jinak sloužilo jako palivo. V malé míře byl dovolen pořez dřeva v drobném pro obyvatelstvo z nejbližšího okolí. Po dalších 16 letech byla opět změněna správa státních lesů. Ve zdejších lesích se dosavadní pila stala samostatným úsekem. Jejím vedoucím byl Štěpán Kubišta, další z generací hajných Kubištů v obci a asi poslední. Pila

i nadále zpracovávala podřadnější dříví.

Lidová myslivecká společnost

Dne 17.11.1961 se sešli společně myslivci ze sousedních sdružení Býchory a Němčice. Dohodli se na spojení obou honiteb a vytvoření Lidové myslivecké společnosti Němčice - Býchory. Vlastní revír představoval 842 hektary vlastních pozemků a k nim pronajatých 432 hektarů lesa, tedy celkem na výměře 1 272 hektarů pozemků. Prvním předsedou této společnosti se stal Vladimír Vondrák a mysliveckým hospodářem Květoslav Dostál, oba z Němčic.

Ústřední dělnická škola

Dne 7.10.1949 byla po provedení potřebných úprav místností zámku k účelu ubytovacímu a školnímu otevřena zde Ústřední dělnická škola chemického průmyslu. Pro řídicí funkce se tu v jednom kursu připravovalo přes 40 posluchačů. Vedoucím školy byl Rudolf Martin. Posluchači této školy se účastnili života obce a sami také vyvíjeli pestrou kulturní činnost

Místní škola

V této době v místní škole zůstalo jen asi 40 žáků proti 83 na konci války. Žáků ubylo především návratem kolínských a sendražických obyvatel do jejich domovů, také vystěhování několika rodin do pohraničí a přechodem vyšších tříd na měšťanskou školu do Kolína.. Od 1.zář 1949 byla obec nově zařazena do školního obvodu nově otevřené Osmileté střední školy v Ohařích.. Z toho vyplynulo, že zdejší děti chodily od 1.do 5. třídy v Býchorách a pak pokračovaly v Ohařích. Po 8 letech se situace obrátila.

Okresní dětský domov a \Osmiletá střední škola

V zámku roku 1956 ukončila své působení Ústřední dělnická škola. Byla řada námětů na další využití celého areálu, nakonec navrženo sem přestěhovat Okresní dětský domov z Kolína Ten se skutečně přestěhoval a proto od 1.9.1957 byla zdejší malá škola „povýšena“ na úplnou „Osmiletou střední školu“, s tím že pro její účely byla využita dosavadní školní budova a část objektu dříve přistavěného k zámku. Dosavadní škola v Ohařích zajišťovala ještě několik roků vyučování tamějších dětí od 1. do 4. ročníku a starší pak docházely do Býchor. Dětský domov měl i svou kuchyň, která zajišťovala stravování dětí z domova a též školní stravování pro děti ze školy

Základní devítiletá škola s internátem

Po tříletých zkušenostech soužití Okresního dětského domova a Osmileté střední školy v býchorském zámku bylo rozhodnuto obě školská zařízení spojit v jedno.V téže době byla prodloužena povinná školní docházka na 9 roků. Tak vznikla instituce nazvaná Základní devítiletá škola s internátem Býchory. Z pohledu platných předpisů to byla výjimka z výjimek. Základní devítiletá škola bývala hospodářsky vedena místním národním výborem a dětský domov okresním národním výborem. Po stránce odborné a personální pak obě zařízení vedl okresní národní výbor. V obci toto nově vzniklé zařízení po všech stránkách vedl okresní národní výbor. Díky vývoji a zlepšování podmínek pro děti se postupně snížil počet míst pro děti ze 105 až na 55 a počet vychovatelů postupně vzrostl z 5 na 10 až 14.

Obecní noviny

V polovině padesátých let se snažila vydávat snad každá obec své vlastní noviny. I místní národní výbor u nás začal vydávat týdenní noviny“Pravda Býchor - polní list č.1“. Po několika málo číslech vydávání ustalo. Pokus vydávat noviny byl obnoven 23.7.1957, kdy vyšlo první číslo týdenních novin „Býchorský zpravodaj“. Bylo vydáno 7 čísel a pak interval týdne upadl v zapomění. Další léta tento zpravodaj vycházel jako občasník jednou až dvakrát do roka, naposledy v roce 1986.Do „novinářské činnosti se zapojila také škola společně se Sdružením rodičů a přátel školy, které po několik let vydávaly čtvrtletník „Naše škola“.Od ro-

ku 1986 pak nebylo vydáváno nic.

Kmochův Kolín

Obec se stala známou i v souvislosti s festivalem dechových hudeb Kmochův Kolín. Od jeho 13. ročníku, kdy se poprvé v obci, ve výcvikovém středisku, ubytoval jeden orchestr - účastník festivalu. Ve středisku byl uskutečněn jejich býchorský koncert a to se pak stalo pravidlem s tím, že se akce konala na fotbalovém hřišti a nouzově, při špatném počasí, v hostinci U Kalinů. Tím prvním orchestrem byla Oblastní hudba Správy Veřejné bezpečnosti Ostrava. Pořadatelé této akce bývaly některé společenské organizace spolu s Osvětovou besedou - kulturním zařízením MNV Býchory za spolupráce Výcvikového střediska ministerstva vnitra. Obec i středisko se staly hostiteli celé řady návštěv zahraničních delegací, studujících činnost tohoto střediska pro využití zkušeností doma a při tom poznávaly naši obec v celé kráse. Sled vedoucích Výcvikového střediska je uveden v příloze č.7 na konci knihy.

Po 89 letech opět „spojené osady“

Rok 1964 byl opět vyjimečný pro historii obce. Po 89 letech se vytvořil opět společný obecní orgán Býchory a sousední obce, tentokrát s Němčicemi. Volby se uskutečnily 14 června a voleno bylo 23 poslanců místního národního výboru pro obě obce. Jeho sídlo bylo v Býchorách, kde se také uskutečnila jeho ustavující schůze. Přitom byli všichni poslanci, zástupci vyšších orgánů a velký počet obyvatel obou obcí. Předsedou byl zvolen Josef Hájek a tajemníkem Josef Koděra, oba bytem Býchory. V Němčicích byl potom ustaven Občanský výbor, který se zabýval svěřenými oblastmi místních záležitostí Němčic..

Telefonizace

Když dopravní spojení obce ztratilo svým způsobem atraktivitu, zlepšilo se spojení obce se světem aspoň pomocí telefonu. Roku 1961 byla v obci zřízena telefonní ústředna pro 12 účastnických stanic. Z nich tři byly zapojeny v Němčicích a to pro místní národní výbor, veřejnou hovorňu a farmu jednotného zemědělského družstva. V Býchorách telefonní stanice dostaly: škola, dětský domov, farma jednotného zemědělského družstva, místní národní výbor, veřejná hovorňa, výcvikové středisko ministerstva vnitra, poleší, byt předsedy jednotného zemědělského družstva. Po dalších 17 letech, v roce 1978 bylo telefonní spojení opět rozšířeno postavením nové ústředny pro 100 účastníků. Tím byla umožněna vysoká telefonizace obce a její spojení fakticky do celého světa. Velmi brzy byla ústředna téměř obsazena. V roce 1978 zde bylo již 91 stanic, roku 1988 už 94 a roku 1992 nejvyšší možný počet 97 stanic. Zbývá tři čísla jsou prý povinnou rezervou. Vzhledem k tomu, že má obec 194 (roku 1996) čísel popisných, je telefon zaveden do každého druhého domu.

Změny polesí

Okolo roku 1988 odešel dosavadní vedoucí polesí Arnošt Oliva do důchodu a za něho nastoupil Josef Novák. Vzhledem k tomu, že došlo ke zrušení některých sousedních polesí, rozšířilo býchorské svou působnost až k zámku Kačina nedaleko Nových Dvůrů na Kutnohorsku..

Modernizace obce

V polovině sedmého desetiletí 20. století bylo rozhodnuto provést v obci některé úpravy. Nově byla upravena návěs za čekárnou. Její dominantou se stal pomník padlým, který sem byl přenesen z křižovatky u školy. Rovněž bývalý hostinec U Honsů byl přestavěn a způsoben možnostem tehdy moderního samoobslužného prodeje, její sortiment byl velice rozmanitý. Bylo zde možno koupit vedle potravin drogistického zboží i část železářství a po určitou dobu i okna a kolejnice-traverzy. Postupně byly vyasfaltovány nejen hlavní silnice, ale i místní cesty.

Konec Brudek

Obecní rybník Brudka býval mezi drážkou, tedy nynějším chodníčkem od úrovně domu čp. 128 na druhé straně silnice až k náhonu a omezen plotem patřícím k domu čp. 44.

V polovině šedesátých let byly dělány pokusy tento rybník po třiceti létech opět vyčistit, neboť v něm bylo více bahna než vody. Protože pomocí mechanizace se věc nepodařila a na ruční práci nebyli lidé ani vhodné povozy, rozhodlo se rybníček raději zavézt, protože byly vážné obavy z toho, co by mohlo přinést vyhnívající bahno. Navíc se ale tento rybníček stal místem řady her zejména menších dětí již po několika generacích. Žel lidé leccos zkazí sami. Našli se v obci tací, kterým do Brudek "spadlo" i tělo uhynulého drobného domácího zvířectva. Kamenný taras z břehu drážky byl vytěžen k dispozici místnímu národnímu výboru. Zbytek rybníka pak byl zavezen a na jeho místě vznikla další část parku. V rohu u náhona poblíž čp. 44 byl postaven transformátor. Tímto aktem zmizela z obce požární nádrž a hledalo se místo pro stavbu nádrže nové.

Přístavba požární zbrojnice

Při „požární zbrojnici“, nyní opět „hasičské zbrojnici“ byly jen dvě menší místnosti. Koncem šedesátých let byly využívány pro účely spojů a pošty. Za souhlasu a s podporou tehdejšího místního národního výboru byla k dosavadní zbrojnici přistavěna další větší místnost v letech 1972 až 1973. Stavbu provedli zdarma členové tehdejší hasičské - požární organizace spolu se členy organizace mládeže. Sloužit měla především jako spolková místnost Svazu požární ochrany a příležitostně propůjčována mládeži. Záhy však byla přeměněna k jiným účelům.

Richtrova vila

Roku 1946 byla vila Richtrových čp.66 přes žádost obce o její přidělení dána kancléři prezidenta Dr. Edvarda Beneše Jaromíru Smutnému. Protože ten 12.7.1949 emigroval, propadla vila státu. Nějakou dobu tam ještě bydlel vedoucí polesí a pak dostala nové obyvatelé.

Škola psovodů ve vile

Vila čp. 66 byla přidělena ministerstvu vnitra. Proč? O tom lze napsat různými způsoby. Stala se z ní „škola psovodů“.

.....To se asi nikdo nedoví, kdy nadešel ten okamžik, kdy pes po prvé olízl ruku člověka místo aby ho kousl. Jistě to bylo mnoho století před tím než . . .

Věrnost, ostražitost, bojovnost a čichová schopnost psa staví na vyšší úroveň a psi se začínají využívat od 18. století i u policie a četnictva. První policejní škola na území Československa byla založena již za Rakousko-Uherska v Písku. Po vzniku republiky, roku 1923, byl organizován první kurz psovodů četnictva v jihočeských Nových Hradech. Zavádění služebních psů u policie a četnictva vedlo ke zřízení Výcvikového střediska služebních psů v Pyšelicích u Benešova. Služební psi se uplatňují v pořádkové i kriminální službě. Středisko v Pyšelicích bylo roku 1952 zrušeno a nově zřízeno právě v Býchorách čp. 66.

Paní Richtrová zemřela

Koncem roku 1964 došla do obce zpráva, že paní Zdeňka Richtrová, která po válce odešla do Itálie za svými dcerami tam 19.12.1964 zemřela. Její potomci ještě o naší obci vědí a také naši obec několikrát navštívili.

Pamětní kámen příteli člověka

V roce 1958, po šesti letech dostavby Výcvikového střediska služební kynologie byl vedle vstupu do objektu postaven přivezený a obnovený kámen. Připomíná věrnou službu psa člověku. To dokumentuje i nápis na tomto kameni: „Na paměť věrných služeb psa ARCA zastřeleného při poskytování pomoci svému vůdci v Kolerově 2.VIII.1931“. Tento památník lidského vděku za věrnost zvířete postavily Sportovní klub pro policejní a ušlechtilé psy v Praze a Spolek k ochraně zvířat v Československé republice. Středisko služební kynologie zajišťuje odbornou přípravu psovodů a výcvik služebních psů pro výkon služby v celé republice.

Úzkokolejná dráha

Po té, co byl ještě před válkou prodán Richtrovými zálabský cukrovar, zůstala úzkokolejná dráha. Její provoz koupila "Čáslavská agencie - společnost československých cukrovarů, která si v Kolíně proti "Vozovce" (později Tatra, Strojírny, Fram) postavila překladistiště. Zde se překládala řepa z vagonků drážky na velké vagony železniční. Kolejničky úzkokolejné dráhy byly v letech 1954 - 1955 vyměněny za nové, silnější. Byly též úvahy o možnostech využití drážky k dalším účelům, ale žádný nápad nebyl uskutečněn. Vlastní využití dráhy spočívalo v přepravě cukrové řepy do Kolína a řepných řízků zpět. Znamenalo to využít tuto cestu nejvýše tři měsíce ročně, zbylých devět měsíců musela být udržována. V padesátých letech se začala stále více prosazovat doprava nákladními auty, která byla operativnější a levnější. A tak se stalo, že sezona roku 1961 byla její poslední. Pak následovala různá jednání co s drážkou dál, ale výhodné řešení se nenašlo.

A kudy vlastně vedla ?

Z Kolína přes Býchory až do Jestřabí Lhoty s tím, že u mostu přes Hluboký potok byla odbočka do Ovčár ke dvoru. Trať vedla ze současného parkoviště vozidel u podniku Strojírny (dříve Vozovka, Tatra) ve směru Sendražice po pravé straně silnice až do výhybky u mostu přes Hluboký potok. Zde se dělila na dvě větve a to jedna šla dál podle silnice až ke dvoru ovčáreckému a druhá větev pokračovala přibližně po levém břehu (podle toku) potoka až k chatám u Mlýnku a dále po levé straně cesty od Mlýnka (ve směru do vsi) až na okraj vsi. Zde bývalo řepné skladiště a malé nádražičko s vyhybkami a dvojitou mostní váhou. Tento prostor nyní před krčmou U Gerberů byl prodán na stavební parcely (1996). Od této váhy pak drážka pokračovala po pravé straně cesty od „školy psovodů“ na náves, kde před hostincem U Kalinů překročila silnici a uhnula vlevo ke kostelu, dnes je na trase drážky chodník. U kostela pak procházela vraty dvora čp. 21, odkud vycházela dalšími vraty za stodolou čp. 23 a dále lemovala zahrady až na okraj lesa Štípka. Dál pak pokračovala podél struhy přes cestu od Horky po její levé straně ke dvoru Eleonorovu, kolem něho pak napříč polem až na okraj Jestřabí Lhoty, kde bylo rovněž dříve řepné skladiště. Tato dráha byla v roce 1968 již 7 let mimo provoz a bylo rozhodnuto ji zrušit. Každá obec odkoupila úsek tratě na svém katastru. Kolejničky i s pražci byly vytahány, násypy rozhrnuty a příkopy zarovnaný. Z pozemků, které představoval proužek potřebný pro provoz drážky mimo obec se zase stala pole, která zmizela téměř beze stop ve velkých honech tehdejšího družstevního zemědělství. Tak se skončila historie řepné dráhy, která vrchovatou měrou splnila svůj účel a která se těšila úctě pro svůj hospodářský význam po dobu téměř tří čtvrtin století své existence. A tak pamětníci mohou ještě začít: "Ano, bývala v obci úzkokolejná železnice..."

1968

Sám pohnutý rok 1968 se v obci nevyznačoval velkými událostmi. V obci byl relativní klid, pouze lidé si vyprávěli o tom, co kde slyšeli a o čem šly různé zprávy. Ani v pohnutých dnech srpna nedošlo v obci k nějakým mimořádným událostem. Obec ležela mimo hlavní tahy cizích armád. První, asi zbloudilé vojenské vozidlo projelo obcí asi po 4 dnech a nesetkalo se se zájmem.

Větším shromážděním občanů se stala oslava 28. října. V jejím programu byla zasazena „Lípa svobody“ v parku za čekárnou. Akci pořádala tehdejší pionýrská skupina spolu s místním národním výborem a dalšími solečenskými organizacemi. Žel, jak je v obci zvykem, lípám čerstvě vysazeným se tu moc nedaří a proto tato lípa zde také neroste, byla vysazena později náhradní.

Volby 1971

Volby do zastupitelských orgánů včetně místního národního výboru se uskutečnily až v roce 1971, tedy o tři roky později než měly původně být. Další se pak uskutečňovaly vždy po pěti letech až do roku 1986 podle tehdy platného systému. Na kandidátce bylo napsáno vždy tolik jmen kandidátů, kolik jich bylo voleno. Při tom vyjádření nesouhlasu

škrtnutím navrženého na hlasovacím lístku bývalo velice málo při vysokém procentu zúčastněných voličů

Další sloučení JZD

Zemědělský podnik v obci, tehdy Jednotné zemědělské družstvo Rozkvět Býchory se po letech znovu spojovalo tentokrát s dalšími sousedními družstvy v jeden celek o rozloze 5 270 ha s názvem Jednotné zemědělské družstvo Rudý prapor Ovčáry. Rozkládalo se na katastru 12 obcí. Tímto sloučením také z Býchor mizí poslední větší výrobní celek, neboť v obci neměla sídlo ani jediná organizační část družstva. Přesto se nové družstvo snažilo z počátku pomoci obcím ve svém obvodu aspoň při stavbách technikou a dopravou. Katastr naší obce obhospodařovala výrobně organizační jednotka Jestřabí Lhota. Posloupnost představitelů ještě samostatného družstva Býchory je zaznamenána na konci knihy , v příloze č.8.

Úprava okolí kostela

Po delších jednáních byly získány peníze na materiál a po jeho zpracování se brigádní činností podařilo provést výměnu tyčkového oplocení okolo kostela. Předchozí plot byl již značně zchátralý, neboť svému účelu sloužil po čtyři desítky let. Touto akcí získalo okolí kostela významně na vzhledu. Nebezpečnou dobou pro delší životnost nového plotu se ukázala doba zrání kaštanů, kdy zejména menší děti se snaží pomocí různých klacků kaštiny srážet. Není vyloučeno, že k tomuto účelu se hodí i tyčky nového plotu.

Nález zvonu a požární nádrž

Po zavezení rybníka Brudka nebyla v obci žádná vodní plocha. Bylo proto rozhodnuto vybudovat novou požární nádrž. Jako místo byla zvolena poměrně mokrá louka pravděpodobně v místě bývalého tvrziště. Při hloubení nádrže byl odkryt starý zvon, který díky času a prostředí již neměl „srdce“. Byl předán muzeu v Kolíně. Tato nádrž je napájena výhradně spodními vodami a v létě slouží jako neoficiální koupaliště. Stavba byla prováděna v letech 1974 - 1976.

Živelní pohroma

Nestává se každý den, ani každý rok, že se obec stane terčem bouře a krupobití. Na podvečer 17. srpna 1974 mnozí obyvatelé vzpomínají jako na pohromu. Vždyť během krátké chvíle poměrně velké kroupy rozbily řadu střech a velké množství okenních tabulí. Na zahrádkách byla zničena většina rostlinstva. Okurky například vypadaly jako by prošly řezačkou. Na samotném zámku bylo napočítáno jen 200 tabulek skla v rozbitých oknech.

Obchodní síť

V roce 1982 byla obchodní síť prezentována již jen samoobslužnou prodejnou a hostincem Jednoty. Prodejna masa a uzenin skončila provoz a prostory byly vráceny majiteli domu. Hostinec byl během roku 1982 uzavřen, protože v něm byla provedena rekonstrukce. Vyměněna byla okna a dveře, přestavěny provozní prostory výčepu, a sklad lahví, přistavěny záchody do současné podoby. Stavba trvala přibližně jeden rok. Po celou dobu byly otevřeny náhradní prostory pronajaté Jednotou v kabinách Tělovýchovné jednoty. Obsluhu zajišťovali pracovníci hostince. Na pracích se podíleli místní občané významnou měrou a proto práce netrvaly tak dlouho. Již o posvícení 1983 se tančilo v novém..

Dohlížecí výbor Jednoty

Dohlížecí výbor Jednoty se počátkem osmdesátých let začal velice aktivně prosazovat v kulturním životě obce za úspěšné spolupráce s místními společenskými organizacemi a Osvětovou besedou.

Mateřská škola

Mateřská škola v obci byla otevřena dne 1.10.1978 ve 14 hodin. Účastníky této slav-

nosti uvítala hudba ČKD Kutná Hora vedená místním rodákem Karlem Svobodou. Po projevu předsedy Místního národního výboru Býchory Václava Dvořáka za účasti občanů, hostů z okresních orgánů, účastníků výstavby, byla nová škola otevřena. K výzdobě školy přispěl i akademický malíř František K. Foltýn řadou svých menších obrázků. Pan Foltýn se do obce přistěhoval několik roků před touto slávou. Velkou zvědavost zde projevovali i budoucí žáci této školy, o které bylo jednáno již před mnoha léty. Se stavbou bylo začato na podzim roku 1976. Provádělo ji středisko podniku Školské stavby Kutná Hora za pomoci brigádníků zajišťovaných místním národním výborem ze zdejších občanů, frekventantů střediska kynologie a většiny rodičů budoucích žáků i ze sousedních obcí. Na některých odbornějších pracích se podílely i podniky našeho okresu. Celkové náklady činily 4 339 000 Kčs, za něž byly postaveny dvě třídy pro 60 dětí včetně vlastní kuchyně a bytu školníka při dokončení úpravy okolí. Zajímavý byl již výběr staveniště. Původní plán využít bývalou skládku řepy pro velmi obtížné podmínky padl, a proto bylo vybráno místo po pravé straně silnice na konci vesnice směrem k Němčicům. Občané obce i okolních vesnic tu odpracovali na 30 000 brigádnických hodin. Dobré dílo se podařilo a proto také nejaktivnější brigádníci byli oceněni. Nová mateřská škola se stala díky svému vnějšímu i vnitřnímu prostředí cílem řady návštěv. Z počátku „přetékala“ dětmi

Setkání žáků

Když jsme pojednali o školních slávách, nemůžeme ponechat bez povšimnutí První setkání bývalých prvních žáků Mateřské školy po 10 letech od skončení prvního roku práce. Místo těch šřapatých dětí se dostavili sami mládenci a slečny - ale už studenti a učni. Jak bývalo po otevření školy problémem získat ve škole místo, tak na počátku devadesátých let se počet zájemců podstatně snížil, škola není plně využita a perspektivou je omezení provozu.

Devadesát let školy

Devadesát let školy se sice neslavilo v obci, ale shodou okolností došlo k další závažné změně. Dosavadní základní devítiletá škola s internátem byla rozhodnutím vyšších státních orgánů změněna na Dětský výchovný ústav. Škola tohoto ústavu však proti tehdejšími pravidlům sloužila i dále všem dětem dosavadního školního obvodu. Děti ústavu měly jen výjimečně svou vlastní třídu. Na vysvědčeních této školy nebylo nikde napsáno, že škola je v dětském výchovném ústavu. Vztah tohoto ústavu k Okresnímu národnímu výboru zůstal nezměněn. Opět zůstala výjimka, že dětské výchovné ústavy byly zařízeními krajských národních výborů, ale také to, že do školy ústavu docházely děti z vesnic.

Škola nově

V roce 1976 byla provedena úprava školního obvodu zdejší školy s cílem aspoň trochu odlehčit školám města Kolína. Nově byly do Býchor přiřazeny Konárovice. Dosavadní škola Konárovice jako dvoj- až trojtřídka zajišťovala výuku pro celý školní obvod v prvním a druhém ročníku základní školy a od 3. ročníku byly děti vyučovány v Býchorách. Zbylá škola v Ohařích byla zrušena vůbec. Pro přepravu dětí byla zřízena nová autobusová linka z Kolína přes Konárovice, Jelen, Býchory, Němčice, Ohaře do Polní Chrčice a zpět.

Přístavba školy

V roce 1987 se konečně začalo s přístavbou školy. Jednalo se fakticky o osmitřídní moderně vybavenou školu. Této stavbě musela ustoupit vedlejší stavba původní školy, ve které byla také obecní knihovna. Ta byla přestěhována do jedné z kluboven Hasičské zbrojnice. Nová stavba byla rozdělena na dvě části. Jednou z nich byla školní budova stavěná dodavatelsky a druhou částí byla tělocvična stavěná z větší části svépomocí. Velká, nová a moderní škola byla uvedena do provozu po 40 měsících stavby dne 3. září 1990. Po tomto datu se dokončovala stavba tělocvičny, rekonstrukce budovy původní školy a samozřejmě i okolní terenní úpravy. Budova původní školy z části, stejně jako dříve, slouží potřebám obecního úřadu. Stavba areálu si vyžádala nákladu 7 400 000 Kčs. Do této nové školy budou docházet

děti z obcí: Býchory, Konárovice, Polní Chrčice, Ohaře, Němčice a nově i Ovčáry. Kvůli docházce dětí z Ovčár byl zaveden další autobusový spoj z Kolína přes Ovčáry také přizpůsobený potřebám školy. Současně byla osamostatněna Základní škola Býchory od Dětského výchovného ústavu Býchory, který má svoji školu jen pro své svěřence. Pro školní stravování je využívána i nadále kuchyně, nyní patřící obecnímu úřadu. Současně s těmito změnami skončila výuka v Základní škole Konárovice. Její budovu využil tamější obecní úřad pro potřeby obce. Po otevření školy se pokračovalo v dostavbě tělocvičny. Tato byla otevřena dne 3. listopadu 1991. Na této slavnosti vystoupili žáci školy a cvičenci Sokola Kolín ČOS. Toto první sportovní odpoledne pořádal Obecní úřad Býchory se základní školou za hojné účasti občanů, rodičů i školních dětí. V původní budově obecné školy byl též byt ředitele. Po dostavbě bytovky čp.42 při silnici k Jelenu, byl tento byt uvolněn. Od října 1962 zde sídlil místní národní výbor do té doby úřadující v klubovnách Hasičské zbrojnice čp.7. Hned po volbách roku 1990 se nové obecní zastupitelstvo či obecní úřad přestěhovalo a zasedalo se v nových prostorech „staré školy“.

Chráněný přírodní výtvor

Na počátku osmdesátých let se uvažovalo o prohlášení území o výměře asi půl hektaru v bývalém písničku vpravo od silnice k Jelenu za chráněný přírodní výtvor. Na tomto prostoru byl zjištěn výskyt osmi druhů našich obojživelníků a velký počet druhů hmyzu. Žel k tomuto aktu však oficiálně nedošlo

Ohlédnutí

Hodnotit poválečná léta lze z mnoha pohledů. Ty se mohou absolutně lišit a vyvolávat nejrůznější spory. Konstatuji, že na rozdíl od minulých období výrazná většina ekonomicky činného obyvatelstva dojíždí za prací mimo obec. Počet pracovníků v zemědělském družstvu se snížil na minimum. Obec byla cílem zájemců o výstavbu vlastních rodinných domků. Těch bylo postaveno v osmdesátých letech více než třicet. Od roku 1960 se počet popisných čísel zvýšil o 50. Této nárůstu bylo dosaženo také v období 1868 až 1950 a nebo 1800 až 1880. Při tom však v roce 1840 byl průměrný počet obyvatel na jedno číslo popisné až 8 a v roce 1990 ani ne 3 obyvatel. Do roku 1960 dostaly všechny hlavní silnice v obci asfaltový povrch. Postupně byly asfaltovány i všechny místní cesty v obci včetně nově založených. V souvislosti s novou výsadbou se rozšiřuje síť místních cest, kanalizace a je vylepšována i elektrorozvodná síť. Dostí dlouho postačoval jeden transformátor u dvora a transformátor na rozcestí k Jelenu. Tyto dva byly postupně vyměněny za nové a výkonnější a postaveny další tři a to u mateřské školy, u základní školy a u Štípek. Podstatně se změnil i životní styl obyvatel obce.

1989

V závěru roku došlo ve střední Evropě k zásadním změnám společenského zřízení a s tím spojeným změnám ve všech oblastech života. Změny se dotkly i řízení obce. Z tehdejšího národního výboru bylo uvolněno několik poslanců a jeden byl kooptován. Následující volby v roce 1990 byly prováděny odlišným způsobem než dříve. Ve volbách v červnu do obou sněmoven Federálního shromáždění a do České národní rady bylo postaveno 24 kandidátních listin politických stran a hnutí i jejich volebních sdružení. Tyto volby byly také poslední, kdy Býchory a Němčice tvořily jednu obec. V Býchorách aspoň jeden hlas dostalo 12 stran a hnutí. Nejúspěšnějšími třemi byly: Občanské fórum, Komunistická strana Československa a Spojenectví zemědělců a venkova. V listopadu 1990 se uskutečnily volby do obecních zastupitelstev. Při nich již Býchory volily jen své zastupitelstvo a Němčice také své. Došlo tu k opětovnému osamostatnění obce. V Býchorách byly do voleb postaveny tři kandidátní listiny se 35 kandidáty na 15 míst v zastupitelstvu. Volilo 86,4 % oprávněných voličů. Z odevzdaných hlasů 47,7% hlasů a 7 mandátů získalo Občanské fórum, 34,8% hlasů a 5 mandátů získala Komunistická strana Československa a 17,5 % hlasů a 3 mandáty získalo Sdružení ne-

závislých kandidátů . Takové bylo tedy složení obecního zastupitelstva.

Vzpomínka na Kubelíkovy

Jméno Jan Kubelík, jako majitel tehdejšího zámku v letech 1904 až 1916 byl opět vzpomenut v roce 1990 v předvečer 50. výročí mistrova úmrtí, kdy byla na zámku odhalena pamětní deska jako připomínka Kubelíkova pobytu v naší obci. Během roku rodnou obec navštívil i Kubelkův syn Rafael, známý dirigent žijící v cizině. V roce 1992 byl postaven na místním hřbitově pomníček, v jehož schránce jsou uloženy ostatky dvojčat sester Kubelíkových, zdejších rodaček a dcer Jana Kubelíka - Marie a Anny..

Zvonění v poledne

V létě roku 1990 byla obnovena tradice vyzvánět v neděli v poledne kostelními zvony. Zvonění zahájil pan Josef Hamrník, který zaučil pana Jaroslava Černohlávka a pana Vladimíra Štolbu. Ti později získali ke spolupráci ještě pana Václava Zatloukala. A tak každou neděli a svátek je možné slyšet opět zvony býchorského kostela a to bez příkazu i bez zákazu. K přerušení této tradice došlo především proto, že bývalý zvoník na zvonění již fyzicky nestačil a nebyl nikdo, kdo by tradici chtěl udržet. Snad nynější trio bude mít více štěstí.

Myslivecké sdružení

V osmdesátých letech byla vytvářena velká myslivecká sdružení. V důsledku toho část zdejšího sdružení připadla k Ohařům a druhá, včetně naší obce, k mysliveckému sdružení Ovčáry. Zahrhovalo: Ovčáry, Sendražice, Volárnu, Jestřabí Lhotu, část Němčic a Býchory.

Restituce a zrušení Jednoty

Během roku 1991 byly řešeny otázky navrácení některých budov osobám, které by je jinak vlastnily, nebo které by vlastnictví získaly, kdyby nebyly dříve včleněny do Jednoty Kolín. Tak byla předána samoobsluha - smíšené zboží Jaroslavu Honsovi. Taktéž byl předán hostinec U Kalinů. Obě tyto bývalé provozovny Jednoty jsou i jako soukromé podniky dále prodějnou zboží a hostincem. Protože Jednota ztratila v obci své provozovny, byla provedena likvidace i jejího místního orgánu - Dohlížecího výboru. Tím zanikla i jeho bohatá činnost v obci a bez náhrady. Téhož roku začal prodávat koloniál Gerbera, později pod názvem „Křema a koloniál Gerbera“ v čp. 124 u Pokorných. Zde byly prodávány některé základní potraviny, cigarety, vína, piva a jiné nápoje. V obci tak vznikl další hostinec, což není po prvé. Před válkou ještě, v obci byly hostince i tři a dokonce vedle sebe. Následujícího roku 1992 zahájila provoz další malá prodejna Potraviny a drogerie u Nespěchalů v čp. 7 v Hasičské zbrojnici..

Pomníček u školy

Před budovou staré školy - obecního úřadu prosadilo Občanské fórum v roce 1990 postavení pomníčku s nápisem „Škola Jana Kubelíka“, o kterémžto pojmenování dosud nebylo právoplatně rozhodnuto. Obec za tento pomníček zaplatila z peněz obce přes 10 000 Kčs. Ve srovnání, před téměř 70 léty pomník padlým nestál obec ani korunu. .

Statek a zámek Býchory

V roce 1991 byly přijaty zákony o nápravě některých majetkových křivd. Těmto zákonům se souhrnně říkalo „restituční zákony“. Podle nich byly dřívějším majitelům nebo jejich dědicům vráceny jejich bývalé majetky pokud nebyly zákonem stanovené překážky vydání. Za nevrácené pozemky a objekty byla dáвана náhrada v akcích Restitučního investičního fondu a jen málo v hotových penězích. Pro tyto účely se provádělo ocenění nemovitostí ke stavu tehdy (při odnětí) a nyní (při vrácení) a rozdíl byl též vyplacen. Bývalý Býchorský statek byl vrácen Ing. Janu Čiperovi, bydlícímu v Praze, který byl jeho majitelem. V rámci restituce dostal bývalý majitel zámek s okolním parkem, bývalou zámeckou zahradu včetně skladu dřívějšího státního podniku Domáci potřeby, lesní pilu, asi 300 ha lesů s hájovkami v nich, část dřívějšího dvora Eleonorov a konečně zbytek polí., které nebyly dány fyzickým osobám a nebo zastavěny. Hodnotový rozdíl byl vyrovnán podle příslušného zákona. Celý tento majetek

spravuje a hospodaří s ním firma Hera s.r.o. se sídlem na zámku. V zámku po dobu 10 let má právo být v nájmu do r.2000 Dětský výchovný ústav, pokud bude platit nájemné.

Restituce vilý čp. 66

Podobně jako v případě zámku prokázali dědicové bývalého kancléře Jaromíra Smutného svůj nárok na zestátněnou vilu čp. 66. Zde již na 40 roků sídlila „škola psovodů“. Ministerstvo vnitra se však dohodlo s restituenty, vilu odkoupilo a tak v nových podmínkách žije dál Středisko policie ČR v obci.

Nadace rytíře Františka Horského

Dne 29.9.1991 bylo na zámku Kačina u Kutné Hory uskutečněno první slavnostní setkání zakladatelů a členů „Nadace rytíře Františka Horského“. Založení této nadace podnítl profesor hrabě Francesco de Notaristefani spolus Akademií zemědělských věd ČSFR a Ministerstvem zemědělství České republiky. Nadace si klade za cíl podporovat soukromé zemědělské podnikání, zpracování zemědělských produktů, školství, vědy a výzkumu všech zemědělských oborů včetně činnosti osvětové a kulturní. Hrabě Notaristefani je potomkem rytíře Horského přes rodinu Richtrovu, Byl vnukem Zdeňky a Adolfa Richtrových. Býchory osobně navštívil v letech 1977 a 1990.

Soukromé podnikání

V souvislosti se změnami ve společnosti se začalo rozvíjet soukromé podnikání. Snad úplně prvním soukromým podnikem v obci v roce 1990 byla Autoporavná Zdeňka Chláda čp.150, která pracovala již dříve na základě povolení MNV.

Již ne oáza klidu

Naše obec bývala vyhlášována za „oázu klidu“ proto, že se jí poměrně vyhýbali různé zlodějí a loupežníci a osoby jim podobné. Ne, že by se tu nic neztratilo, ale už jen ztráta obstarožního bicyklu byla událostí. Ale to přestalo být pravdou. V létě 1992 byla vandalsky poničena malá stavba - pavilon Fortuna ve Spálence, kde nenechavci kvůli troše mědi do sběrných surovin odtrhali měděnou střechu včetně tepaných dveřních výplní. Tak byla památka na pobyt Kubelíkových v obci značně znehodnocena. Při tom bez větších problémů obstála do té doby „pouhých“ osmdesát roků. Další několikrát se opakující vloupačkou byly poškozeny objekty zemědělského družstva ve dvoře, dále i mateřská škola, základní škola a i některé domácnosti. V domácnostech ve většině případů byl rozpleten drátěný plot okolo dvora a z něho se ztratila nějaká drůbež, vyjimečně něco jiného..

Sčítání lidu k 1. březnu 1991

o deseti letech se uskutečnilo opět sčítání lidí, domů a bytů. K tomuto datu bylo v obci trvale hlášeno 506 obyvatel, mužů o 4 více než žen a z toho 242 obyvatel ekonomicky aktivních. Národnostně bylo 500 Čechů a pak vždy po dvou obyvatelích hlásících se k národnosti slovenské, moravské a německé. Ve 179 domech bylo 210 bytů. Trvale obydleno 145 domů se 171 bytem. V obci jsou oficiálně 4 domy, sloužící k rekreačnímu pobytu majitele, neoficiálně však bylo takových domů ještě dalších 18. Podle dalších údajů se hlásilo 219 obyvatel jako bezvěrců, 71 občanů se hlásilo k církvi římsko-katolické, 25 k církvi československé husitské a 16 k českobratrské církvi evangelické. Dalších 155 občanů se k této otázce nevyjádřilo.

Volby 1992

V červnu 1992 se uskutečnily volby do sněmoven Federálního shromáždění a České národní rady. Z celkového počtu 372 voličů platně volilo do Sněmovny národů 89,8 % voličů, do Sněmovny lidu 89% a do České národní rady 85,8% voličů. V tomto volebním kraji bylo postaveno po 20 kandidátkách do sněmoven Federálního shromáždění a 19 do České národní rady. Podle počtu odevzdaných hlasů byla nejúspěšnější kandidátkou Občanské demokratické strany v koalici s Křesťanskodemokratickou stranou (35,9 % SN, 35,7 % SL a 31 % ČNR), druhé místo - koalice Levý blok (Komunistická strana Čech a Moravy, Demokratická levice ČSFR - 18,9% SN, 18,4 % SL, 19,4% ČNR) a o 3. místo se dělily Československá sociální

mokracie (8,7% SN, 8,2% SL, 7,5% ČNR) a Liberálně sociální unie (8,1% SN, 8,2% SL, 7,5% ČNR) Výsledky voleb měly velký význam pro další existenci československého státu. Nově zvolené reprezentace národních republik v rámci federativního Československa se „dohadovaly“ až se „dohodly“. A tak se stalo, že“ na základě mandátu dle výsledku voleb“ se voliči - občané Československa uložili ke spánku 31. prosince 1992 v České a Slovenské federativní republice a když se probudili 1.ledna 1993, nebyli už v České a Slovenské federativní republice, ta se stala minulostí. Býchorští obyvatelé, stejně jako dalších asi deset milionů občanů Čech, Moravy a Slezska se probudili v České republice, novém státě ve staré části střední Evropy. A v tu dobu jim nastaly opět nové časy i starosti ...Takže, ráno v České ...

VII.

V ČESKÉ REPUBLICĚ ...

V novém státě

Rozdělení, vlastně zánik Československa, byl přijímán občany naší obce s různými stanovisky od záporného přes pózu lhostejnosti až po absolutní a nadšené vychvalování tohoto aktu. Bezprostřední zvláštní dopad na obyvatele obce tento akt neměl a více se jich dotkl, pokud měli na Slovensku příbuzné a nebo podle zákona byli státními občany Slovenské republiky. Tito, když se nechtěli stát cizinci v zemi, kde mnohá léta žijí, museli si zařídit státní občanství České republiky. Nastává zvláštní situace. V Evropě se vytváří organizace sjednocující kontinent a při tom některé státy se rozdělují. Ze tří bývalých státních útvarů jako Československo, Jugoslávie a Sovětský svaz vzniklo na 25 státních útvarů nových.

Výměna peněz

S platností od 8. února 1993 byla vyhlášena odluha České republiky i Slovenské republiky od československé měny. V České republice zůstaly v platnosti dosavadní peníze do hodnoty 50 Kčs. Bankovky 100, 500 a 1000 Kčs byly zvlášť opatřeny kolky. Vydána byla nová česká bankovka 200 Kč. Od obyvatelstva se požadovalo, aby pokud možno všechny hodnoty kolkovaných peněz složili u peněžních ústavů před zahájením výměny a po jejím ukončení si je mohli vyzvednout již v nové měně. Problémy si udělali lidé, kteří si nechali hodně peněz na hotovosti doma a tak překročili i dané limity výměny. Někteří lidé až déle po skončení výměny objevili ještě nevyměněné peníze v různých schovávacích místech, ale ty již nebyly platné, staly se bezcennými papírky. Naopak byla řada občanů, kteří prakticky neměli co k výměně nabídnout, protože nejnutnější nákupy zvládli pomocí menších hodnot peněžních a ostaní peníze měli v peněžním ústavu. Kolkované peníze byly postupně vyměňovány a stahovány z oběhu a tak od 1. prosince 1993 byly v oběhu už jen české koruny.

Daň z nemovitostí

V roce 1993 poprvé se místo domovní a zemědělské daně platí daň z nemovitostí. Tu si musel každý vypočítat podle příslušných pokynů sám. U zahrad a polí tvořil základ ceny stanovené v přepočtu na 1 hektar v obci Býchory částku 49 600 Kč. Tato částka byla u sousedních obcí následující: 57 500 Kč Bělušice, 56 600 Kč Ovčáry, 56 700 Kč Jestřabí Lhota, 53 700 Kč Konárovice, 45 600 Kč Němčice.

Obec . členem

Obecní zastupitelstvo schválilo vstup obce jako kolektivního člena Společnosti přátel Jana Kubelíka. Dále se obec stala členem Svazku obcí Přeloučska - organizace pro odvoz komunálního odpadu a jeho skládkování ve Chvaleticích za splupráce firmy Peder - sen. V neposlední řadě obec vstoupila do Svazu měst a obcí ČR.

Volby o obecního zastupitelstva 1994

Ve dnech 17. a 18. listopadu se uskutečnily volby do obecního zastupitelstva. Na třech kandidátkách pro devítičlenné zastupitelstvo bylo zapsáno 24 kandidátů a každý ze 369 zapsaných voličů mohl uplatnit 9 hlasů, Platně volilo 311 občanů při účasti 312 voličů. Odevzdáno bylo jen 2 647 platných hlasů, tj. 94,8 % možných.

Kandidátka č. 1 : Komunistická strana Čech a Moravy se ziskem 29,2 % platných hlasů získala 3 mandáty

Kandidátka č.2 : Občanská demokratická strana se ziskem 12,4 % platných hlasů, získala 2 mandáty

Kandidátka č.3 : Sdružení nezávislých kandidátů „Býchoráci“ získala sice 52,4 % hlasů, ale jen 4 mandáty.

Pro zajímavost, jen kandidátku č.1 volilo 26 voličů, kandidátku č. 2 jen 12 a kandidátku č.3 volilo 45 občanů.

Stavby posledního období

Počátkem devadesátých let téměř ustalo zahajování staveb občany. Obec se snažila také dokončovat některé započaté stavby a provádět různé obnovy a opravy .

- Obec prodala nejvyšší nabídkce dům čp. 81 a dům čp. 151. Zrušen byl Jíšův domek vedle školy.
- Největší stavbou byla úprava okolí základní školy spojená se zřízením školního sportovního hřiště.Rozpočet zněl na jeden a půl milionu korun a hřiště bylo dokončeno roce 1996.
- Po skončení výběrového řízení byla pověřena firma Projekt - Ing. Jilemnický z Prahy zpracováním projekce čističky odpadních vod.
- Postavena byla nová silnice k novým domům směrem do Machnice, opraveny chodníky u parku za Hasičskou zbrojnicí a ke kostelu a rekonstrukce veřejného osvětlení včetně jeho doplnění. Připravena je úprava chodníku podél silnice k Jelenu.
- Koncem roku 1995 bylo zveřejněno rozhodnutí referátu životního prostředí Okresního úřadu v Kolíně a to jednak o zřízení Vlastní honitby Ing.Jana Čipery, majitele zámku. části lesů a částečně i polí, neboť pro vznik mysliveckého spolku v obci chybí předepsaná minimální velikost pozemků, to je nejméně 500 ha a ty p.Ing.Čipera má. O výkonu práva myslivosti možná řada majitelů pozemků v obci ani neví. Další rozhodnutí se týkalo založení obory Homole taktéž p.Ing.Čiperou. Ta měla mít rozlohu 64 ha okolo vrchu kopce Homole.Měli zde být chováni daňci a mufloni. Celý pozemek byl již obehnán dřevěným plotem k velké nelibosti národa houbařského. Po krátké době byly části plotu odprodávány na palivo, takže z něho zůstaly jen kůly. Chov zvěře v oboře byl oddálen.
- Firma HERA, spo. s r.o. - Správa lesů a statků Ing, Jana Čipery provedla rekonstrukci bývalé pily státních lesů, která byla v restituci vrácena Ing.Janu Čiperovi. Mimo jiné byl u zámku postaven další transformátor právě pro zámek a pilu. Provoz pily včetně čilé obchodní činnosti se dřevem a polotovary z něho byl obnoven 18. dubna 1995.
- V létě roku 1996 byla opravena zvonička „Žižka“ u parčíku naproti domu čp. 62. Po téměř 60 letech se jí dostalo nové střechy a dalších dílů, uspořádáno bylo parkovým stylem její nejbližší okolí, což výrazně přispělo ke zlepšení vzhledu této části obce.Cekový dojem zde však kazí trosky domu čp. 77, jehož, štítová zeď je považována za pozoruhodnou stavební památku. Škoda, že vlastní dům je ve stavu, kdy je neobyvatelný.
- Ke konci roku 1994 byl do kostela navezen materiál na výměnu okapů a střechy. Hrazena byla darem Rafaela Kubelíka, příspěvkem okresního úřadu, příspěvkem obce, Společnosti přátel Jana Kubelíka a Ing. Jana Čipery. Svým podílem přispěl i Farní úřad církve římskokatolické. Další úvahy a projekty na opravu fasády a dílem i vnitřních odpadlých omítek dávaly šanci na provedení těchto oprav. Zatím se vše projevilo tím, že bylo postaveno lešení kolem věže a firma KURS z Kolína od 24.10.1996 do konce roku provedla částečnou výměnu krytiny věže a zbytek překryla plachtou. To byl stav ke konci roku.

Tuhý domovní odpad

Dnem 27.5.1995 bylo skončeno skládkování vedle fotbalového hřiště. První svoz odpadu se uskutečnil 6. června 1995. Svozovým dnem bylo úterý. Obyvatelé si mohli vybrat svoz týdně, jednou za 14 dnů a nebo podle potřeby. Těmito intervaly byly odlišeny i známky barvou a cenou.

Útoky na peněženky

Velmi často přijížděli do obce prodejci různého zboží počínaje ovocem a zeleninou přes textil, kosmetiku, drogerii až po krmivo pro zvířata. Dalšími akcemi byly předváděcí akce různých obchodních zástupců spojené s přednáškou o výhodnosti právě toho jejich výrobku, který jinde neseženete, o ceně nemluvě. Nejčastěji zde byly nabízeny pokrývky ze zahraniční vlny jako zdravé ložní soupravy. Ty se cenově pohybovaly od 11 000 Kč od jedné firmy až do 5 000 Kč u jiné. Stejně tak pračka vzduchu byla v Praze prodávána za poloviční cenu a při tom se jednalo o zde nabízený typ. Také nejednou byla nabízena souprava nádobí úsporného vaření a i bez použití tuků, zařízení perličkové koupele a jiné. Zvláštní druh obchodních zástupců se zabýval výkupem akcií z kuponové privatizace. Konečně prostřednictvím pošty byli občané zahrnováni různými nabídkami výhodných nákupů za nízké ceny zaručeně perfektního zboží. Během roku 1996 všechny nabídky autor tohoto textu shromažďoval a po zvážení na vážkách zjistil, že má 78 dkg starého papíru různé kvality.

Veřejná telefonní stanice

Ta v obci nebyla více než 10 roků. Od 4.12. 1995 ji nahradila telefonní budka před budovou Hasičské zbrojnice. Největším problémem zpočátku bylo zakoupení telefonní karty, kterou bylo možné koupit nejbližší v Kolíně v trafice. Jeví se však, že nyní je to snad nejužívanější telefonní stanice v obci..

Koncertní aktivity

Dne 29.6.1994 se uskutečnil ve zdejší kostele svatého Bartoloměje koncert v rámci souboru akcí pod názvem „Vzpomínka na Jana Kubelíka“. Návštěva byla taková, že se zájemci ani do kostela nevešli, odhad je přes 200 osob. Pořadatelé byli Regionální muzeum Kolín, Společnost Jana Kubelíka, Společnost Wocel Kutná Hora a Obecní úřad Býchory. Hlavním účinkujícím byl v obou koncertech René Kuábelík za doprovodu kytaristy Václava Klause nebo klavíristky Sabine Pendl. Na programu byly skladby Jana Kubelíka, Wolfganga Amadea Mozarta, Nicolo Paganiniho. V roce 1995 se konaly opět dva koncerty. 26.8. se koncertovalo opět v kostele svatého Bartoloměje a druhý den 27.8. byl uskutečněn koncert na vrchu Homole jen kousek od místa, kde stával hudební salon Jana Kubelíka. Druhá část koncertu byla opět na zámku. Houslistu René Kubelíka tentokrát doprovázel na kytaru Petr Seidl. Na programu byly skladby autorů: Benedetto Marcello, Ludwig van Beethoven, Napoleon Costa, Filippo Gragnani a Nicolo Paganini. Roku 1996 koncertoval René Kubelík opět na zámku v Býchorách ve dnech 29.6. a 21.12. v doprovodu klavíristky Martiny Hájkové-Vítové. První koncert byl součástí akce „Slavnosti houslí“, kterou pořádala Společnost Jana Kubelíka, Nadace René Kubelíka, Lyra Colinensis, Městský úřad Kolín a Obecní úřad Býchory. Druhý koncert byl v režii Společnosti Jana Kubelíka a Obecního úřadu Býchory. Na programu byly skladby autorů: Giuseppe Tartini, Ludwig van Beethoven, Jan Kubelík, Wolfgang Amadeus Mozart, Bedřich Smetana a Nicolo Paganini. Všechny akce se konaly díky podpoře některých firem i jednotlivců, mezi nimiž měli zastoupení i býchorští

Kmochův Kolín

Tradičně v období konání dechového festivalu Kmochův Kolín v obci koncertoval některý účastník festivalu. V letech 1994 a 1995 to byl zde dobře známý Šarovec z Hluku na jižní Moravě. V roce 1996 zde byla Malá dechovka Václava Keltnera, která je součástí Velkého dechového orchestru českých pošt a telekomunikací se sídlem v Kolíně.

Volební rok 1996

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR se konaly ve dnech 31.5 a 1.6. 1996. V našem kraji bylo postaveno 18 kandidátek, v obci aspoň 1 hlas získalo jen 11 těchto stran. V obci bylo 380 voličů, 3 volili jinde, ale 7 dalších volilo zde. Celkem se volby zúčastnilo 326 zapsaných voličů (84,9%), platně jen 325. Výsledky (Název volební strany, počet hlasů v obci) :

Občanská demokratická strana 112, Komunistická strana Čech a Moravy 46, Sdružení pro republiku- Republikánská strana Československa 29, Občanská demokratická aliance 16, Křesťanská a demokratická unie- Československá strana lidová 16, Důchodci za životní jistoty 16
obodní demokraté -Liberální strana národně sociální 6, Levý blok 6, Demokratická unie 3, Nezávislí 2 hlasy

Volby do Senátu Parlamentu ČR se konaly ve dvou kolech a to ve dnech 15. a 16.11.1996 první kolo a za týden kolo druhé. V prvním kole bylo 6 kandidátních listin: číslo 1 - Ing. Jiří Dušek (prý z Němčic) trvale bytem H. Králové, předseda České a moravské agrární strany

číslo 2 - JUDr. Karel Vízner, právník, Česká strana sociálně demokratická, Kolín

číslo 3 - Doc. RNDr. Vladislav Malát, starosta města Poděbrady, Občanská demokratická strana

číslo 4 - Doc. JUDr. Václav Mezřický, vysokoškolský učitel, Kolín, nečlen podporovaný Křesťanskodemokratickou unií-Československou stranou lidovou

číslo 5 - František Švarc, strojní zámečnický, Radim, Komunistická strana Čech a Moravy

číslo 6 - MUDr. Luděk Rubáš, Ratboř, lékař, jako nezávislý kandidát (ač člen Občanské demokratické strany)

V obci získali v I. kole tyto počty hlasů :

číslo 1 = 8, číslo 2 = 31, číslo 3 = 42, číslo 4 = 22, číslo 5 = 34, číslo 6 = 23
Celkem bylo 381 voličů, z nich volilo 160, tj. 42%

O týden později se rozhodovalo mezi kandidátem č. 2 a č. 3. Ze 381 voličů volilo 143 občanů, tj. 38,1%. Kandidát č. 2 získal 69 hlasů a č. 3 získal 74 hlasů. Prvním senátorem za volební obvod č. 42 Kolínsko a Nymbursko - část byl zvolen Doc. RNDr. Vladislav Malát CSc na dobu 6 let..

Autobusové spojení

Doznalo dnem 22.3.1993 další výrazné změny. Vedle prořídých spojů tehdejší firmy ČSAD Kolín zpočátku kopírovala spoje ČSAD a některá spojení obnovila firma Rudolf Dašek, tehdy z Dománovic. Tato firma nasadila ceny jízdného, kterým se ČSAD Kolín rychle přizpůsobila. Počáteční cena byla ČSAD Kolín a ČSAD Městec Králové za 5 Kč, přes Ovčáry do Kolína k nádraží ČD. Dašek začal za 4 Kč, tomu se přizpůsobila ČSAD Kolín. Postupně se vyvíjely ceny nahoru, takže koncem roku 1996 se jezdilo s ČSAD Kolín za 6 Kč, ČSAD Městec Králové a Dašek za 8 Kč. Při tom v sobotu a v neděli ČSAD Kolín jezdí za 9 Kč. Ale to se už ČSAD Kolín stala součástí a.s. Egretta. Počátkem roku 1997 vznikla dceřinná společnost Egretty s názvem Okresní autobusová doprava. Změněna byla cena jízdného ze 6 na 7 Kč

Rafael Kubelík

Býchorský rodák, zemřel 11.8.1996 ve švýcarském Luzernu. Je považován za jednoho z největších českých dirigentů. Byl synem světového houslového virtuóza Jana Kubelíka, který vlastnil v letech 1904 - 1916 zámek v Býchorách. Zde se také 29.6.1914 narodil jeho syn Rafael. Po hudebních studiích již jako devatenáctiletý dirigoval Českou filharmonii a od roku 1941 se stal jejím uměleckým správcem. Po válce stál u zrodu hu debního festivalu Pražské jaro. V roce 1948 emigroval. Přesto zůstal Čechem a propagátorem české hudby v zahraničí. Své rodiště navštívil v květnu 1990. V roce 1994 věnoval dle doslechu 150 000 Kč na opravu zdejšího kostela svatého Bartoloměje. Rozloučení se zemřelým Rafaelem Kubelíkem se uskutečnilo v úzkém kruhu rodiny a jeho ostatky byly převezeny do Čech a uloženy vedle jeho otce v Praze na Vyšehradském Slavíně. Tomuto aktu byla přítomna čtyřčlenná delegace zastupitelstva naší obce. Rovněž na kondolenci bylo rodinou zasláno poděkování, které bylo otištěno ve Zpravodaji obce Býchory č. 6. Dne 6. října 1996 byla také sloužena zádušní mše za zemřelého rodáka Rafaela Kubelíka.

Vesnice roku 1996

Mnoho věcí se podařilo, mohlo jich být i víc kdyby ... Velké množství věcí čeká na své uskutečnění. Snaha obce byla oceněna i v soutěži o vesnici roku 1996, kterou vyhlásil Spolek pro obnovu venkova společně se Svazem měst a obcí ČR. Zde jsou hodnoceny výsledky zúčastněných obcí podle Programu obnovy vesnice. Soutěžící byli rozděleni do 9 oblastí-regionů. V regionu Praha se 29 účastníky byla obec BÝCHORY vyhodnocena na 1. místě, stala se regionálním vítězem ...

VIII **DOPLŇUJÍCÍ POZNÁMKY**

- č. 1 : Obecní zastupitelstvo zvolené v roce 1994
- č. 2 : Představitelé obce Býchory
- č. 3 : Vývoj počtu obyvatel a počtu domů
- č. 4 : Řídící učitelé - ředitelé a správci školských zařízení v obci
- č. 5 : Obecní knihovníci
- č. 6 : Obecní kronikáři
- č. 7 : Náčelníci střediska služební kynologů
- č. 8 : Předsedové JZD Býchory
- č. 9 : Porovnání velikosti některých obcí na Zálabí
- č. 10 : Totálně nasazení
- č. 11 : Býchory v roce 1897 (před 10 léty)
- č. 12 : Potravinové dávky v r. 1939 a na konci války
- č. 13 : První vední Národního souručenství v obci
- č. 14 : Výsledky voleb v obci v létech 1919 - 1996
- č. 15 : Odstěhovali se do pohraničí
- č. 16 : Známější osobnosti
- č. 17 : Žijící občanská sdružení.

č.1 - OBECNÍ ZASTUPITELSTVO zvolené roce 1994

jméno	Býchory		kandidátní	
	čp.	hlasů	listina č.	věk
Květoslava Martínková	91	210	3	55
Ing. Jaroslav Hons	185	204	3	42
Ing. Václav Hruška	187	179	3	36
Jaroslav Rumler	62	145	1	53
Jaroslav Černohlávek	50	120	2	37
Josef Erben	8	116	1	45
Olga Váchová	94	107	2	49
Pavel Hamrník	169	105	3	42
František Robovský	67	98	1	53

Starosta : Květoslava Martínková

Zástupce starosty : Ing. Václav Hruška

č.2 - PŘEDSTAVITELÉ OBCE BÝCHORY - souhrn zjištěného rychtář:

r.1622 Václav (Svatý)	r.1789 Jan Dvořák
r. 1651 Pavel Kutina /poddaný r./	r.1840 Vít Voska
r. 1767 Jan Žák	r.1848 Jan Hájek

V létech 1860 až 1875 osadou obce Ovčáry:

r. 1864 -1869 Jan Souček	r.1875 Jan Horáček
--------------------------	--------------------

starosta obce :

r. 1875 - 1876 Matěj Chvalovský	1904 - 1908 Václav Hruška
1880 - 1881 Josef Špaček	1908 - 1910 Václav Kalina (nar.1852)
1881 - 1884 Jan Hons	1913 Václav Mádlík
1884 - 1887 Václav Havránek	1913 - 1917 Jan Špinka
1890 - 1891 Václav Žák	1919 - 1927 Vojtěch Moučka
1893 - 1896 Jan Hájek	1927 - 1943 František Chlád (nar.1884)
1897 - 1901 Matěj Vejdělek	1943 - 1945 Josef Martínek
1902 - 1904 Václav Kalina (nar.1852)	

Předseda místního národního výboru:

od r. 1945	Josef Martínek	1960	Josef Koděra (1918)
1948	František Jareš	1964	Josef Hájek
1954	Alois Klepal (1894)	1968	Josef Hamrník (1921)
1955	Václav Pokorný	1971	Jaroslav Severa (1910)
1957	Jaroslav Severa (1910)	1973	Václav Dvořák (1932)

Starosta :

od r. 1990 Květoslava Martínková (1939)

č.3 - VÝVOJ POČTU OBYVATEL A DOMŮ:

<u>rok</u>	<u>obyvatel</u>	<u>domů</u>	<u>rok</u>	<u>obyvatel</u>	<u>domů</u>	<u>rok</u>	<u>obyvatel</u>	<u>domů</u>
1620	8	rodin	1880	629	91	1981	487	
1651	5	rodin	1890	528	98	1982	489	
1654	5	rodin	1897	568	98	1983	486	
1656	5	rodin	1900	642	100	1984	482	
1713	8	rodin	1910	645	108	1985	507	
1763	9	rodin	1921	635	114	1986	519	
1777		23	1927	635		1987	507	158 bytů
1783	9	rodin	1930	550	129	1988	500	
1786		32	1935	550		1989	507	
1790		32	1941	553	137	1990	513	188
1798	269		1946	547		1991	516	179
1820		46	1949	497				220 bytů
1834		51	1950	519	138	1992	519	
1843	419	54	1956	550		1993	513	
1860	460		1961	524		1995	506	195
1867	452	64	1970	540	129	1996	501	
1869	539	70	1980	531	138 bytů			

č.4. - ŘÍDICÍ UČITELÉ - ŘEDITELÉ A SPRÁVCI ŠKOLNÍCH ZAŘÍZENÍ

soukromá škola:

r. 1769 Tomáš Baďouček

domácký učitel:

? baráčník Pomikal (bez vysvědčení)

r. 1815 neznámý, ale měl vysvědčení

obecná (národní) škola jedno i dvojtřídní

od r. 1883 Čeněk Vozáb

1884 Emanuel Horký

1892 Čeněk Patrný

1909 Karel Hartmn

březen 1941 Josef Kurka

září 1941 Josef Král

říjen 1941 Václav Rychlík

červen 1943 Josef Kurka

1924 Jan Havlíček	únor 1945 Richard Neumann
1935 Josef Černík	květen 1945 Josef Kurka
<u>osmiletá střední škola (od t.1957 do r. 1961)</u>	
Ludvík Naňka	
<u>okresní dětský domov (od r. 1957 do r. 1961)</u>	
Jaromír Strejček	
<u>základní devítiletá škola s internátem (od r. 1961)</u>	
do r. 1972 Josef Honzák	- 1973 Vladimír Hradecký
<u>dětský výchovný ústav (od r. 1973)</u>	
do r. 1978 Vladimír Hradecký	- 1995 Gertruda Pokorná (pověřena)
1990 Mgr.Karel Vavák	-dosud Mgr.Aleš Bureš
1994 Mgr.Lýdie Kratinová	
<u>základní škola (od r. 1990:)</u>	
do r. 1993 Mgr.Milan Štětina	- dosud Mgr Renata Podnecká
<u>mateřská škola (od r. 1978)</u>	
do r. 1992 Ludmila Kličková	- dosud Dana Křivská

č.5 - OBECNÍ KNIHOVNÍCI

od r.1920 Václav Vereš
1924 Jan Havlíček
1935 Josef Černík (nar. 1886)
1949 Alois Klepal (1894)
1954 Josef Černík (1886)
1964 Alois Klepal (1894)
1981 Věra Kubištová (1941) + Zdena Řeháková (1956)
1985 Marie Pošíková (1951) + Iva Vendlová (1961)
1996 Naďa Nováková (1951)

č.6 - OBECNÍ KRONIKÁŘI

<u>od roku</u>	<u>jméno,rok nar., profese</u>	<u>zápisy z let</u>
1929	Jan Komers, 1900, učitel	do r. 1930
1930	---	
1932	Josef Havránek	1931 - 1938
1939	Josef Černík, 1886, řídící učitel	1938-
1949	Josef Kurka, 1911, ředitel školy	
1950	Josef Černík, 1886, řídící učitel v.v.	- 1953
1954	Josef Kurka, 1911. ředitel školy	1954 - 1969
1960	Josef Černík, 1886, řídící učitel v.v.	1960 - 1962
1964	---	
1967	Václav Zatloukal. 1946, student	1963
1969	---	
1971	prof.ing.Josef Cyril Vejdělek, 1912,středoškolský profesor	
1974	Josef Dobřichovský, 1912, důchodce	1975 - 1980
1984	prof.ing. Josef Cyril Vejdělek, 1912, důchodce	1981 - 1984

1991 RSDr. Václav Zatloukal, 1946, technik

1981 -

č. 7 - NÁČELNÍCI STŘEDISKA SLUŽEBNÍ KYNOLÓGIE

od r.	1952	poručík Miroslav Boch	1987	major Ladislav Šingovský
	1953	staršina Rudolf Štětina	1952	major Jiří Kábrt
	1962	major Bohumil Nevyjel	1995	major Ladislav Šingovský
	1977	kapitán Václav Dvořák		

Č. 8 - PŘEDSEDOVÉ JEDNOTNÉHO ZEMĚ+LSKÉHO DRUŽSTVA BÝCHORY

od r.	1951	Karel Horníček	1963	Vladimír Rauch
	1956	Anna Řeháková	1964	Josef Topič
	1957	Emilie Jarešová	1965	ing. František Grososka
	1958	Josef Rychetský	1966	Vladimír Vondrák
	1959	Václav Pošík	1967	Václav Pošík
	1960	Vilém Hruška - zástupce	1968	František Mach
	1961	Václav Pošík	1972	Rudolf Tuzar
			1974	sloučeno

č. 10 - TOTÁLNĚ NASAZENÍ

dělníci: Václav Katochvíl, Ladislav Jirák, Václav Stošický, Miroslav Pomichálek, Růžena Kuželová, Růžena Kratochvílová, Věra Drahovzalová, Miluše Drahovzalová. Vlasta Jeřábková, Josef Smutný, Václav Neumann, truhláři: Bohumil Řehák a Miroslav Fess a dále : strojník Jaroslav Svoboda, krejčí Bohuslav Beran, kadeřnice Blažena Řeháková, obchodní příručí Josef Hamrník, úředník Miroslav Černík

č. 9 - POROVNÁNÍ VELIKOSTI NĚKTERÝCH OBCÍ NA ZÁLABÍ

obec	počet domů		počet obyvatel				
	1777	1786	1843	1798	1843	1980	
Velký Osek	22	28	44	261	260	2308	
Sendražice	31	33	61	357	470	1401	
Ovčáry	neuveďeno			558	576	722	
Býchory	25	35	54	269	419	551	
Volárna	10	11	56	74	351	473	
Jestřabí Lhota	29	40	54	292	415	363	
Hradušítko	15	16	21	124	156	330	
Němčice	31	34	47	210	357	326	
Ohaře	35	42	58	349	428	304	
Lžovice	14	15	28	151	205	194	

č. 11 - BÝCHORY V ROCE 1897 (před 100 lety)

katastrální rozloha 6,51 km² :

z toho ha a m²
většinou písčiv-

V obci bylo napočteno:

nepropustným

rolí 282 78 84

pole

16 koní

213 ks hovězího dobytka

Půda pozemků je

tá nebo jílovitá s

jílovitým spodkem. Některá

luk	22 55 55	6 ovcí	jsou trubkovaná a proto úrodnější.
zahrad	11 54 88	31 vepřů	
pastvin	4 48 22	31 úlů	
lesů	307 94 41		
zastavěno	5 83 53		
neplodné	1 08		
cest atd.	15 73 78		

Osada má 98 stavení a 568 obyvatelů Čechů (87 na 1 km²)

je zde	mužů	žen	Podle zaměstnání:
všech osob	274	294	-----
osob do 16 roků	119	120	16 rolníků
produktivních	135	151	po 6 : zedníků, tesařů, obuvníků
přes 60 let	20	23	po 4 : hajných a hospodských
svobodných	154	154	3 kramáři
ženatých a vdaných	112	115	po 2 nadlesních, truhlářích, kolářích a krejčích
ovdovělých	8	25	a dále 1 zahradník, 1 pilař, 1 nájemce dvora,
číst a psát umělo	210	247	1 kovář
jen číst		3	ostatní = lid dělný
neznali	64 - 60	44-49	

Podle náboženství:

237 katolické 38 evangelické helvetské 6 izraelské

č.12 - POTRAVINOVÉ DÁVKY V R. 1969 A NA KONCI VÁLKY

(v přepočtu na 7 dnů)

		rok 1939		konec války		
		děti	dospělí	děti	dospělí	
chleboviny	g	800,4	2 900	1 000	1 700	Děti jen do 6 let věku !
maso	g	250	500	100	187	
máslo	g	80	70	125		
tuky	g		210	156		
cukr	g	400	400	300	300	
vejce	ks	1	1	1		
mléko	l	5,25		4	0.4	
marmeláda	g			150	150	
kávoviny	g			30	30	
brambory	kg			2	2	

č. 13 - PRVNÍ VEDENÍ NÁRODNÍHO SOURUČENSTVÍ V OBCI

Václav Flandera	vedoucí	Jaroslav Kouďa	1. dozorce
Josef Jareš	zástupce	Václav Drahovzal	2. dozorce

František Beneš	jednatel	Václav Svoboda	poradce
František Tichý	činnovník sociální	Josef Chlád	poradce
Alois Klepal	hospodář	Václav Kalina	poradce
Jaroslav Kukul	zaoisovatel	Štěpán Kubišta	poradce
Josef Černík	kulturní referent	Josef Martínek	poradce
František Velenovský	místní náčelník mládeže		
Josef Kurka	propagační referent a referent Radosti ze života		

Č 15 - ODSTĚHOVALI SE DO POHRANIČÍ

do Jablonce nad Nisou:	Svatopluk Kroupa - cukrář Vojtěch Horáček - holič Josef Kovařík
do Dolního dvora u Vrchlabí:	Bohumil Luláš Josef Lupínek
do Valkeřic u Děčína :	Alois Bakeš - kovář
do Mšena nad Nisou :	Jaroslav Pomichálek
do Děčína	Josef Robovský - cukrář
do Podmokel	Miroslav Pomichálek
do žalhostic u Litoměřic :	Bohumil Janda - zemědělský dělník
do Lovosic:	František Řehák
do Chebu:	Josef Vencel

č. 14 - VÝSLEDKY VOLEB V OBCI V LÉTECH 1919 - 1936

Volební akt podle zákonem stanoveného způsobu zpravidla rozhodne o tom, kdo bude řídit konkrétní obec, územní útvar i stát na základě platné Ústavy a z ní vycházejících zákonů. Následující řádky informují o výsledcích volebních stran a to vždy pěti neúspěšnějších v obci, aby text nebyl tak rozsáhlý. Nejprve však označení volebních stran v tabulkách:

- do roku 1989:

ČSL - Československá strana lidová
ČSNS - Československá strana národněsocialistická
ČSSD - Československá sociálně demokratická strana dělnická
KSČ - Komunistická strana Československa
RSČV - Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu
(dříve : Republikánská strana českého venkova)
ŽSS - Československá živnostensko-obchodní strana středostavovská

-po roce 1989

- ČMAS - Česká a moravská agrární strana
 ČSL - Křesťanská a demokratická unie - Československá strana lidová
 ČSSD - Československá strana sociálně demokratická
 DŽJ - Důchodci za životní jistoty
 KSČM - Komunistická strana Čech a Moravy
 LB - Levý blok
 LSU - Liberálně sociální unie
 ODA - Občanská demokratická aliance
 ODS - Občanská demokratická strana (i v koalici s Křesťanskodemokratickou stranou)
 OF - Občanské fórum
 SNK - Sdružení nezávislých kandidátů
 SNKB - Sdružení nezávislých kandidátů "Býchoráci"
 SPR - Sdružení pro republiku - Reoublikánská strana Československa
 SVZ - Spojenectví zemědělců a venkova

 Jiné zkratky : hl - počet hlasů
 mn - počet mandátů

Volby do obecního zastupitelstva 1919 -1938

	ČSSD		ČSL		RSČV		KSČ	
	hl	mn	hl	mn	hl	mn	hl	mn
15. 7.1919		7				8		
6. 9. 1923		9	2			4		
16.10 1927	217	11			94	4		
1931	250	12			76	3		
22. 3. 1938		8	1			4		2

Zastoupení v obecní radě - počet členů za volební stranu:

	1919	1923	1927	1931	1938
ČSSD	2	5	3	4	2
RSČV	3	0	1	2	1

Volby do okresního a zemského zastupitelstva:

Hlasů do zastupitelstva pro stranu	v roce	okresního		zemského	
		1928	1935	1928	1935
ČSSD		182	185	189	160
RSČV		50	63	23	17
ČSL		28	16	23	17
KSČ		8	40	6	5
ŽSS		9	17	8	14
dalších hlasů		10	28	10	26
pro počet stran		2	2	2	3

Volby do Národního shromáždění:

Hlasů pro stranu do Poslanecké sněmovny * do Senátu

v roce	1925	1929	1935	*	1925	1929	1935
ČSSD	174	215	155	*	134	175	142
RSČV	75	49	73	*	67	46	57
ČSL	29	24	18	*	30	21	18
KSČ	9	2	47	*	7	3	35
ČSNS	29	21	12	*	18	13	10
dalších hlasů	13	8	0	*	7	8	0
pro počet stran	4	4	0	*	2	3	0

Volby do národního shromáždění 26.5.1946

strana	hl	%	mn v MNV
KSČ	172	44,4	7
ČSSD	100	25,9	4
ČSNS	80	20,7	2
ČSL	34	8,8	1

Volby 30.5.1948

Pro jednotnou kandidátku Národní fronty hlasovalo 283 voličů, proti bylo 77 hlasů tj. 21,3 %.

Volby v létech 1949 - 1989

Do Národního shromáždění a všech stupňů národních výborů a později také do České národní rady je tolik kandidátů Národní fronty, kolik jich bylo voleno. Hlasů „proti“ bylo vždy jenom málo a tak byl kandidát zvolen vždy.

Volby po roce 1989

Volby do obecního zastupitelstva

v roce	1990			1994		
pro kandidátku	hl	%	mn	hl	%	mn
OF	1950	47,6	7	-	-	-
KSČM	1424	34,8	5	772	29,2	3
SNK/SNKB	718	17,6	3	1389	52,5	4
ODS	-	-	-	486	18,3	2

Volby do Českánárodní rady (ČNR) a Federálního shromáždění, Sněmovny lidu (SL) a Sněmovny národů (SN):

v roce 1990:

strana	hlasů			tj.%		
	ČNR	SN	SL	ČNR	SN	SL
OF	175	183	194	52,8	55,8	58,1
KSČM	75	71	70	24,1	21,6	20,9
SZV	25	25	22	7,4	7,9	6,6
ČSSD	16	17	17	4,7	5,2	5,1
ČSL	15	11	13	4,4	3,4	3,9
dalších	24	16	17			
získalo stran	6	5	5			

v roce 1992:

ODS	99	120	118	31,0	35,9	35,7
LB	62	63	61	19,4	18,9	18,4
ČSSD	27	24	29	8,2	7,5	8,7
LSU	24	27	27	7,5	8,1	8,2
ČSL	13	8	9	4,1	2,4	2,7
dalších	96	85	92			
získalo stran	11	10	10			

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky 1996

volební strana	hlasů	% z platných hlasů	% z počtu všech voličů
ODS	112	34,5	29,3
ČSSD	75	23,1	19,6
KSČM	46	15,0	12,7
SPR	29	8,9	7,6
ODA	16	4,9	4,2
ČSL	16	4,9	4,2
DŽJ	16	4,9	4,2
dalších	15		
pro strany	4		

Volby do Senátu Parlamentu České republiky 1996

I.kolo:	za stranu	hlasů	% počtu voličů
Doc.RNDr.Vladislav Malát	ODS	42	11,1
František Švarc	KSČM	34	8,9
JUDr.Karel Vízner	ČSSD	31	8,2
MUDr.Luděk Rubáš (člen ODS)	nezávislý	23	6,1
Doc.JUDr.Václav Mezřický	ODA (nečlen)	22	5,8
Ing.Jiří Dušek	ČMAS	8	2,3

Zúčastnilo se 42 % všech voličů

II. kolo:(okres Kolín a část Nymburska)

Doc.RNDr.Vladislav Malát	ODS	74	19,4
JUDr.Karel Vízner	ČSSD	69	18,2

Zúčastnilo se 37,5 % všech voličů.

Č. 16 - ZNÁMĚJŠÍ OSOBNOSTI:

Osoby s přídomkem „z Býchor:

HAIMAN Z BÝCHOR

- v originále „Haynmanno de Paychove“ - kolínský rychtář před rokem 1327. Dle listiny ze dne 6.3.1327

ALSSO DE BICHOR

- Aleš z Býchor - rychtář z Bšlé pod Bezdězem (listina ze 6.3.1406)

ALSSON et HERSSON DE BÍCHORY

- Aleš a Hereš z Býchor nabyli rychty v Bělé (listiny z 29.6.1401)

ADAM Z BÝCHOR

- licenciát kanonického práva byl účastníkem koncilu a soudu nad Mistrem Janem Husem v Kostnici

JAN BAYCHORSKÝ Z RAŠKOVIC A NA TLUSTOVÚSÍCH

- majitel býchorského statku od roku 1499 do roku asi 1519, královský výběrčí daní..

Osoby v obci i dříve žijící:

RAFAEL KUBELÍK (1915 - 1996)

světově proslulý dirigent a hudební skladatel, býchorský rodák, syn Jana Kubelíka, nositel Řádu T.G.Masaryka I. třídy

JAN KUBELÍK (1880 - 1940)

houslový virtuos světového jména, skladatel, majitel panství kolínského v letech 1904 až 1916, za jeho doby byly provedeny artézské vrty v okolí obce, postaven hudební salón na Homoli (zbořen kol roku 1949). Do Býchor za Mistrem dojížděla celá řada osobností uměleckého života. Bylo o něm napsáno i několik monografií.

FRANTIŠEK XAVERIUS rytíř HORSKÝ Z HORSKÝSFELDU (1801 - 1877),

zemědělský odborník, vynálezce a zlepšovatel, programátor vyzkoušených moderních metod hospodaření a autor odborné literatury. Majitel býchorského panství 1862 až 1877. Roku 1865 nechal postavit zámek Horskýsfeld, nynější zámek v obci. Pohřben nejprve 1 rok v obci u kostela (prázdná hrobka zde dosud je) a pak trvale v Ovčárech.

JAKUB VEITH (1758 - 1833)

majitel kolínského panství v letech 1829 - 1833. Postavil si v obci zámek který byl kolem roku 1950 zbourán. Byl velmi úspěšný podnikatel. Jeho potomci nechali v letech 1854 až 1855 přestavět místní kostel svatého Bartoloměje do nynější podoby.

FRANTIŠEK FLOS (1864 - 1961)

spisovatel, v roce 1888 - 1889 byl učitelem v Býchorách. Je autorem řady knih pro dospělé i děti, divadelních her. Překládal z cizích jazyků. O obci se zmiňuje v několika povídkách o Šibraváčkově. Je spoluzakladatelem místní knihovny hospodářské besídky, předchůdkyně nynější obecní knihovny.

ADOLF E. F. RICHTER (1847 - 1924)

Majitel zbytku kolínského statku v letech 1896 - 1924. Dal postavit úzkokolejnou dráhu z Kolína později prodlouženou až do Jestřabí Lhoty. Roku 1922 přestavěl své sídlo ve vilu, dnes čp.66.

JOSEF TULKA (1846 - ?)

Malíř Národního divadla, působil u F.Horského jako učitel kreslení v letech 1873 - 1875. Nakreslil také portrét F.Horského.

KAREL HARTMAN (1864 - 1934)

byl v letech 199 - 1923 řídícím učitelem ve škole v obci. Aktivně se podílel na výchově učitelů nejnižších školních tříd a učitelů slohu. Byl i literárně činný.

VÁCLAV KUČERA (1911 - 1992)

dlouholetý profesor matematiky a deskriptivní geometrie na kolínském gymnáziu. Učitelské činnosti se věnoval až do konce života. Byl také aktivní v místních spolcích.

S.M.C. CHARLES DAWSON-SURANDRANATH (1877 - 1939)

komorník, sekretář a důvěrný přítel mistra Jana Kubelíka.

FRANTIŠEK K. FOLTÝN (1937)

akademický malíř vystavující nejen doma, ale i v zahraničí. V obci žije od roku 1975. Je autorem knihy z roku 1992 s názvem: "Knížka pana malíře Františka Foltýna o ptácích, mlýnech, klapáčích, zrzavých jesepech a o Polabí vůbec.

Č. 17 - ŽIJÍCÍ OBČANSKÁ SDRUŽENÍ

S trochou teskné touhy ...

Lidé se sdružovali, měli své spolky, organizace i sdružení. Někteří pracovali později, jiní i dříve. Všechny jmenovat nelze, neboť úplná dokumentace není, paměť bývá dosti i nepřesná i zrádná a pamětníci již ... a nejsou a ty vzpomínky jsou tak krásné ... a s kým že jsme to tehdy ... a ty o nichž je řeč dále, dokonce ještě určitě žijí. K těm ostatním se žel nikdo nepřihlásil. Proč? Vždyť ...

SBOR DOBROVOLNÝCH HASIČŮ

Z podnětu mistra houslí Jana Kubelíka svolal jeho zástupce na panství, lesní Josef Moravec (nar.1878) schůzi na 15. září 1911, kde jménem mistrovým přednesl návrh na ustavení hasičského sboru s tím, že tomuto velkostatek propůjčí hasičskou stříkačku. Návrh byl schválen a z přítomných byl zvolen přípravný výbor. Ten pak připravoval vše potřebné a tak dne 22. února 1912 se sešla v hostinci Matěje Vereše (nyní čp.57) ustavující schůze Sboru dobrovolných hasičů v Býchorách. Do něho vstoupilo ve všech formách členství 29 občanů. Sbor vstoupil do 13.župy hasičské Kolínské a Ústřední jednoty českého hasičstva v Království českém. Na ustavující schůzi byla též uspořádána přednáška o stříkačce a zvolen první výbor sboru. Zakládajícími členy byli prohlášeni Jan Kubelík a Obec Býchory. Vlastní činnost se rozběhla poměrně úspěšně. Cvičilo se se stříkačkou, která byla vlastně větší pumpou poháněnou lidskou silou a k požáru taženou koňmi. Část sboru se mohla vézt na stříkačce, ale větší část dojížděla na kole a nebo došla i pěšky. Obec dostala novou stříkačku až po 2. světové válce a záhy k ní i nákladní auto. To však bylo roku 1984 bez náhrady zrušeno a tak je činnost sboru s technikou složitější.

Po úspěšném startu přibrzdila činnost sboru 1.světová válka, v obci zůstalo jen 6 až 8 členů sboru. Po návratu dalších hasičů se aktivita sboru opět zlepšila. V roce 1924 byla při sboru ustavena četa samaritánů, která vcelku úspěšně po dobu 36 roků byla zdravotní záchrannou službou první pomoci zvláště při úrazech. V roce 1952 byla hasičská organizace jako Československý svaz požární ochrany změněna ve společenskou organizaci Národní fronty. Tehdy hasiči - vlastně již požárníci - se zabývali výcvikem v ovládnutí požární hasební techniky, věnovali se požární prevenci a nepřestali se podílet na kulturním dění v obci. Po roce 1989 se opět z požárníků stali hasiči - Svaz požární ochrany se změnil ve Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, základní organizace Svazu požární ochrany se stala opět Sborem dobrovolných hasičů, který se snaží v nových podmínkách zajistit činnosti, které si předsevzal a udržet dávné hasičské tradice. V roce 1987 založil i svoji Kroniku, která vypovídá o sboru od roku 1911.: První výbor měl tyto členy: Václav Kalina (1852), Josef Beneš (1876), Václav Kalina (1877), Bohumil Kohout (1889) a Josef Vejdělek (1882). Za 85 roků existence sboru se postupně 194

občanů stalo jeho členy. V roce 1997 má sbor 32 členů.

Nejdéle byli členy : František Robovský (1907) - 62 roků, Václav Domáci (1885) - 58, Josef Hamrník (1886) - 57, Josef Beneš (1901) - 51, Antonín Novák (1891) - 51, Václav Steklý (1892) - 50, Josef Řehák (1905) - 50, Václav Vejělek (1902) - 49, Václav Vohánka (1899) - 48, František Řehák (1877) - 46 a Ladislav Klatka (1934) - 46 roků. To je 11 „služebně nejstarších“.

Výbor v roce 1997: Ladislav Klatka (1934), Karel Vach (1961), Jiří Pavlišťík (1960), Petr Trávníček (1969), Petr Chlád (1974). Milan Rejfk (1957), Jaroslav Černý (1934), Josef Netík (1950), Václav Zatloukal (1946) a revizoři : Pavel Hamník (1952), Karel Robovský (1953), Václav Mach (1950).

Byly to i vzpomínky na to, co bylo ...
ale raději cvičit, umět a hlavně

T Ě L O V Ý C H O V A A S P O R T

Organizovaná tělovýchovná či sportovní činnost v obci je připomínána již v létech 1919 a 1920, kdy byly založeny Dělnická tělovýchovná jednota (člen Svazu DTJ) a Tělocvičná jednota Sokol (součást Československé obce sokolské). Obě pěstovaly především tělocvik, pořádaly divadelní představení a taneční zábavy. Měly i své knihovny. Po roce 1925 podle pamětníků vznikly postupně i fotbalové kluby. Nejprve „SK“ a pak „Viktorie“. Ani jeden se dlouho neudržel. V roce 1941 byl založen Hockeyový odbor Dělnické tělocvičné jednoty a při něm odbor volejbalový. Pamětníci vzpomínají časté stěhování se přírodním ledem po rybnících v okolí obce. Hokejisté se tehdy nespokojili s nejnižší soutěží a tak si vybojovali postup. Odbíjenkáři bývali obávaným i vyhledávaným soupeřem, vedli si velmi dobře v soutěži a byli často zváni na turnaje v širším okolí obce, Slavná byla i doba turnajů. Hokejisté skončili asi roku 1955 a odbíjená 1965. Činnost Sokola byla roku 1941 zakázána, pak byl Sokol i úředně rozpuštěn. Činnost byla obnovena až v roce 1945 opět tělovýchovnou prací s dětmi. Rok 1948 sebou přinesl nucený vznik jediné tělovýchovné sportovní organizace s názvem „Dobrovolná sportovní organizace Sokol.“. Znamenalo to v obci spojit dosavadní TJ Sokol ČOS s Hockey club včetně volejbalu. Dosavadní aktivity jako tělocvik, hokej a volejbal postupně upadaly a do popředí se dostával nový „bůh“ jménem kopaná, jinak též fotbal. DSO Sokol byla přeměněna ve společenskou organizaci Národní fronty s názvem Československý svaz tělesné výchovy. Kopaná se začala hrát již od roku 1953 závodně. V roce 1954 bylo upraveno první skutečně fotbalové hřiště. To od té doby již dvakrát prošlo rekonstrukcí, během let k němu přibýly kabiny a další stavby sloužící sportovním i kulturním aktivitám. Daleké okolí znalo obec jako místo konání „čajů po širém nebem“ a dosud do obce jezdí za koncerty orchestrů - účastníků festivalu Kmochův Kolín. Tělovýchovná jednota má v soutěžích od roku 1953 družstvo mužů, v létech 1975-8 hrálo i 2. třídu a 8 roků třídu třetí, kam se již nejméně 2. rok snaží postoupit a má šanci. Další je družstvo dorostu založené v roce 1968 a v létech 1980 - 1984 hrálo i vyšší soutěž v okrese. Žákovské družstvo bylo obnoveno po pětileté přestávce v roce 1967. Od roku 1975 hrálo přebor okresu. Tělovýchovná jednota Sokol má od roku 1991 své vlastní Stanovy a je členskou organizací Českého svazu tělesné výchovy. V závěru roku 1991 byla obnovena Tělocvičná jednota Sokol - Česká obec sokolská. Ta se soustředila především na cvičení dětí a účast svých mladých členů na župních sokolských soutěžích. K činnosti využívá především nové tělocvičny základní školy. Po skončení stavby tělocvičny začal vyvíjet aktivní činnost s dětmi i kroužek stolního tenisu při základní škole. Svou aktivitu vyvíjeli i na venek účastí v okresní soutěži stolních tenistů, kde si nevedou zrovna nejhůře. Škoda, že o sobě dávají málo vědět. Za všechna ta léta tělocvičení a sportování v obci se na práci tělocvičných a sportovních jednot podílela celá řada činovníků a funkcionářů. Za mnohé lze z kusých poznámek jmenovat: starosta DTJ František Chlád (1884), z TJ Sokol ČOS : starosta Václav Kalina (1852), Václav Kalina (1877), Václav Drahovzal (1881), Václav Pošík (1891), za hokej Jaroslav Hons (1927), Bohuslav Drahovzal, Jaroslav Kukul (1912), za odbíjenou Jaroslav Hons (1927) za TJ Sokol ČSTV: Josef Chlád (1923), Jaromír Strejček (1930), Karel Vach (1934), Josef Beneš (1936), opět za TJ Sokol ČOS - Pavel Kolínský, František Velenovský (1918). Z kroužku stolního tenisu Ing. Václav Hruška (1958), Jiří Čížek (1962), Mgr. Milan Vendl (1957). Dále se setkáváme ve starších informacích se jmény prof. Václav Kučera (1911), Bohuslav Kalina (1911) Vilém Hruška (1912), Vl. Velenovský, Karel Mejstřík, Stanislav Molič (1921), Ladislav Jirák (1924), Arnošt Oliva (1928), Karel Svoboda (1929), Josef Kalina (1935), Václav Stošický (1956), Petr Hamrník (1950), Bohuslav Vácha (1913), Václav Kroupa, Václav Pomichálek (1932), a našlo by se mnoho dalších ...

A přesto to bylo hezké. Vzpomeň si, když ...

DOHLÍŽECÍ VÝBOR JEDNOTY

Počátkem padesátých let se vznikem spotřebního a výrobního družstva Jednota byly v obcích, kde měla Jednota své prodejny, zakládány spotřebitelské orgány tohoto družstva se jménem Dohlížecí výbor. V počátečních létech se jeho činnost vyznačovala pořádáním besídek a nadílek pro děti, občas uspořádal nějaký zájezd, přednášku nebo schůzi s občerstvením. Jinak plnil své poslání vůči prodejnám jako místní operativní orgán družstva. Tento stav souvisel s tehdejšími názory na dělbu činnosti mezi společenskými organizacemi. Činnost dohlížecího výboru postupně umiňovala do začátku osmdesátých let. Tehdy v říjnu 1981 byl zvolen nový výbor v čele s pracovníkem výcvikového střediska služební kynologie panem Vojtěchem Vitáskem. Ten, ač zde nikdy trvale nebydlel, záhy se stal „jedním z nás“ pro mnohé býchoráky. Po zvládnutí rekonstrukce pohostinství v obci se stal dohlížecí výbor neaktivnější organizací v obci. Vysoko nasazená laťka činnosti dohlížecího výboru nespadla ani po roce 1985, kdy pan Vitásek odešel studovat vysokou školu. Přehled akcí dohlížecího výboru by byl bohatý, vzpomeňme: zájezdy do Prahy na Pošumavské posvícení, Pošumavský věneček Kozlovku, taneční zábavy - Společenský ples, Pouťová, Posvícenská, Mikulášská, několikrát Masopust po vesnici, maškarní ples. Rámec obce přesáhly koncerty hudby-účastníka Kmochova Kolína za spolupráce Osvětové besedy MNV a dalších organizací přivedly do obce řadu moravských souborů, např. Šarovec, Valaška, Šohajka, Podhoranka a jiné. Tyto koncerty nyní organizuje TJ Sokol (ČSTV). Vzhledem k nové situaci po roce 1989 činnost dohlížecího výboru postupně slábla až v souvislosti s restitucí provozních jednotek Jednoty a zánikem její působnosti v obci zanikl i její místní orgán v červnu 1991. Přes to všechno se Dohlížecí výbor Jednoty ve své době zapsal do historie obce především jako skupina lidí, která dokázala udělat velice mnoho pro společnou zábavu obyvatel obce a přispívala tak i k tomu, aby lidé měli k sobě blíže. Z historie Dohlížecího výboru z dob dřívějších jsou vzpomínány: Anastazie Beranová (1912), Marie Šilerová (1928), velice aktivní předseda z let 1981 až 1985 Vojtěch Vitásek, předsedkyně od r. 1985 Marie Machová (1959) a další členové výboru Miluše Kutílková (1950), Hana Rejfková (1960), Marie Pošíková (1951), Jaroslava Hamrníková (1955), Věra Trávníčková (1946), Václav Pomichálek (1932) a pak ještě Petr Pěnka (1960), JUDr. Lenka Zikmundová (1960) Eva Mojžíšová (1963) a Jiří Pavlíščík (1960) a našli by se možná i další, kteří ...

„, a vymýšleli jsme si, připravovali, a lidi také pomohli, přišli, by se těšili co ...
A pamatuješ, jak?
... a tohle jsou už skutečně jen vzpomínky na ...

IX.

UŽITÁ LITERATURA

I. kapitola:

Dvořák František, MUDr.: Pravěk Kolínska a Kouřimska, Popis archeologických památek, nákladem učitelstva školního okresu Kolínského, 1939

Kalousek Josef: Rozpravy Královské společnosti nauk třídy filozoficko-filologické z let 1869 - 1890, VII. řady, sv.3, Praha 1890

Kluda Vojtěch, JUC.: Ovčáry u Kolína, MNV Ovčáry, 1971

Otto J.: Ottův slovník naučný, encyklopedie obecných vědomostí, IV.díl, vydavatel J.Otta v Praze 1891

Profous A.: Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny I, Praha 1947

- Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850 - 1970, Federální statistický úřad Praha 1978
- Sedláček August: Hrady, zámky a tvrze království českého, díl XV, nákladem F.Šimáčka , Praha 1927
- Místopisný slovník historický království českého , Roubíl a Kohout , Praha 1908
- Schneider Jaroslav , prof.: Staré pověsti a báje Zlické z Kolínska, Kouřimska a okolních okresů, nákladem učitelstva školního okresu kolínského, tiskem J.L.Bayer akc.spol. Kolín 1934
- Šimek Tomáš, dr. : Hrady,zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, (VII) - Východní Čechy, nakladatelství Svoboda Praha 1989
- Tůma Josef : Kolínsko a Kouřimsko, díl II, Paměti osad na Kolínsku, péčí učitelstva školního okresu Kolínského 1899 (1915), nákladem vlastním, tiskem J.L.Bayer v Kolíně
- Vávra Josef, c.k. profesor : Dějiny královského města Kolín nad Labem, tiskem a nákladem J.L.Bayera 1888
- Věstník Klubu českých turistů, r.1927
- Zatloukal Václav: Poznámky z historie Býchor, rukopis, sešit 102, 104 a 108

II. kapitola _

- Čelakovský Jaromír : Codex iuris municipalis regni Bohemiae c/M, II.díl, Praha 1895
- Jandík Stanislav : Čaroděj houslí, Za Svobodu Praha 1949
- Klíma Václav : Dějiny Velkého Oseka, MNV Velký Osek, 1978
- Klouda Vojtěch, JUC.: Ovčáry u Kolína, MNV Ovčáry 1971
- Schneider Jaroslav , prof. : Dějiny kolínského školství, vydal archiv města Kolína, tisk Alois Hanuš, Kolín 1947
- Ročenka města Kolína a okresu, tiskem města Kolína 1941
- Tůma Josef: Kolínsko a Kouřimsko, díl II., Paměti osa na Kolínsku, péčí učitelstva školního okresu Kolínského 1898 (1915), nákladem vlastním, tiskem J.L.Bayera v Kolíně
- Vácha František: Jestřabí Lhota v minulosti a současnosti, MNV Jestřabí Lhota 1977
- Vávra Josef, c.k. profesor: Dějiny královského města Kolín nad Labem, tiskem a nákladem J.L.Bayera 1888
- Věstník Klubu českých turistů , r. 1938
- Zatloukal Václav: Poznámky z historie Býchor, rukopis, sešit 014 a 101

III. kapitola :

- Janák Jan - Hladíková Zdeňka: Dějiny správy v Českých zemích do roku 1945, Státní pedagogické nakladatelství , Praha 1989
- Klouda Vojtěch, JUC.: Ovčáry u Kolína, MNV Ovčáry 1971
- Potůček Karel : Poznámky pro kroniku zámku, rukopis, Býchory 1989
- Roubík František : Petice venkovského lidu z Čech k Národnímu výboru z roku 1848, ČSAV Praha 1954
- Šimek Tomáš, dr. a kol. : Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (VII)- Východní Čechy, Nakladatelství Svoboda Praha 1989
- Tůma Josef : Kolínsko a Kouřimsko, díl II. Paměti osad na Kolnsku, péčí učitelstva školního okresu Kolínského, 1898 (1915), nákladem vlastním, tiskem J.L.Bayera v Kolíně
- Zatloukal Václav : Poznámky z historie Býchor, rukopis, sešit 014, 101 106 , 108

IV. kapitola :

Potůček Karel : Poznámky pro kroniku zámku, rukopis, Býchory 1989
Zatloukal Václav : Poznámky z historie Býchor, rukopis , sešit 106

V.kapitola :

Jelínek Zdeněk - Helfert Zdeněk : Kolínsko, Sředočeské nakladatelství a knihkupectví, Praha 1990
Zatloukal Václav : Poznámky z historie Býchor, rukopis, sešit 101

VI.kapitola :.....

Čelakovský Jaromír : Codex iuris municipalis regni Bohemiae C/M, II. díl,Praha 1895
25 let socialistického zemědělství, Okresní zemědělská správa,Svaz družstevních rolníků -
okresní výbor Kolín, Okresní rada ČSTS v Kolíně, Kolín březen 1974
50 let trvání \jednoty Kolín, Jednota Kolín 1969
Potůček Karel : Poznámky pro kroniku zámku, rukopis, Býchory 1989
Práce muzea v Kolíně, Regionální muzeum Kolín, Okresní archiv Kolín,1987
Schneider Jaroslav : Ročenka města Kolína a okresu,tiskem města Kolína 1941
Šingovský Ladislav: Historie školy psovodů, rukopis, Býchory, 1989
Špinka Vladimír: Minulost a přítomnost obce Němčice, MNV Býchory 1991
Vácha František: Jestřabí Lhota v minulosti a současnosti,MNV Jestřabí Lhota 1977
Věstník Klubu českých turistů, ročník 1927
Zatloukal Václav : Poznámky z historie Býchor, rukopis, sešit 101,106,107,108 a 014
--- Společenské organizace v Býchorách,rukopis, Býchory 1989

VII. kapitola :

Zatloukal Václav: Poznámky z historie Býchor, rukopis. sešit 106. 107, 108 , 10 a 110

VIII. kapitola:

Potůček Karel: Poznámky pro kroniku zámku, rukopis, Býchory, 1989
Šingovský Ladislav: Historie školy psovodů, rukopis, Býchory, 1989
Tůma Josef: Kolínsko a Kouřimsko, díl II, Paměti osad na Kolínsku, péči učitelstva školního
okresu Kolínského, 1898 (1915) , nákladem vlastním, tiskem J.L.Bayera
v Kolíně
Zatloukal Václav : Poznámky z historie Býchor, rukopis, sešit 101,106,107.108 a 014
---- Společenské organizace v Býchorách, rukopis, Býchory 1989
Žmolil Horymír, Ing. a kol: Týnec nad Labem, Regionální muzeum Kolín, Kruh přátel
Městské knihovny Týnec nad Labem, 1970

V BEJCHORÁCH BEJVALO

Zpracoval Václav Zatloukal
vydal Obecní úřad Býchory roku 1997
náklad 300 výtisků
Vytiskl

(Ponámka z r.2006: Toto je původní text z roku 1997)